

Tea
1364

1364

BÜYÜK KRAL MUUATALLİS RİTUALİNDE ZİKREDİLEN TANRILAR VE
KÜLT YERLERİ ÜZERİNDE ARAŞTIRMALAR.

MUHİBBE DARGA

(Doktora tezi)

1947

Ü N S Ö Z

Hitit çivi yazısı metinlerinde zikredilen Hitit tanrıları üzerinde yapılacak araştırmaların, Hitit kültüründe mühim bir rol oynamış olan dinin bazı cephelerini aydınlatılabileceğini düşünerek , çalışmalarımızı bu mevzuu üzerinde temerküz ettirdik.

Stüdyümüzün araştırma alanı kısmen doğrudan doğruya negredilmiş olan (KBo I - VI; KUB I - XXXIV; VBoT I; HT; IBoT) ve kısmen de negredilmemiş olan (Bo) çivi yazısı metin materyeli üzerine dayanmakta, bilhassa dini metinler ve nihayetlerinde " Yemin tanrılarına " ait listeler ihtiva eden devlet muahedeleri nazarı itibare alınmaktadır.

Maalesef çalışma vasıtalarının - bilhassa son harp yıllarına ait negriyatın - noksanlığı, ve çalışma müddeti esnasında en çok istifade edilebilecek kütüphanelerin bir kısmının tasasıyla kapalı, bir kısmının da istifade edilemeyecek bir durumda olması, bu gün için araştırmalarımızın tamamlanmasında mücadele etmemiştir.

Zikrettiğimiz sebeplerden dolayı ancak bir kısım şahadet tanrılar üzerinde çalışmaya imkân bulduk ve bu sebepten de stüdyümüze bilhassa " Büyük Kral Muwatalliş'in ritualinde zikredilen tanrılar ve Kolt yerleri üzerinde araştırmalar " titrini vermenin yerinde olduğunu zannediyoruz.

Kral Muwatalliş'e ait olan bu ritualin tabletlerinin (VAT 7456 = KUB VI 45 ve Duplikatı VAT 7512 = KUB VI 46) Berlinde bulunmasından dolayı icab eden yerlerde metnin kollation'u yapılamamıştır, ve bu sebeple de, transkripsiyon 'da bazı noktalar eksik veya şüpheli kalmıştır.

Çalışmalarım esnasında, benden tavsiyelerini esirgemeyen ve hususi kütüphanesinden istifade etme müsaade eden, sayın hocam Prof. Dr. Th. H. Boscher'e içten teşekkürlerini bildirdiği borç bilirim. İstanbul Eski Şark Eserleri Müzesinde, muhafaza edilmekte olan henüz negredilmemiş Boğazköy tabletleri üzerinde araştırmalarımı sağlayan ve beni daima kıymetli fikirleriyle tenvir eden meslekdaşlarım En. Muazzez Çiğ, Hatice Böküktürk'a, samî diller mütehassısı B. Dr. Kraus'a en samimi teşekkürlerini bildiririm. Ankara Üniversitesi Hititoloji doçenti B. Dr. Sedat Alp'a, gerek şifâhen ve gerek yazıyla kıymetli istişaraları benden esirgemediği için en derin minnettarlık hislerini arz ederim.

NOT :

Metnin transkripsiyon ve tercümesinde kullanılan işaretler, aşağıda gösterilen manada kullanılmıştır :

- [] Köşeli kerre içine alınan kısımlar duplikata göre tanımlanmıştır.
- () Yuvarlak kerre içine alınan kısımlar Hititçe müşade mevcut olmayup, tercüme icabı veya irah için yapılan ilâvelerdir.
- < > Sivri kerreler içindeki kelimeler yalnızlıkla anutuluş olanlardır.
- (!) Nida işareti = böyle olmalıdır.
- ? Soru işareti ,tercümede sanası şüpheli veya henüz tesbit edilmemiş kelimelerden sonra kullanılmıştır.
- ! Metinde olduğu gibi
- KUB serisi defter numarasını gösteren roman rakamlarile gösterilmiştir.

İ Ç İ N D E K İ L E R

Ön söz	I
İçindekiler	III
Kısaltmalar	IV
Giriş	1
Metinler	4
1. Transkripsyon	4
2. Tercüme	25
Kommentar	40
1. Tanrı adları	40
2. Yer adları	62
İzahlar	73
1. Muhteva hakkında bilgi	73
2. Tanrılar ve kült yerleri hakkında bilgi	84
1. Güneş tanrıları ve kült yerleri	89
2. Fırtına tanrıları ve kült yerleri	94
3. Tanrıça Hepat ve kült şehirleri	99
4. İştär ve kült yerleri	100
5. Koruyucu tanrılar ve kült şehirleri	102
6. Zababa ve kült şehirleri	104
7. Pirya ve kült şehirleri	105
8. Telipinu ve kült şehirleri	107
9. Muhtelif tanrılar ve kült yerleri	109
Notice	118

K I S A L T M A L A R

- Alak. = Alaksandus -Vertrag, bk. Friedrich, Vertr. II s.42 - 112.
- Alp, Beamtennamen = Sedat Alp, Untersuchungen zu den Beamtennamen im hethitischen Festzeremoniell, Leipzig 1940 = Sammlung orientalischer Arbeiten, 5. Heft.
- A O = Der Alte Orient.
- AOF = Archiv für Orientforschung.
- AOz = Archiv Orientalni, Prag 1929 ve müteakip seneler.
- AUDTCFD = Ankara Univeristesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi.
- Bell. = Belleten, Türk Tarih Kurumu yayınlarından. Cilt I v.d.
- Bechtel, *šk* = George Bechtel, Hittite Verbs in -*šk*-, Ann Arbor (Mich.) 1936.
- Bittel, YK = K. Bittel, Yavilikaya (WVDOG 51), Leipzig 1941.
- Bo = İstanbul müzesindeki Boğasküy tabletlerinin enventer numarası.
- Bossert, Asia = Th.H. Bossert, Asia, İstanbul 1946.
- Bossert, Königes. = Th.H. Bossert, Ein Hethitisches Königesiegel, Berlin 1944.
- Bossert, Santos ve Kupapas = Th.H. Bossert, Santos und Kupapa, Leipzig 1932.
- BoSt = Boğasküy- Studien, Heft I - A, Leipzig 1917 - 1924.
- v.Brandenstein, Heth. Götter = C.-G. von Brandenstein, Hethitische Götter nach Bildbeschreibungen in Keilschrifttexten, Leipzig 1943.
- Dupp. = Vertrag mit Duppi - Teşup = Friedr. Vertr. 2,5. 1 - 51.
- Forrer Forsch. = E. Forrer, Forschungen I - II.
- Friedrich, Heth.Element. = J. Friedrich, Hethitisches Elementarbuch I, Heidelberg 1940 = Indogermanische Bibliothek, 1.Abt., 1. Reihe, 23. Band.
- Friedrich, Vertr. = J. Friedrich, Staatsverträge des Hatti-Reiches in hethitischer Sprache, 2 Bände. 1. Leipzig 1926 = " MVAeG 11. Jahrg. Heft 1., ; 2. Leipzig 1930 = ebenda 34. Jahrg. Heft 1.
- Gelb, Hur. and Sub. = I. Gelb, Hurrians and Subarians (O I P).
- Gelb, P.Purves, A.A. Mac Mac, Nuzi. = I. Gelb, P.Purves, A.A. Mac Mac, Nuzi personal names, Chicago 1943 (O I P).
- Götze, A M = A. Götze, Die Annalen des Muršiliš. Leipzig 1933 = MVAeG 38. Bd.
- Götze, Hatt. = A. Götze, Hattušiliš. Leipzig 1925 = MVAeG 29. Jahrg. 3. Heft.
- Götze, Kizzuwatna = A. Götze, Kizzuwatna and the Problem of Hittite Geography Yale Oriental Series Researches V. XXII.
- Götze, Kl. = A. Götze, Kleinasien = Handbuch der Altertumswissenschaft III Abt. 1. Teil III Band.
- Götze, Neue Bruch. = A. Götze, Neue Bruchstücke zum grossen Text des Hattušiliš und den Paralleltexten. Leipzig 1930 = MVAeG 34. Band, 2. Heft.

- U
- Götze, Pest. = A. Götze, Pestgebete des Muršiliš, KIF I.
- Götze, Tunn. = A. Götze, The Hittite ritual of Tunnai (American Oriental Society 1938).
- Götze - Pedersen, M.S. = A. Götze - H. Pedersen, Muršiliš-Sprachlehre, København 1934 = Det. Kgl. Danske Videnskabernes Selskab., Hist.-fil. Meddelelser XXI, 1.
- Güterbock, Bell.26 = H.G. Güterbock, Etti Tanrı tasvirleri ile tanrı adları, Belleten 26, 1943.
- Güterbock, Kassarpi = H.G. Güterbock, Kassarpi Efsanesi, Türk Tarih Kurumu yayınlarından VII.Seri - No. 11, Ankara 1945.
- Güterbock, Siegel = H.G. Güterbock, Siegel aus Boghazköi I-II, Berlin 1942
- Hrozný, C H = F. Hrozný, Code Hittite provenant de l'Asie Mineure, Paris 1922 = Hethitica I.
- H T = Hittite Texts in the Cuneiform Character from Tablets in the British Museum, London 1920
- Hukk. = Hukkanaš - Vertrag = Friedr., Vertr. 2, 103 - 163
- KI F I = Kleinasiatische Forschungen, Bd I Weimar 1927 - 1930
- K U B = Keilschrifturkunden aus Boghazköi, Heft I - LXXIV, Berlin
- Man. = Vertrag mit Manapadattaš = Friedr. Vertr. 2, s.1 - 41
- MDOG = Mitteilungen der Deutschen Orient-Gesellschaft
- Meyer-Garstang, Index = Meyer - Garstang, Index of Hittite Names
- MVAeG = Mitteilungen der Vorderasiatisch-ägyptischen Gesellschaft
- O L Z = Orientalistische Literaturzeitung
- Otten, T M = H. Otten, Die Überlieferung des Telipinu-Mythus, Leipzig 1942 = MVAeG 46 .Bd. 1.Heft.
- Ranoszek, Tath. IV Ann. = Rocznik Orientalistyczny IX 1933
- R H A = Revue Hittite et Asiatique, Paris, 1930 v.d.
- Rs = arka nehife.
- Sommer, A F = F. Sommer, Ahhijava - Frage und Sprachwissenschaft, München 1934 = ABAW Phil.- hist. Abt. N.F. Bd. 9.
- Sommer, A U = F. Sommer, Die Ahhijava-Urkunden. München 1932, ebenda Bd. 6.
- Sommer- Falkenstein, H A B = F. Sommer und A. Falkenstein, Die hethitisch-akkadische Bilingue des Hattusili I. (Labarna II), München 1938 = ABAW, Phil.- hist. Abt. N.F. Heft 16.
- Targ. = Targašalliš - Vertrag, bak.: Friedr. Vertr. 1, 51 - 94.
- V A T = Signatur der Tontafeln der Vorderasiat. Abteilung der Stadt. Museen, Berlin.

V B o T = Verstreute Boghasküi- Texte, herausgegeben von Albrecht Götze,
Marburg /Lehn, 1930.

Witzel, H K U = P. M. Witzel, Hethitische Keilschrifturkunden in Trans-
cription und Übersetzung mit Kommentar 1 = Keilschrift-
liche Studien 4. Fulda 1924.

W V D O G = Wissenschaftl. Veröffentlichungen der Deutschen Orientge-
sellschaft, Leipzig 1900 v.4.

Z A H P = Zeitschrift für Assyriologie und Vorderasiatische Archäe-
logie, NF (1924 den beri), Leipzig.

Z D M G = Zeitschrift der Deutschen Morgenlaendischen Gesellschaft.
Leipzig.

Zuntz, Ortsadv. = L. Zuntz, Die hethitischen Ortsadverbien arha, para,
piran als selbstaendige Adverbien und in ihrer Verbin-
dung mit Nomina und Verba. München 1936. Diss.

G İ R İ Ŗ

Çalışmamızın mihrak noktasını teşkil eden , KUB VI 45 ve 46 da neğre edilmiş Büyük Kral MuwatalliŖ' e ait bu ritual metin, bilhassa ihtiva ettiğ i tanrı listesi bakımından, Hitit ritualleri arasında birinci derecede ehemmiyetli bir mevki i işgal eder. Hitit tanrıları hakkında toplu bilgiyi yalnız muahede metinlerinin nihayetindeki yemin tanrıları listeleri vermekte, keza dini metinlerde de kurban verilen tanrıların ekserisi toplu bir grup veya liste halinde zikredilmektedir. Bilhassa muahedelerin yemin tanrıları listelerinde yapılan araştırmalar sayesinde Hitit Panteonunun belli başlı tanrı gruplarını tesbit edilebilmiştir. Üzerinde işlemeğ e fırsat bulduğumuz MuwatalliŖ' e ait bu ritual metin bilhassa tanrılar ve kült şehirleri bakımından çok mühimdir. Bu noktayı Götze, Kleinasien (1933) s. 122 de bilhassa belirtmektedir. Götze ¹⁾ bu metnin coğrafi prensibe göre tanzim ediliş i, dahili imparatorluk mantıkasının en mühim kültlerini zikrettiğ ini ve metnin tanrılar listesinin başlangıcında coğrafi prensibe tabi olunmayup, kült mevkillerinin ehemmiyetine göre tanzim edildiğ ini pek isabetli olarak göstermektedir. Bu metnin ilk transkripsiyonunu Th. Böh l, Theologische Tijdschrift 50 (1916) 306 - 16 ' dan vermiştir. Böh l' ün bu metne " MuwatalliŖ' in kurban fermanı " adını vermesini yerinde bulmuyoruz. Çünkü metnin muhtevası ferman veya beyanname mahiyetinde değildir. Aynı metnin başlangıcındaki kurban , dua, ve müteakip muhtelif kısımlarına M. Witzel, HKU (Fulda 1924) s. 86 - 98 de " acele vak' alarda kral MuwatalliŖ' in kurban rituali " titri altında neğretmiştir. Biz, üzerinde çalışmak fırsatını bulduğumuz bu metnin muhtevasını göz önünde tutarak " Büyük Kral MuwatalliŖ " rituali gibi usulî bir ad vermenin daha doğru olduğ u kanaatindeyiz. Bildiğimize göre - meşhûr şahısların etüdlerinden başka, metnin tam bir analizi ve kritiğ i yapılmamıştır. Hitit metinlerine ait neğriyatta muhtelif vesilelerle bu metnin bazı kısımlarının transkripsiyon ve tercümesi yapılmıştır. Bunların bir listesini aşağıda veriyoruz :

Ferrer, Forsch. I s. 19 ,	VI 45	II 15-17 =	VI 46	II 56 - 57
" " I s. 20 ,	" "	18-19 =	" "	58 - 59
" " I s. 23 ,	" "	38-40 .	" "	" "

1) Götze, Kl. s. 122 ve n. 3

Ferrer, Forsch. I s. 36 VI 45 I 78 - 79
 Ferrer, " s. 37 " II 12 - 14
 " " s. 38 " II 22 - 23
 " " s. 41 " II 50 - 51
 " " s. 43 " II 34 - 37 = III 3 - 6.

Bechtel, Jk, s. 57 n. 1 VI 45 III 5 v.d.
 " " s. 60 " " " 16 v.d.
 " " s. 56 " " " 18 v.d., 33 v.d.
 " " s. 101 " " IV 45

Demircioğlu, Der Gott auf dem Stier, s. 123 n. 293 VI 45 I 12-14 -46 I 13

Friedrich, Vertr. II s. 24 VI 45 I 30 v.d.

Götze, Kl. s. 129, VI 45 III 13-17, 20 - 24

Götze, KLF I s. 223, VI 45 III 6 v.d.

" " s. 230, " 46 IV 9 v.d.

" " s. 181, " 45/46 I 1 v.d.

" " s. 226, " 45 III 47.

" " s. 227, " " " 61 v.d.

Götze, A M s. 209, VI 45 I 28 v.d.

Götze, Kizuwatna s. 6 VI 45 I 62 - 63

Bossert, Königs. s. 64 - 65 VI 45 I 54 v.d. = 46 II 19 v.d.

F. Ose Supinum und Infinitiv im Hethitischen s. 12 v.d. VI 45 I 31 v.d.

Sommer, H A B s. 53, VI 45 III 42 v.d.

" " s. 158 n. 2, 46 I 37

" " s. 184, " IV 6-8

Tenner, KLF I s. 390, VI 45 III 13 v.d. = 46 III 52 v.d.

Muataalliş' e ait bu ritual metnin üç nüshasını tanıyoruz :

A = KUB VI 45 (=VAT 74-56) - KUB XXX 14 (Bo 3282)

B = KUB VI 46 (=VAT 7512)

C = KUB XII 35 (= Bo 526)

Esas metin olarak kabul edilip transkripsiyon ve tercümesini yaptığımız A. metnidir. KUB VI 45 Rs III 62 - 76 'nın bir parçası KUB XXX 14 Rs. III' dür ki bu son parça 1930 senelerinde yapılan Boğazköy hafriyatında bulunmuştur. B = VI 46 ve C = XII 45. Esas parçanın, yani A = VI 45' in duplikat-

larıdır. Varyantları B' ye göre tesbit ettik. C - XII 35 küçük bir parça olup, A II 13 - 23 veya B II 53 - 63 ün duplikatı olmalıdır. B metni A metnine nazaran oldukça farklıdır, bilhassa muhtevasının muhtelif paragrafların da sıralanması A ve B metinlerinde birbirine uymaz :

A Vs I 1 - 36 = B Vs. I - 17 - 37

A Vs I 37 - 79 = B Vs. II - 3 - 44

A Vs II 1 - 31 = B Vs. II 45 - 71

A Vs II 32-64 = B Rs. III 1 - 30

A Vs II 64-73 ; A Rs. III 1 - 21 = B Rs. III 31 - 60

A Rs III 21-31 , III 32 - 47 = B Rs. III 61 - 72, IV 1-16

A Rs III 48-76 = B Rs. IV 17 - 45

A Rs IV 1 - 2 'nin B metninde karşılığı yoktur. A Rs. IV 3 - 44 - B Vs. I 40 - 74 . A Rs. IV 45 de ki cümlelerin B metninde karşılığı yoktur. A Rs IV 46 - 58 - B Rs IV 46 - 55. A Rs. IV 1 - 2 'inci satırların Dupl. metni o an B ' de mukabili yoktur. Buna karşın B Vs I 39 deki NIN DA KUR. RA A - NA ^DUTU A N 4 - 15 - ta-na-na-ša-du cümlesi , A Rs. IV 1 - 2 deki cümlelerin yerini tutmaktadır.

Hitit tanrılarını ve kült gahirlerini tesbit etmek gayesini güttüğümüz bu travayamızda hareket noktası olarak ve metni seçip üzerinde işledik. Metnin transkripsiyonunda titiz ve tereddüde ise metne sadık kalmağı daima ön plânda tuttuk. Bu yüzden fazla tanrı grubu ve muhtelif tanrı kültürünü ihtiva eden bu metnin tanrılarını ve mensup oldukları kült merkezlerinin bir kommentarını verdik. Kommentarin tertibinde müşade yemin tanrıları listesi ve ritual metinlerinde zikredilen tanrılar bilhassa nazarı itibare alınmıştır. Mupatelliş ritualinde zikredilen tanrılar hakkında , gerek bu ritualde işgal ettikleri mevkiileri ve gerek Kommentarda zikr edilen metin yerlerine dayanarak yaptığımız araştırmalar sayesinde bazı sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlar müteakip bahislerde ayrı ayrı ve aynı zamanda bir arada olarak da " Netice " kısmında kaydedilmişlerdir.

M E T I N L E R

1. Transkription

A. Ye. I

- 1 UN-NA Pa-ba-ar-na ^INIR.GAL LUGAL.GAL LUGAL KUR ^{URU}He-at-ti
- 2 [DUNU] ^IHar-ši-ti LUGAL.GAL LUGAL KUR ^{URU}He-at-ti UR.SAG
na-a-an UKU-[š] ¹⁾
- 3 [He]-ni-aš ku-iš-ki na-ah-ki-ia-aš-ri nu-za A-NA DINGIR.NES
ar-ku-ya [-ar]
- 4 [DÜ]-ri šu-uh-ki-hán še-ir ^{DUTU}-i na-na-ah-ya-an-da II ^{GIS}BAN-
SUR [D. IID]
- 5 har-ri-ia-an-da da-a-i ^IGIS BANŠUR A-NA ^{DUTU} URU TUL-na Ü
DINGIR.NES [hu-na-an-da-aš] ^{a)}
- 6 ^IGIS BANŠUR da-a-i nu-uš-ša-an XXXV ²⁾ NINDA KUR₄.RA tar-na-aš
ŠA SID.DA [x ... x ...]
- 7 [? NINDA KUR₄.RA (1)] ^{b)} LAL ŠA ^I DUG.3A NINDA.I.E.DE.A DUG UTUL
šu-u-ya-an 100 ^{c)} [x ... x ...]
- 8 DUG.GAL šu-u-ya-an XXX ^{DUG} KU-KU-UD GEŠTIN na GEH-an hi-i
KI [N (1)-at] ^{d)}
- 9 nu-hán LUGAL-uš šu-uh-ki ša-ra-a pa-is-ri ³⁾ na-aš A-NA
^{DUTU} [ŠI-ME-ŠE ar-ku-ya-a-i] ^{e)}

1) B I 2 an-tu-uh-ši .

2) B I 6 XXXIV NINDA KUR₄.RA .

3) B I 9 pa-a-is-ri .

- a) Bu yer A metninde ve B metninde kıraktır. Bu kırık hiçinde bu-na-an-da-aš (D.Plur.) bulmamışlardır. Çünkü neuhahlardan biri Arimmanın Oinas tanrıçasına, diğeri veya diğerleri -Ginae satırın başı kıraktır, ededi tesbit edemiyoruz - ise bütün tanrılar için kavirilmemiş icap etmektedir. Buun açağıda s.17'deki konstruktion'dan anlıyoruz.
- b) Ciziyaslar netinden B I 6'dan evvelki işaretin NINDA'ya benzediği görülmüyor. Bu işaret KUR₄'a benzer, NINDA.KUR₄.RA olarak tanımlıyoruz. Metnin tabletleri Berlin'de bulunduğuna için kollasyonu yapılmamıştır.
- c) ?- işaret buruda herhalde bir adet gösteriyor. Ondan sonra gelen kalı-neyi tesbit edemiyoruz. -ac-ha-aci olarak okunuyorduk akla na-na-al gelirdi ekledeki yerine göre bu okuyuşu inkasızdır, çünkü şu-ya-an'dan evvel gelmesi lazımdır. Bu hiç B I 8'de kıraktır.
- d) Sorbest tanımlama. Bu hiç B I 9'da kıraktır.
- e) B I 10'un başı kırık; yalnız sonda x...x...i] -i görülmüyor. Tanımlama gily-halt .

- 10 ma ki-ti-šc-an ne-na-i DU¹ SA-NE-E U DD² URU TUL-na GAŠAN-IA
SAL.LUGAL
- 11 GAŠAN-IA SAL.LUGAL SA KUR URU³ He-at-ti DU LUGAL SA-NE-E EN-IA
D⁴ He-pát
- 12 SAL.LUGAL GAŠAN-IA DU [KUR URU GİS PA-ti¹] LUGAL SA-NE-E SE²
KUR URU GİS PA-ti EN-IA
- 13 DU URU³ Et-ip-le-an[da] EN-IA SA DU a-aš-št-ic-an-na² DUNU-aš
- 14 EN KUR URU GİS PA-ti³ D⁴ Se[ri]-iš(!)⁵
- 15 DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ hu-u-na-an-te-eš⁴ HUR.SAG.NEŠ
- 16 ID.NEŠ SA KUR URU GİS PA-ti⁵ hu-u-na-an-te-eš⁶ EN.NEŠ DIN-
GIR.NEŠ
- 17 EN.NEŠ DU¹ URU TUL-na-~~ga~~ GAŠAN-IA U DINGIR.NEŠ hu-u-na-
an-du-uš⁷ SA KUR URU KURABBAR-ti⁸
- 18 EN.NEŠ LÚ SANGA-an ku-e-de-aš SA KUR URU³ He-at-ti-nu-kán
- 19 EN-UT-TA hu-u-na-an-de-an⁹ ku-i-e-eš ne-ni-iš-tén

1) B I 13 KUR URU KURABBAR-ti.

2) B I 14 a-aš-št-ic-an-na

3) B I 15 GUD SA URU He-at-tu-št. KUR-e ku-iš.

4) B I 16 hu-u-na-an-te-eš₄.

5) B I 17 [URU] He-at(!)-ti.

6) B I 17 hu-u-na-an-te-eš₄.

7) B I 17 hu-u-na-an-te-eš₄.

8) B I 18 KUR URU He-at-ti.

9) B I 19 hu-u-na-an yok, iki hece nevout:-da-an. Kelimenin bağı wustulmuş?

a) BELU yerine kişcoo SE yazılmış.

b) Bu tamiri adını ondan sonra gelen ve silinmiş olarak gösterilen kişna göre "Se-ri-iš" olarak transkription yapıyorum. Silik kişinda GUD Hur-ri tefrik edilebiliyor. B metni dehi kırık olduğu için faydalanamıyorum. Fakat B I 15 de kırık kişinden sonraki hece GUD olduğu için bu teklifimi destekler. Hattı ülkesinin Fırtına tanrısından sonra kutsal bogolarının anıldığı pek tabiidir.

- 20 ki-nu-na-su DINGIR.NEŠ an-na-el ŠA LÚ¹⁾ SAHQA-KU-HU iR-KU-UU
na-ni-an
- 21 ar-hu-ya-ar¹⁾ iš-ta-na-aš-tén hu-u-da-ah-na-as an(1)-na-el-pát
ŠA EN²⁾ HI DINGIR.NEŠ³⁾
- 22 ŠA Š.NEŠ DINGIR^{LI} KU-HU⁴⁾ ŠA ALAM-KU-HU ar-hu-ya-ar
- 23 i-ia-ni DINGIR.NEŠ ŠA KUR URU GIS^{PA}-ti⁵⁾ GIN-an i-ia-an-te-eš⁶⁾
- 24 GIN-an-na-at⁷⁾ i-da-la-ya-ah-ha-an-te-eš⁸⁾
-
- 25 EGIR^U-na-na⁹⁾ ŠA SI-IA A-VA-TE^{NEŠ} ar-hu-ya-ar i-ia-ni nu-nu
DINGIR.NEŠ
- 26 EN.NEŠ GISTU(10)-an pa-ra-a e-ip-tén nu-nu ki-e ar-hu-ya-ar-ri^{HA}¹⁰⁾
- 27 iš-ta-na-aš-tén¹¹⁾ nu-na A-VA-TE^{NEŠ} ku-e A-NA DINGIR.NEŠ
EN.NEŠ ar-hu-ya-ar
- 28 DÙ-ni¹²⁾ nu ki-i A-VA-TE^{NEŠ} DINGIR.NEŠ EN.NEŠ da-at-ti-in¹³⁾
iš-ta-na-aš-ti-ni-ia-at¹⁴⁾
- 29 ku-e-na-su A-VA-TE^{NEŠ} U-UL iš-ta-na-aš-te-ni an-nu-uh-na-na-at
- 30 A-NA DINGIR.NEŠ ar-hu-ya-ar i-ia-ni-pát na-at-nu-hán UKU an¹⁵⁾
- 31 KAXU-as ša-ra-a ú-is-ni-pát na-at DINGIR.NEŠ EN.NEŠ
- 32 iš-ta-na-aš-šu-na-an-ni pa-ra-a tar-ni-iš-tén

1) B I 21 ar-hu-ya-ar-ra .

2) B I 22 de yoh.

3) B I 22 DINGIR.NEŠ BE-LU .

4) B I 23 DINGIR^{LI} KU-HU šu-na-el .

5) B I 24 KUR URU^{HA}-at-ti .

6) B I 24 i-ia-an-te-eš₄ .

7) B I 24 na-ah-ha-na-at .

8) B I 25 i-da-la-a-u-ya-ah-ha-an-te-eš₄ .

9) B I 26 EGIR-an-na-da-na-na .

10) B I 27 ar-hu(1)-ya-ar(1)-ri-ia .

11) B I 28 iš-ta-na-aš-tén .

12) B I 28 i-ia-ni .

13) B I 29 ta-at-ti-ni .

14) B I 29 iš(1)-ta-na-aš-ti-ia-at .

15) B I 31 an-tu-uh-ša-ša .

33 ^DŠe-ri-tš-na¹⁾ EN-^{IA} OUD ŠA ^DU KUR URU KUBADRA-ti²⁾ pī-ro-an
ti-an-na

34 nu-nu ki-o-da-aš A-^{UA} A-^{UA-TE}^{NEŠ} ar-hu-^{uo-ar} ti-ta-u-^{ua-aš}

35 A-^{UA} DINGIR.NEŠ tar-kum-na-ti nu-nu DINGIR.NEŠ EN.NEŠ ki-e³⁾
A-^{UA-TE}^{NEŠ}

36 ar-hu-^{uo-ar}⁴⁾ DINGIR.NEŠ. EN.NEŠ ne-pi-š-a-aš KI-aš-š-a⁵⁾
tš-ta-na-aš-š-a-an-du⁶⁾

37 ^DUTU ŠA-NE-E ^DUTU URU TUL-na ^DU URU TUL-na ^Dti-ta-nu-ul-la-aš⁷⁾

38 ^Dtu-ul-la-aš ^D.SAL Ši-in-du-^{hi-ta-aš} DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.-
NEŠ HUR.SAG.NEŠ

39 ID.NEŠ ŠA ^{URU}A-ri-in-na ^DU ei-^{hi-el-li-pi} ^DU šu-hu-ri-pi

40 ^DU NI.NI ^DHe-pát ^{URU}Ša-nu-ha DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ
HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ ŠA ^{URU}Ša-nu-ha⁸⁾

41 ^DU pī-ha-aš-š-a-aš-š-ti-tš⁹⁾ ^DUTU URU TUL-na ^DHe-pát SAL.LÚ.SAL
ŠA-NE-E¹⁰⁾

42) ^DIŠDAR(1)^{a)} DINGIR.NEŠ ŠA É.SAL hu-^{u-₂}ha-aš

43 ^DU URU He-la-ap ^DHe-pát ^{URU}He-la-ap ^DIŠDAR LIL¹¹⁾ ^{URU}Ša-nu-ha¹¹⁾

44 ^DSe-e-la-at-a-ta-^{ch-ki}¹²⁾ ^DA-pa-a-ra-aš ŠA ^{URU}Ša-nu-ha
DINGIR.DÚ.NEŠ

45 DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAL.NEŠ ID.NEŠ ŠA ^{URU}Ša-nu-ha

1) B I 34 ^D.OUD Še-ri-tš-na.

2) B I 34 KUR ^{URU}He-at-ti.

3) B I 36 ki-ti.

4) B I 36/37 ar-hu-^{uo-ar} ti-ta-u-^{ua}-aš.

5) B I 37 de-ge-si-pa-aš-š-a-aš-š-a.

6) B I 38 [tš-ta-na-aš-š-a]-an-te-aš.

7) B II 3 ^DHe-ta-nu-ul-la-aš.

8) B II 7 ^{URU}TI-^{ua}(belki Šamšanin ideografik yazılışı; ^{URU}TI-^{ua}'dır).

9) B II 8 ^DU pī-ha-aš-š-a-aš-š-ti.

10) B II 8 AN-ti.

11) B II 9 ^{URU}Ša-nu-ha ^DIŠ
DAR LIL.

12) B II 10 ^DSe-e-la-at-a-ta-^{ch-ki}.

a) aynı sıra: KUB XXI 38 vs. 5.

^DUTU ^{URU}Arinna ^DHe-pát

^DIštar.

- 46 [D_{HTR}.GAL^{a)}] D_{HÉ}-pát D_U URU_{Ša}-ch-pí-na DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ
 47 HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ ŠA URU_{Ka}-de-pa
-
- 48 [D_U šar-ti-ti^{b)}] SAL.LUGAL URU_{Ka}-de-pa¹⁾ DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.-
 SAL.NEŠ [HUR.SAG.NEŠ]
 49 [ID.NEŠ ŠA URU_{Ka}-de-pa²⁾] D_U to-[ti-hi]-iś-na-aś D_U.RÁ hu-[e-na-an-te-ē]
-
- 50 D_U URU_{KU}.BARBAR-ti³⁾ šar-tu-uś SUR-uś D_U KARAS D_{UTU} URU_{ŠIŠ}PA-ti⁴⁾
 51 D_{LANA} URU_{KURABBAR}-ti⁵⁾ D_U URU_{Ha}-la-ap D_{HÉ}-pát URU_{Ha}-la-ap
 URU_{Ha}-ti⁶⁾
 52 D_A-a-aś D_{DAM}.KI.IN.NA-aś D_{ZA}.BA.RA D_{DAG}-ti⁷⁾ D_{AL}-LA-TU₄
 53 D_{ISDAR} URU_{Hi}-nu-ya DINGIR.NEŠ lu-la(!)-hi-ta-aś D_{Ku}-pa-pa-aś⁸⁾
-
- 54 D_{ISDAR} URU_{Ha}-ad-da-ri-na⁹⁾ D_{PÍ}-ir-ya-aś D_{AŠ}-ga-ši-pa-aś
 HUR.SAG_{PiŠ}-hu-ru-nu-ya
 55 DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ¹⁰⁾ ID.NEŠ ŠA URU_{KU}-
 BARBAR-ti¹⁰⁾ D_{Kar}-ti-tiś
 56 D_{Ha}-pe-an-da-li-ta-aś¹¹⁾ HUR.SAG_{Ta}-at-ta HUR.SAG_{Šu}-ni-ta-ra
-
- 57 D_U URU_{Ši}-ip-le-an-da¹²⁾ HUR.SAG_{De}-ha¹³⁾ DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.-
 SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ
 58 ID.NEŠ ŠA URU_{Ši}-ip-le-an-da¹⁴⁾

1) B II 13 URU _{Ka} -e-te-pa .	10) B II 20 SA URU _{Ka} -at-ti HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ.
2) B II 14 URU _{Ka} -e-te-pa .	11) B II 21 D _{Ha} -pe-an-te-li-ta-de .
3) B II 15 URU _{Ha} -at-ti .	12) B II 22 URU _{Ši} -ip-pa-le-an-da .
4) B II 15 URU _{Ha} -at-ti .	13) B II 22 HUR.SAG _{Ta} -ha .
5) B II 15 URU _{Ha} -at-ti .	14) B II 23 URU _{Ši} -ip-pa-le-an-te
6) B II 17 URU _{Ha} -at-ti .	
7) B II 17 D _{DAG} -ti-tiś .	
8) B II 18 D _{SAL} Ku-pa-a-pa-aś .	
9) B II 19 URU _{Ha} -at-ta-ri-na .	

a) Tancılanc B II 11'e göre.

b) B II 13'e göre tancılancıdır. Text B'de DINGIR isaretinden sonra hiçbir kışık bir kışık gelirken buraya <.u> isareti atılabilir. Buna göre D_U sar-ti-ti-aś transkripsiyonu yaptık.

- 59 [D] Et-ti-ha-ri-ia-aš D U KAMŠ DUMU D U D LAMA KUS Kur-ša-aš¹⁾
- 60 HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ ŠA URU Et-ti-ha-ra
-
- 61 D U HI.HI DUTU URU TUL-na DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.-
NEŠ ID.NEŠ ŠA URU U-ra-u-na
-
- 62 [D U URU] Kam-na-an-ni D Hé-pát²⁾ URU Kam-na-an-ni²⁾ D U Et-na-ap-ši
- 63 [D Hé-pát³⁾ ŠA] Et-na-ap-ši³⁾ D U HUR.SAG Ha-mu-ri-ia⁴⁾ D NIN.GAL
- 64 [D Pi-ša-nu-hi-ti⁵⁾ HUR.SAG] Gal-li-ti-ta-pe-aš DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.-
SAL.NEŠ
- 65 [HUR.SAG.NEŠ] ID.NEŠ ŠA URU Kam-na-an-ni U ŠA KUR URU Kam-na-an-ni
-
- 66 [D U Pi-ha-ni]-i^{b)} DINGIR.SAL ŠA D U Pi-ha-ni ŠA URU Ša-na-hu-ti-ta
- 67 [DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ] HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ ŠA URU Ša-ra-hu-ti-ta
-
- 68 [D U URU] Hi-ri-ik-ha⁶⁾ D ŠA.BA.BA KI.MIN D To-li-pi-mu-uš D Ša-ha-
pu-na-aš
- 69 [HUR.SAG Ša-li-ia-mu-uš ŠA^{d)}] URU Ša-aš-ta-na⁵⁾ HUR.SAG Ša-li-ia-mu-uš
- 70 [D (I) To-pa-ri-ia-aš-ši-ti DINGIR.¹⁾] LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ ŠA URU Ša-
aš-ta-na⁶⁾
-
- 71 [D LAMA URU] Ha-te-in-mu-uš⁷⁾ HUR.SAG Ha-a-hat-uc DINGIR.LÚ.NEŠ
DINGIR.SAL.NEŠ
- 72 ŠA URU He-ri-ik-ha^{f)} ŠA KUR URU Ta-hu-up-ša
-
- 73 [D U URU] Ša-ri-ia-ša D İSAR-li-ia⁸⁾ DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ
ŠA URU Ša-ri-ia-ša

1) B II 24 'de D LAMA KUS Kur-ša-aš dan sonra D LIL 25 'de D Et-ha-ri-ia-aš vardır.

2) B II 27 D Hé-pát KI.MIN.

a) Tananlana B II 28 'c göre .

3) B II 27 D Hé-pát-LUGAL KI.MIN.

b) " B II 31 'c " .

4) B II 28 HUR.SAG URU Ha-mu-ri-ia.

c) " B II 33 'c " .

5) B II 34 URU Ka-aš-ta-na.

d) " B II 34 'c " .

6) B II 35 URU Ka-aš-ta-na.

e) " B II 35 'c " .

Tanrı adı B 'de dahi kırık
olduğuna göre, bu partijinin tananlana
katili değildir. Bk. KDO II 16 Vs 5.

7) Tananlana B II 36 'ya göre .

f) " B II 37 'ya " .

8) " B II 38 'c " .

74 [DU URU_{ur-na} SA URU_{ur(1)-na}^{a)}] D_{Ha-an-ti-da-aš-šu-uš}¹⁾ DU D_{He-pát}
 75 [URU_{Ha-le-ap} URU_{ur(1)-na}^{b)}] DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.-
 NEŠ ÍD.NEŠ KI.MIN

76 [SA URU_{La-u-ya-za-an-ti-ia}^{c)}] D_{Ha-a-ši-ga-aš-na-ya-an-na} D_{Hu-ul-}
 li-ia-ra-aš
 77 [DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ ÍD.NEŠ SA URU_{La-u-ya-}
 za-an-ti-ia^{d)}]

78 [DU URU_{He-e-ri-ka}^{e)}] DU URU_{U-da} D_{He-pát-LUGAL-na-aš} DINGIR.LÚ.NEŠ
 79 [DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ ÍD.NEŠ] NEŠ SA URU_{U-da}

Va. II

1 [DINGIR^{LI} URU_{Haš-ša táh-na-aš} D_{UTU-uš} DINGIR.LÚ.^{g)}] NEŠ DINGIR.-
 SAL.NEŠ.
 2 [HUR.SAG.NEŠ ÍD.NEŠ^{h)}] SA URU_{Haš-ša}

3 [DU URU_{Hi-iš-ša-aš-ha}ⁱ⁾] DU URU_{Ku-li-ia-iš-na} DINGIR.LÚ.NEŠ
 4 [DINGIR.SAL.NEŠ SA E.GAL^{j)}] D_{UTU^{SI}}

5 [DU URU_{Ka-ra-ah-na}^{k)}] D_{LAMA} URU_{Ga-ra-ah-na}^{l)} D.SAL¹⁾ A-la-aš⁵⁾
 DU URU^{LI}
 6 [DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ^{m)}] HUR.SAG.NEŠ ÍD.NEŠ SA URU_{Ka-}
 ra-ah-na

1) B II 39	D _{Ha-an-ti-da-aš-šu-uš} .	a) Tanculana B II 39'a göre.
2) B II 42	URU _{La-u-ya-za-an-ti-ia} .	b) " B II 39'a "
3) B II 43	URU _{He-e-ri-ka} , yok.	c) " B II 41'e "
4) B II 43	[URU _{Ka-ra-ah-na} .	d) " B II 42'ye "
5) B II 43	D.SAL ¹⁾ A-la-aš.	e) " B II 43'e "
f)	Tanculana B II 44'e göre.	
g)	" B II 45/46'ya göre.	
h)	" B II 46'ya "	
i)	" B II 47'ye "	
j)	" B II 47'ye "	
k)	" B II 48'e "	

1) Bu tabloda adı A ve B metinlerinde cisimle olarak gösterilmeye
 rağmen transkripsiyonu yapılmış. Yerleşik LANA'nın adı olan bu ta-
 bloyu gıcılca lümlü.

2) Tanculana B II 49'a göre.

- 7 [D_U URU Šu-gax-ri-ta^{a)} D_U-li-ta-ca-čš DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ
ŠA URU Šu-gax-ri¹⁾
- 8 [D_U URU Li-th-ši-na^{b)} Te-ši-ni-iš DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ.
- 9 [HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ²⁾ ŠA^{c)} URU Li-th-ši-na²⁾
- 10 D_U Te-li-pí-nu-uš³⁾ ŠA URU^{d)} Dar-ni-ti-ta³⁾ DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ
- 11 HUR.SAG.NEŠ [ID.NEŠ ŠA] URU Dar-ni-ti-ta
- 12 D_U URU He-na-aš-ša ŠA^{e)} URU He-na-aš-ša⁴⁾ D_U Lu-ši-ti-iš
- 13 ID He-ra-aš-ša-an-ti-ta^{f)} DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ
- 14 HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ⁵⁾ ŠA URU He-na-aš-ša⁵⁾
- 15 D_U GAZ.BA.1A URU Hu-u-pí-iš-na-aš⁶⁾ D_U URU Hu-u-pí-iš-na-aš⁷⁾
- 16 D_U ZA.BA.4.BA.4 URU Hu-u-pí-iš-na-aš⁸⁾ [HUR.SAG Šar(1)-la-ti-ti-iš⁹⁾
- 17 DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ [ID.NEŠ ŠA URU Hu-u-pí-iš-na¹⁰⁾
- 18 D_U URU Tu-ya-nu-ya D_U Ša-čh-ya-aš-ša-ra-aš^{f)} ŠA URU Tu(1)-ya-nu-ya¹¹⁾
- 19 DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ ŠA URU Tu(1)-ya-nu-ya¹²⁾

- 1) B II 50 URU Šu-gax-ri-ta .
- 2) B II 51 ID.NEŠ KI.NIN .
- 3) B II 52 ŠA URU Dar-ni-ti-ta D_U Te-li-pí-nu-uš .
- 4) B II 54 URU He-na .
- 5) B II 53 ID.NEŠ KI.NIN . a) Fonetlana B II 50'ye gōre.
- 6) B II 54 ŠA URU Hu-u-pí-iš-na . b) " B II 51'e " .
- 7) B II 56 URU Hu-u-pí-iš-na . c) " B II 51'e " .
- 8) B II 57 KI.NIN . d) " B II 52'ye " .
- 9) B II 57 HUR.SAG Šar-la-ti-ti-iš . e) " B II 54'e " .
- 10) B II 57 ID.NEŠ KI.NIN . f) Fonetlana B II 53'e gōre.
- 11) B II 58 URU Tu-ya-nu-ya .
- 12) B II 59 URU Tu-ya-nu-ya .

- 20 D_U URU_{11-lc-1c} D_{ZA.BA₄.BA₄}¹⁾ SA_{11-lc-1c}¹⁾ DINGIR.LÚ.NEŠ
- 21 DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ SA_{11-lc-1c}
-
- 22 SA_{Su-ya-an-se-na} URU_{Su-ya-an-se-na} D_{Su-ya-an-se-na} DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.-
NEŠ
- 23 HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ SA_{Su-ya-an-se-na}²⁾ URU_{Su-ya-an-se-na}
-
- 24 D_{ZA.BA₄.BA₄} URU_{Ar-si-1c} DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ
- 25 HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ SA_{Ar-si-1c} URU_{Ar-si-1c}
-
- 26 D_U URU_{Hur-ni-1c} SA_{Hur-ni-1c} URU_{Hur-ni-1c} LUGAL-uš DINGIR_{LÚ}¹⁾ URUDU²⁾
DINGIR.LÚ.NEŠ
- 27 DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ SA_{Hur-ni-1c} URU_{Hur-ni-1c}
-
- 28 D_U URU_{Za-ar-ut-se} D_{Ha-ya-ti-1c-la-cš} SA_{[URU_{Za-ar-ut-se}^{b)}] ID.NEŠ SA_{URU_{Za-ar-ut-se}³⁾}}
- 29 DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ [ID.NEŠ SA_{URU_{Za-ar-ut-se}³⁾}
-
- 30 D_{HAH} URU_{Se-ah-ha-ni-1c} D_U URU_{Se-ah-ha-ni-1c} DINGIR.LÚ.NEŠ⁴⁾
- 31 DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ SA_{URU_{Se-ah-ha-ni-1c}⁴⁾}
-
- 32 D_U URU_{Pe-ah-ti-na} D_U URU_{Se-ah-hu-1c} [ID.NEŠ SA_{URU_{Se-ah-hu-1c}^{d)}}
- 33 D_{UTU} URU_{Ha-li-ta-cš-hu-ri-1c}
-
- 34 D_U URU_{Ha-li-ta-cš} SA_{URU_{Har-si-u-na}} D_U URU_{Har-si-u-na}⁵⁾ ^{e)}
- 35 DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ SA_{URU_{Har-si-u-na}}

1) B II 60 D_{ZA.BA₄.BA₄} KI.NIN.

2) B II 63 URU_{Su-ya-an-se-na}.

3) B II 69 SA_{SA} URU_{Za-ar-ut-se}.

4) B II 71 KI.NIN.

5) B III 3 KI.NIN.

a) Bu tənrî adı text A'da anlaşılmıyır. Transkriptomu B II 66²⁾ya görə yazmış. Burada oğlıq DINGIRLİ URUDU görülmüştür.

b) Təfəssilatı B II 68'e görə.

c) " B II 70/71'e görə; 70'dəki URU_{Se-ah-ha-ni-1c} üstündə qisilmis yazılmışdır.

d) Təfəssilatı B III 1'e görə.

e) " B III 3'e " .

36 ŠA URU Šal-la-pa ^DZa-an-du-na EN-aš ^DU URU [Šal-la-pa] DINGIR.-
LÚ.NEŠ

37 DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ ÍD.NEŠ ŠA URU Šal-la-pa

38 ^DU URU U-uš-ša ^DU URU Par-aš-hu-ur-ta. HUR.SAG Hu-ur-at-nu-ur-an-da

39 ÍD Hu-u-la-ia¹⁾ DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ ÍD.NEŠ

40 ŠA KUR ŠAP-LI-TI

41 ^DISDAR URU Ua-šu-du-ur-an-da ^DHé-pát URU Ua-šu-du-ur-an-da

42 ^DISDAR [x...x... URU T] ^{a)} hu-ur-ta

43 ^DU URU A-la-an[ha-na^{b)}] ^DTe(1)-li-pí-mu-uš³⁾ ŠA URU Ha-an-ha-na³⁾

44 ^DAn-ac-ac-aš⁴⁾ ŠA URU Ha-ha-na⁴⁾ HUR.SAG Te-hu-ur-ga⁵⁾

45 DINGIR.LÚ.NEŠ. DINGIR.SAL.NEŠ⁵⁾ HUR.SAG.NEŠ ÍD.NEŠ ŠA URU Ha-ha-na

46 ŠA URU Te-ur-ni-ia ^DTe-li-pí-mu-uš ^DKa-tah-ha-aš⁶⁾

47 DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ ÍD.NEŠ ŠA URU Te-ur-ni-ia

48 ^DURU URU Ua-aš-ha-ni-ia⁷⁾ DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ

49 ÍD.NEŠ ŠA KUR⁸⁾ URU Ua-aš-ha-ni-ia

50 EN URU La-an-ta⁹⁾ DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ ÍD.NEŠ

51 ŠA URU La-an-ta¹⁰⁾ DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ ÍD.-

NEŠ ŠA URU Ha-at-ti-na

1) B III 8 ÍD Hu-la-ia . 10) B III 19 URU La-a-an-da .

2) B III 8 KUR ŠAP .

3) B III 11 ŠA URU Ha-ha-na ^DTe-li-pí-mu .

4) B III 12 ŠA URU Ha-ha-na ^DAn-ac-ac-aš .

5) B III 12 DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ

ŠA URU Ha-ha-na HUR.SAG Te-hu-ur-ga .

6) B III 14 ^DKa-tah-ha .

7) B III 16 ŠA URU Ua-aš-ha-ni-ia .

8) B III 17 de yok.

9) B III 19 URU La-a-an-da .

a) Text A'da İstar'dan son-

ra 0,035 ltk kırık bir kışın gelir ki buraya acağı yukarı 6 hece yerleştirilebilir. Bu parçanın B metnindeki duplika-tında III 10'da İstardan sonra, boşluk olmadı

URU Envanite gelir. Bie te-nenlenmiştir. A'daki boşluğu sarfıncaş ederek B III 10'a göre yaptık. Ancak bu boşluğa, GİSAN veya SAL.LUGAL gibi tanrılar için kullanılan vasıflardan birinden herhangi dehi eklenebilir.

b) Tanrıların B III 11'e göre.

- 52 DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ ÍD.NEŠ ŠA URU He-gr-pi-ša
 53 ŠA URU Ka-li-mu-na D Kar-na-hi-iš DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ
 54 HUR.SAG.NEŠ ÍD.NEŠ ŠA URU Ka-ši-mu-na
-
- 55 DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ ÍD.NEŠ ŠA URU He-ah-pi-iš-ša
 56 D LANA LÍL D LANA LUGAL DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ ŠA A-BI A-BI¹⁾
 D UTU ŠI
-
- 57 DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ ŠA A-BI D UTU ŠI
-
- 58 DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ ŠA ANA ANA D UTU ŠI
-
- 59 DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ ŠA E URU Ga-ri-ma-ra
-
- 60 ŠA URU An-ku-ya D Ga-tah-ya-aš DU URU Ur-ni D ÍŠDAR LÍL
-
- 61 DINGIR.LÚ.NEŠ (DINGIR)SAL.NEŠ²⁾ HUR.SAG.NEŠ ÍD.NEŠ ŠA URU An-ku-ya
-
- 62 ŠA URU He-ni-ša-ku-ya³⁾ D Pi-tr-ya-aš ŠA URU Du-ru-ya-du-ru-ya⁴⁾
 63 D Pi-tr-ya-aš ŠA URU Iḫ-šu-na⁵⁾ D Pi-tr-ya-aš⁶⁾
-
- 64 D ÍŠDAR URU Šu-ul-la-na DU URU He-le-ra-a DINGIR.LÚ.NEŠ
 65 DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ ÍD.NEŠ ŠA KUR URU I-šu-ya
-
- 66 DU URU Te-ge-ra-na DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ
 67 ÍD.NEŠ ŠA KUR URU Te-ge-ra-na⁷⁾
-
- 68 SAL.LUGAL URU Pa-li-ia

1) B III 24 da yok.

2) B III 29 DINGIR.SAL.NEŠ.

3) B III 29 URU He-ni-ša-ku-ya.

4) B III 29 URU Du-ru-ya-du-ru-ya-aš.

5) B III 30 URU Iḫ-šu-na.

6) B III 30 da yok; URU Iḫ-šu-na'dan sonra

7) B III 33 URU Te-ge-ra-na'dan sonra

69 DU URU Tu-u-pa-an-ti-ia¹⁾ DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ HUR.SAG.NEŠ

70 ID.NEŠ ŠA URU Tu-u-pa-an-ti-ia²⁾

71 ŠA URU Ka-ri-u-na³⁾ D Ka-tu-na-cš^{a)}

72 DU ni-ia-an-na-cš⁴⁾ DU D^hé-pát URU Ap-si-iš-na^{b)}

73 DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.SAL.NEŠ ŠA URU Ap-si-iš-na⁵⁾

Ba. III

1 D LANA URU Ka-le-aš-ti-it-ia

2 ŠA URU Te-pi-ik-ka⁶⁾ D Te-ni-š-ti-ia-cš⁷⁾ DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.-
SAL.NEŠ

3 HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ ŠA URU Te-pi-ik-ka⁴⁾

4 DU ŠA E SAL Te-ua-an-na-an-na DU hu-le-aš-ša-cš-ti-iš DINGIR.-
LÚ.NEŠ

5 DINGIR.SAL.NEŠ ŠA LUGAL^{RI 3)} ŠA SAL.LUGAL^{TI 2)} ku-t-e-cš da-ra-an-
[te-cš¹⁰⁾]

6 ku-t-e-cš U-UL da-ra-an-te-cš¹¹⁾ ku-e-te-cš¹²⁾ A-NA E.NEŠ DINGIR.NEŠ

7 LUGAL SAL.LUGAL pi-ra-an EGIR-pa i-ia-an-ta-ri ku-e-te-ša-at¹³⁾

8 A-NA E.NEŠ DINGIR.NEŠ pi-ra-an EGIR-pa U-UL i-ia-an-ta-ri

9 na-cš LÚ.NEŠ SAGGA š-ti-pa-an-na-kán-ti DINGIR.LÚ.NEŠ DINGIR.-
SAL.NEŠ

1) B III 34 URU Tu-u-up-pa-ti-ia .

12) B III 44 ku-ti-te-cš .

2) B III 35 HUR URU Tu-u-up-pa-ti-ia .

13) B III 45 ku-e-da-ša-at .

3) B III 36 URU Ka-ri-u-na .

a) D Karunaš'den sonra < verdír.

4) B III 36 D ni-ia-an-na-cš .

b) Fozcalana B III 37'ye göre.

5) B III 38 URU A-pa-si-iš-na .

6) B III 39 ŠA URU Te-pi-ik-ka¹⁾ .

7) B III 39 D Te-ni-iš-š-ti-ia-cš .

8) B III 42 LUGAL .

9) B III 42 SAL.LUGAL-^{RI-SI} .

10) B III 43 da-ra-an-te-cš⁴⁾ .

11) B III 43 da-ra-an-te-cš⁴⁾ .

- 10 AN-aš NI-tš¹⁾ KI-aš²⁾ ne-pí-tš³⁾ te-kán al-pu-uš IH.ĤA-uš⁴⁾
 11 [tš]-it-ki-ne-aš ya-an-te-ya-an-te-ne-aš tu-li-ja-aš⁵⁾ pí-e-da-aš⁶⁾
 12 DINGIR.NEŠ hu-e-da-ni⁷⁾ pí-di-tu-li-ja⁸⁾ ti-tš-kán-si
 13 DUTU ŠA-NE-S EN-IA ŠA DUNU.LÚ.GÁL.LU⁹⁾ LÚ ŠEPAD-aš¹⁰⁾ ša-ra-a-kán
 14 [ua-š] ne-pí-ša-aš¹¹⁾ DUTU-uš a-tu-ne-aš na-uš-ša-an ne-pí-š
 15 ti-ja-š DUTU ŠA-NE-S EN-IA ŠA DUNU.LÚ.GÁL.LU¹²⁾ UR.TÚC-aš (1)
 16 ŠAH-aš gi-in-ra-aš-ša¹³⁾ hu-it-ne-aš DI-NAN UD-ti-lt¹³⁾
 17 ti-lt DUTU-uš ha-an-ne-iš-ki (1)-š¹⁴⁾
 18 nu ha-a-ša an-nu-uk I NIR.GÁL LUGAL-uš LÚ ŠANNA ŠA DUTU URU.TÚL-na¹⁵⁾
 19 U DINGIR.NEŠ¹⁶⁾ hu-u-ne-an-da-aš ne-pí-ša-aš¹⁷⁾ DUTU-i ar-hu-iš-ki-ni¹⁸⁾
 20 nu ne-pí-ša-aš¹⁹⁾ DUTU-uš EN-IA ki-e-da-ni UD.KAN-ti²⁰⁾
 21 DINGIR.NEŠ a-re-a-t nu DINGIR.NEŠ hu-i-e-š²¹⁾ ki-e-da-ni²²⁾ UD-ti
 22 hu-e-da-ni²³⁾ ar-hu-u-e-š-ni²⁴⁾ IŠ-TU EN-IA hal-si-th-hu-u²⁵⁾
 23 na-aš ne-pí-ša-aš²⁶⁾ DUTU-uš ne-pí-ša-an KI-aš²⁷⁾ NUR.ŠAG.NEŠ-an
 24 ID.NEŠ-an IŠ-TU Š.NEŠ DINGIR.NEŠ-ŠU-UU²⁸⁾ GIŠ GU.ZA.NEŠ-ŠU-UU
 hal-so-c-i

1) B III 48 do-an-hu-ja-aš.	24) B III 61 ar-hu-e-š-ni.
2) B III 48 do-ya-si-pe-aš.	25) B III 62 hal-si-th-hu-u-um.
3) B III 48 ne.	26) B III 62 ne-pí-aš.
4) B III 49 hu-u-ya-an-te-aš ⁴⁾ .	27) B III 63 tak-ne-an.
5) B III 50 tu-li-ja.	28) B III 64 DINGIR- <u>LÍ-ŠU-UU</u> .
6) B III 50 pí-di.	
7) B III 50 hu-i-e-da-ni.	
8) B III 51 tu-u-li-ja.	
9) B III 52 DUNU.LÚ.GÁL.LU- <u>UT-TI</u> .	
10) B III 53 LÚ(1) ša-aš-te-ra-aš.	
11) B III 53 ne-pí-aš.	
12) B III 55 DUNU.LÚ.GÁL.LU- <u>UT-TI</u> .	
13) B III 55/56 gi-in-ra-aš DI-šar(1) hu-it-te-aš UD.KAN-lt.	
14) B III 56) ha-an-ni-iš-ki-š.	
15) B III 58 URU A-ri-in-na.	
16) B III 58 ŠA DINGIR.NEŠ.	
17) B III 59 ne-pí-aš.	
18) B III 59 ar-hu-u-i-tš-ki-ni.	
19) B III 59 ne-pí-aš.	
20) B III 60 UD-ti.	
21) B III 61 hu-u-uk.	
22) B III 61 ki-i-da-ni.	
23) B III 61 hu-i-e-da-ni.	

- 26 ECHER-^{SU}-ma¹⁾ LUGAL-uš ki-ti-ša-an na-na-t DU pi-ha-aš-ša-aš-ši-ti-š
- 27 EN-^{IA} DUNU, LÚ, GÁL, LÚ-aš e-šu-un A-SU-IA-na A-NA DUTU URU TÚL-na²⁾
- 28 A-NA DINGIR.NEŠ hu-u-na-an-da-aš³⁾ LÚ SANGA e-aš-to
- 29 nu-na-na A-SU-IA DÚ-at⁴⁾ DU pi-ha-aš-ša-aš-ši-ti-š-na-nu an-na-an
- 30 da-a-aš nu-nu šal-la-nu-ut nu-nu A-NA DUTU URU TÚL-na⁵⁾
- 31 ⁶⁾ A-NA DINGIR.NEŠ hu-u-na-an-da-aš LÚ SANGA i-še-at
- 32 A-NA KUR URU Na-at-ti-na-nu⁷⁾ LUGAL-is-na-an-ni da-a-iš
-
- 33 ki-nu-na an-nu-uk INTR. GÁL LUGAL-uš tu-e-da-an
- 34 IŠ-TU DU pi-ha-aš-ša-aš-ši šal-la-nu-na-an-na an-ku-ú-e-aš-ki-ni
- 35 [nu IŠ-TU ENH-^{IA} hu-ti-e-aš DINGIR.NEŠ hal-ši-ti-hu-un
- 36 nu A-NA DINGIR.NEŠ an-ku-na-nu-un nu-nu-kán DINGIR.NEŠ-aš u-na-ia-nu-ut da-pi-aš⁸⁾
- 37 an[ac-el]-na GÁL INTR. GÁL IŠ-^{KA} A-NA-TE^{NEŠ} GÁL ENH-^{IA}
- 38 [da-e] an[ac-el]-na A-NA⁹⁾ PA-NI DINGIR.NEŠ e-šu-un-ni nu-na A-NA DINGIR.NEŠ
- 39 [ku-e A-NA-TE^{NEŠ} an-ku-na-an i-še-at
- 40 na[at-nu ECHER-pa^{b)} li-e na-an-nu-na-an-ni
-
- 41 NUŠEN-ti⁽¹⁾¹⁰⁾ GÍS tap-tap-pa-an ECHER-pa e-tp-ši na-aš TI-ti-ši-ut⁽¹⁾¹¹⁾
- 42 u-uk-na-na-kán¹²⁾ DU pi-ha-aš-ša-aš-ši-in EN-^{IA} ECHER-pa AŠ-BAT
- 43 nu[nu TI] hu-ut nu-na A-NA DINGIR.NEŠ ku-ti an-ku-na-an i-še-ni

1) B III 65 ECHER-an-da .

a) Farsalana B IV 6/7'ye góre.

2) B III 67 URU A-ri-in-na .

b) " B IV 7'ye " .

3) B III 67 hu-u-na-an-da-aš .

c) " B IV 11'e " .

4) B III 68 i-še-at .

5) B III 70 URU A-ri-in-na .

6) B III 71'da yok.

7) B III 72 KUR URU Na-ti-na-nu .

8) B IV 4'da yok.

9) B IV 6'da yok.

10) B IV 9 NUŠEN-na .

11) B IV 10 hu-ti-š-ši .

12) B IV 10 an-nu-uk-na-kán .

- 43 nu-hán A-ŪA-TE^{HEŠ} A-NA DINGIR,HEŠ an-da ūu-un-ni nu-su iš-ta-na-
aš-ša-an-du
- 44 nu a-pí-ia-ia ^DU pí-ha-aš-ša-aš-ši-in šar-li-iš-ki-ni^{a)}
-
- 45 nu an-ne-el nu-ya-pí A-ŪA-TE^{HEŠ}¹⁾ DINGIR,HEŠ²⁾ iš-ta-na-aš-ša-an-ni
46 nu-su-hán nu-iš- i-de-lu-uš ne-ni-aš XI-ni an-da
- 47 na-an-nu DINGIR,HEŠ EGIPT-pa SIG₅-ah-ha-an-ni³⁾ šar-la-an-ni
- 48 nu-na ku-e-el ya-al-li-ia-tar U-UL-na ŠA ^DU pí-ha-aš-ša-aš-ši⁴⁾
- 49 EN-IA ya-al-li-ia-tar nu na-c-an DINGIR^{IA}⁴ na-aš-ne DUMU,LU, GÁL-
LU^{IA}⁵⁾
- 50 a-uš-ni nu ki-iš-ša-an ne-na-i ha-an-da-an-ya
- 51 ^DU pí-ha-aš-ša-aš-ši-tš EN-IA ne-pí-ša-aš⁶⁾ LUGAL-uš UKU-an⁷⁾
- 52 ha-ni-iš-ta⁸⁾ nu-ya-ra-an ku-la-a-ni-it-ta⁹⁾
- 53 nu-ya-ra-an-hán aš-ša-nu-ut nu-ya-ra-an-hán ne-c-hu-na-aš¹⁰⁾ ar-nu-ut
- 54 nu ū-ya-an-ni si-la-ti-ia¹¹⁾ DUMU-IA¹²⁾ DUMU, DUMU-IA LUGAL,HEŠ, GÁL,
GÁL, LUGAL,HEŠ¹³⁾
- 55 ŠA URU ne-at-ti DUMU,HEŠ LUGAL BE-LU^{HEŠ}¹⁴⁾ A-NA ^DU pí-ha-aš-ša-aš-ši
- 56 EN-IA na-ah-šar-ri-iš-ki-u-an¹⁵⁾ ti-ia-an-ni

1) B IV 14 DINGIR,HEŠ.

2) B IV 14 A-ŪA-TE^{HEŠ}.

3) B IV 16 SIG₅-ah-ni.

4) B IV 17 ^DU pí-ha-aš-ša-aš-ši.

5) B IV 18 DUMU,LU, GÁL, LU^{IA}.

6) B IV 20 ne-pí-aš.

7) B IV 20 an-tu-ah-ša-an.

8) B IV 21 ga-ni-iš-da.

9) B IV 21 ku-la-a-ni-it-ta.

10) B IV 22 ne-hu-na-aš.

11) B IV 23 si-la-ti-ia.

12) B IV 23 an-ne-el DUMU-IA.

13) B IV 24 GÁL, LUGAL, ŠA.

14) B IV 24 EN,HEŠ-ia.

15) B IV 25 na-ah-šar-ri-iš-ki-u-an.

a) B IV 14'de šarliškinī'don con-
ra

- [illegible]

1) B IV 29 [a]-nu(!)-ga-kán .	a) Tananlana B IV 27'ye göre.
2) B IV 29 ZI-wa .	b) " B IV 28'e " Burada
3) B IV 31 ša-ak-la-uš-ša .	ya-li-an-ri görülmüyor.
4) B IV 31 ku-e-eš .	c) Tananlana B IV 30'a göre.
5) B IV 33 [NINDA KUR ₄]RA.HÁ .	d) " B IV 31'e " .
6) B IV 34 na-an-ta .	e) B IV 32'de bu kelime kırktır.
7) B IV 35 [piš]-tu-li-ic-an-wa-a-ta .	Sadece -ni- şeklinin sonu kalır
8) B IV 37 [ar]-nu-ya-la-a-t .	niştir, iki ufkı hat görülmüyor.
9) B IV 40 na-aš-na-an .	f) Tan. lana B IV 38'ye göre.
10) B IV 42 an-[nu-uk].	g) A metninde bu kelimeden sonra
11) B IV 44 na-in-na-ni-ti-ša .	gelen-pāt-pekli çizilme olarak
	gösterildiği için transkripsiyon
	nu yapılmıştır. Bu kelim B IV
	39'da kırk.
h) Tananlana B IV 43'e göre.	
i) Bu hecelerin B IV 44'deki kırk	
kişna raslancaı lârındır. Sekt B IV 45	
ve 46'da birkaç pekil seğılircede nana	gikârilanca. Sekt 45'den sonra
piğı gelir ve 5 bitir.	

Bo. IV

- 1 [X.....X.....X.....X...]ŮU cš-šc-vu-ut-ut^{a)}
- 2 [X.....X.....X.....X...]-ja-cv-ut^{b)}
-
- 3 [EGR-ŮU-na HINDA KUR₄.RA.HÁ páj]-št-ja
-
- 4 III HINDA KUR₄.RA KI.HIN ŠA KTD.RA.A tar-na-cš^{d)} A-NA DUTU URU TUL-na¹
- 5 na-cš-hán ŠA^{BI} LÁL I DUG.GA ůu-un^{e)} ni-ja-si na-cš-hán GIS ŠANŠUR-t
- 6 ŠA DUTU URU TUL-na³⁾ do-a-t EGR-ŮU-na^{f)} HINDA.I.E.DÉ.A ne-na-al
- 7 A-NA HINDA KUR₄.RA.HÁ cš-tr^{g)} ůu-ut-ha-t I DUG KU-KU-UB GISŠIN
št-pa-cv-ti³⁾
-
- 8 EGR-ŮU-na⁴⁾ A-NA DUTU pí-ja-cš-šc-cš-št III HINDA KUR₄.RA ŠANŠUR
ŠA⁵⁾ I ŠA₅
- 9 páj-št-ja na-cš-hán ŠA^{HI} LÁL⁴⁾ I DUG.GA ůu-un-ni-ja-si
- 10 na-cš-hán GIS ŠANŠUR-t ŠA DUTU pí-ja-cš-šc-cš-št do-a-t
- 11 EGR-ŮU-na-hán⁶⁾ ne-na-al⁷⁾ HINDA.I.E.DÉ.A⁸⁾ A-NA HINDA KUR₄.RA.-
HÁ cš-tr
- 12 ůu-ut-ha-t I DUG KU-KU-UB GISŠIN pí-ra-cv št-tp-pa-cv-ti⁹⁾

1) B I 41 URU A-ri-in-na .

2) B I 42 " " " .

3) B I 44 pí-ra-cv št-tp-ha-ti .

4) B I 45 EGR-ŮU-na .

5) B I 45 ŠA^{PA} .

6) B I 47 EGR-ŮU-na .

7) B I 47 HINDA.I.E.DÉ.A .

8) B I 47 ne-na-na-al .

9) B I 48 št-tp-pa-ti .

a) Bu satırda kurban yapılacak maddelerin sayılması icab eder.

b) Bir Verb formudur: ůu-un-ni-ja-a2-zi ile tamamlanabilir.

c) Tutarlılık B I 40'a göre.

d) " B I 40'a " .

e) " B I 41'e " .

f) " B I 42/43'e göre.

g) " B I 43'e " .

h) " B I 45'e " .

i) " B I 46'ya " .

- 13 EGIR-SU-na¹⁾ A-NA Dhe-pát III NINDA KUR₄.RA BADBAR ŠA²⁾RA I SA₅
pár-ši-ia
14 na-aš-hán ŠA³⁾BI LAL Ì DUG.GA šu-wi-ni-ia-si
15 na-aš-hán GIS⁴⁾BANŠUR Dhe-pát⁴⁾ da-a-i EGIR-SU-na NINDA.Ì.E.DÉ.A
16 na-na-al⁵⁾ A-NA NINDA KUR₄.RA.HÁ še-tr šu-wi-ha-i I DUG⁶⁾KU-KU-UB
GEŠTIN
17 pí-ra-an ší-tp-pa-an-ti⁶⁾

- 18 EGIR-SU-na III NINDA KUR₄.RA BADBAR ŠA⁷⁾RA I SA₅ A-NA⁸⁾DU ŠA-NE-E
19 pár-ši-ia⁹⁾ na-aš-hán ŠA¹⁰⁾BI LAL Ì DUG.GA šu-wi-ni-ia-si
20 na-aš-hán GIS¹¹⁾BANŠUR DU ŠA-NE-E¹²⁾ da-a-i EGIR-SU-na¹³⁾ NINDA.
Ì.E.DÉ.A
21 na-na-al¹³⁾ A-NA NINDA KUR₄.RA.HÁ še-tr šu-wi-ha-i
22 I DUG¹⁴⁾KU-KU-UB GEŠTIN pí-ra-an ší-tp-pa-an-ti¹⁴⁾
- 23 EGIR-SU-na¹⁵⁾ III NINDA KUR₄.RA¹⁶⁾ ŠA KID.DA.A tar-na-aš A-NA DU
URU¹⁷⁾KURABBAR-ti
- 24 pár-ši-ia¹⁸⁾ na-aš-hán ŠA¹⁹⁾BI LAL Ì DUG.GA šu-wi-ni-ia-si
25 na-aš-hán A-NA¹⁹⁾ GIS²⁰⁾BANŠUR ŠA DU URU²¹⁾KURABBAR-ti da-a-i

1) B I 49 [EGIR-SU]-na.2) B I 49 ŠA²⁾RA.3) B I 56 GIS³⁾BANŠUR-t.4) B I 50 SA⁴⁾Dhe-pát.

5) B I 51 na-na-na-al.

6) B I 52 ší-tp-pa-ti.

7) B I 53 ŠA⁷⁾RA.

8) B I 53'de yok.

9) B I 54'de bu kelimeden sonra

A-NA DU ŠA-NE-E gelir.10) B I 55 GIS¹⁰⁾BANŠUR-t.11) B I 55 ŠA¹¹⁾DU ŠA-NE-E.12) B I 55 EGIR-SU-na.13) B I 56 na-al, baada gelen iki pehtli
sarih olarak gösterilmektedir.

14) B I 56 ší-tp-pa-ti.

15) B I 57 EGIR-SU-na.16) B I 57 III NINDA KUR₄.RA.HÁ pár-ši-ia.17) B I 58 DU URU¹⁷⁾Ha-at-ti.

18) B I 58'de yok.

19) B I 59'de yok.

20) B I 59 GIS²⁰⁾BANŠUR-t.21) B I 59 D <DU> URU²¹⁾Ha-at-ti.

38 EGIR-SU-na III NINDA KUR₄.RA BABBAR ŠA¹⁾ I SA₅ DINGIR.SAL.NEŠ

39 hu-u-na-an-da-aš ŠA URU GIS²⁾ PA-ti²⁾ pár-ši-ta KI.NIN

40 na-aš-hán GIS³⁾ BANSUR-ti ŠA DUTU URU³⁾ TUL-na³⁾ da-a-t

41 EGIR-SU-na III NINDA KUR₄.RA BABBAR ŠA⁴⁾ I SA₅ A-NA⁵⁾ HUR.SAG.NEŠ

42 pár-ši-ta KI.NIN na-aš-hán GIS⁶⁾ BANSUR-ti ŠA DU pí-ha-aš-ša-aš-ši da-a-t

43 EGIR-SU-na III NINDA KUR₄.RA BABBAR ŠA⁶⁾ I SA₅ A-NA⁷⁾ ID.NEŠ pár-ši-ta

44 KI.NIN na-aš-hán A-NA⁸⁾ GIS⁹⁾ BANSUR ŠA DU pí-ha-aš-ša-aš-ši da-a-t

45 GIN-an-na NINDA KUR₄.RA NA pár-ši-ta-u-ya-an-ni si-in-na-t

46 nu-kán-ku-e¹⁰⁾ A-NA-TE¹⁰⁾ NEŠ A-NA DUTU¹¹⁾ ŠA-ta

47 na-at-na A-NA DINGIR.NEŠ ar-ku-ya-ar DU-ni GIN-an-na-hán

48 ar-ku-ya-ar ti-ta-u-ya-ar har-ap-ta-ri¹¹⁾

49 nu EGIR-SU¹²⁾ III [NINDA KUR₄.RA] BABBAR ŠA¹²⁾ I SA₅ A-NA DINGIR.-
LU.NEŠ KUR-e-aš

1) B I 69 ŠA^{PA}.

2) B I 69 URU¹²⁾ Na-at-ti.

3) B I 70 URU¹²⁾ A-ri-in-na.

4) B I 71 ŠA^{PA}.

5) B I 71 ŠA.

6) B I 73 ŠA^{PA}.

7) B I 73 ŠA.

8) B I 74'de yok.

9) B I 74 GIS¹²⁾ BANSUR-ti.

10) B IV 46 ku(!)-ti.

11) B IV 43'de bu kelimeden sonra

12) B IV 48 EGIR-SU-na.

50 hu-u-na-an-da-aš p[ar]-š[ti]-ia HINDA.Ī.E.DÉ.A ne-na-al iš-hu-u-ua-i

51 LĀL Ī DUG.GA la-hu-u-ua-i I^{DUG¹⁾} KU-KU-UP GEŠTIN BAL-ti¹⁾

52 EGIR-^{SU}-na²⁾ III HINDA KUR₄.RA BARBAR- A-NA DINGIR.SAL.NEŠ KUR-e-aš
hu-u-na-an-da-aš

53 p[ar]-š[ti]-ia ar-hu-ua-ar-na hu-e-da-aš da-a-iš HINDA.Ī.E.DÉ.A³⁾

54 ne-na-al A-NA HINDA KUR₄.RA.NA ša-ir šu-š[ti]-ha-i LĀL Ī DUG.GA la-hu-
u-ua-i³⁾

55 EGIR-^{SU}-na⁴⁾ II HINDA KUR₄.RA A-NA HUR.SAG.NEŠ ID.NEŠ p[ar]-š[ti]-ia⁵⁾
KI.MIN⁶⁾

56 EGIR-^{SU}-na⁷⁾ I HINDA KUR₄.RA⁸⁾ hu-ut-ru-i⁹⁾ DUGU-i p[ar]-š[ti]-ia¹⁰⁾

57 HINDA.Ī.E.DÉ.A ne-na-al A-NA HINDA KUR₄.NA.NA ša-ir

58 šu-š[ti]-ha-i¹¹⁾ LĀL Ī DUG.GA p[ar]-ra-an¹²⁾ la-hu-u-ua-i

Tabletin alt yastış:

59 na-na-ša IZ-zi II GUHNI DÜ-en-zi

60 na HINDA KUR₄.RA hu-e-p[ar]-š[ti]-ia na-aš ar-ha

61 PA-UI I^{III} BANŠUR-pat HIL-na-zi QA-TI

1) B IV 50'de I^{DUG} KU-KU-UP'den BAL-ti'ye kadar yok .

2) B IV 50 EGIR-an-da, bu halinden sonra hirik bir kışın gelir .

3) B IV 51'de HINDA.Ī.E.DÉ.A'den la-hu-u-ua-i'ye kadar yok .

4) B IV 52 EGIR-an-na .

5) B IV 52 KUR p[ar]-š[ti]-ia-as .

6) B IV 52'de yok .

7) B IV 53'de yok .

8) B IV 53 I HINDA KUR₄.RA-na .

9) B IV 53 hu-u-ua-i-a-al-li .

10) B IV 53 p[ar]-š[ti]-ia-as .

11) B IV 54 iš-hu-u-i .

12) B IV 55 EGIR(!)-an .

2. T e r c ü m e

A V s I

1. Böylece (söyler): Hatti ülkesinin kralı , büyük kral,Tabarnaş Muwatalliş
- 2 Murşiliş'in[oğlu] büyük kral,Hatti ülkesinin kralı,kahraman ¹⁾ eğer bir insa[fa]
- 3 her hangi bir mesele ağır gelirse, o zaman o tanrılara dua
- 4 [yap]ar, damın üzerine, güneşe karşı iki mezbah sa[dan]
- 5 Örtülü, koyuyor, bir mezbah Arinna'nın Güneş tanrıçasına ve [bütün] tanrılara
- 6 bir mezbah koyar, sonra 35 ²⁾ adı ekmek ,bir avuç ince un[x... x...
- 7 [? adı [ekmek.] bal, içince ince yağ , yağda pişmiş ekmek,dolu (bir)kap 100[x³⁾... x...
- 8 (Bir)kupa dolu, 30 testi şarap ve o bunları hazırlar (ifa eder) etmez ,
- 9 O zaman kral yukarıya dama gidiyor ve o zamanın güneş tanrısına[dua ediyor] ,

-
- 10 Ve böylece söyler : zamanın Güneş tanrısı ve Arinna'nın Güneş tanrıçası,hanımım, kraliçe
 - 11 hanımım, Hatti ülkesinin kralı, Fırtına tanrısı,zamanın kralı, efendim, Hepat
 - 12 kraliçe , hanımım Hatti [ülkesi]nin Fırtınatanrısı,zamanın kralı,Hatti ülkesinin efendisi, efendim
 - 13 Zippalanda'nın Fırtına tanrısı, efendim Fırtına tanrısının sevgili oğlu,
-

- 1) Başlangıç tıpkı Hitit krallarının yıllıklarına benzer.bk. Götze,A.M. s.14 ; Götze, Hatt. s.6; keza aynı şekilde muahede başlangıçları bk. Friedrich, Vert. I,s.4, 106, Vert. II, s.4 , 50, 106.
- 2) B I 6 da 34 adı ekmek.
- 3) Metinde görülen bu şeklin adet olarak transkripsiyonunu yaptıkta,bu şekilden sonra gelen kırık kısımda muhakkak ki verilen kurban eşyalarından bulunuyordu, meselâ NINDA.KUR RA veyahut DUG.GAL veya buna mümasil kurban eşyası.

- 14 Hatti'nin efendisi, tanrı Šeriš¹⁾
15 Erkek tanrıları, dişi tanrıları, bütün dağları,
16 ırmakları, Hatti memleketinin, bütün efendiler, tanrılar
17 efendiler, Arinna'nın Güneş tanrıçası, hanımım, ve Hatti memle-
ketinin bütün tanrıları
18 Efendiler bana Hatti memleketinin ki onun rahibinden (ve)
19 Bütün beyliklerinden bahsediniz.
-
- 20 Şimdi beni benim tanrılarım, rahibinizin, kölenizin sözünü
21 duvarını iğitiniz, fakat derhal benim tanrılarım bizim efendileri-
mizin
22 mabedlerinin, sizin tanrınızın heykeline dua
23 yapıyorum (ve) Hatti ülkesinin tanrıları mevcut olduklarından beri
24 (ve) onlara fenalık yapıldığı zaman (yani onlara karşı günah iş-
lenirse)
-
- 25 Fakat ondan sonra benliğimin sözleri ile dua yapıyorum, o zaman
bana, (siz) tanrılar,
26 (siz) efendiler kulağınızı usatınız²⁾ (yani bana lütufkâr, mer-
hametli olarak kulak veriniz) ,ve benim bu dualarımı
27 iğitiniz ve o kelimelerle ki tanrılara, efendilere dua
28 yapıyorum şimdi bu sözleri tanrılar efendiler onları kabul edi-
niz ve onları (dahi) iğitiniz
29 Benim duymadığınızı sözlerimi, buna rağmen ben onları tanrıla-
ra dua yapıyorum ve onlar benim insan
31 ağızından yukarı geliyor

- 1) A I 14 de ^DŠeriš okunur, bundan sonra gelen ve çizilmiş olarak
gösterilmiş heceleri yukarıda GUD(!) Hur-ri(!) [iš] diye okuya-
biliyoruz, H. Demircioğlu Der Gott auf dem Stier Berlin 1939 adlı
eserinde s. 122 not 293 de verdiği bu kısmın transkripsiyonunda
GUD Hur-ri-iš 'i nazarı itibare almaktadır. Kema tercümeye dahi.
2) Buna benzer ibareler için bk. Sommer, H A B s. 54, KUB XXIV 7 IV
44 v.d. ; ibid I I 15 v.d.. Götze, KLF s. 242 Pest. III I 19/20,
mezkûr yerde GEŠTU(š)-an'ın fonetik yazılışı ištamana-n'ı buluyor
uz. ištamana - " kulak" olduğunu Hrozný, C H s. 12 not 2 de isbat
etmiştir. Mümasıl metin yerleri için bk. Zuntz, Ortsad. s. 76

- 31 ağızından yukarı geliyor ¹ ve onları (siz), tanrılar, efendiler
32 ıgıtmeğe bırakınız (bu sözlerimi ıgıtiniz)

- 33 Fakat tanrı Šeriš , efendim, Hatti memleketinin Firtına tanrısı-
nın boğası Ünde ilerliyor
34 ve benim bu hususta söylenecek dua sözlerimi
35 tanrılara naklet, ve beni tanrılar, efendiler, bu sözleri
36 (ve) duayı tanrılar efendiler semadan yeryüzünde ıgitsinler

- 37 Semanın Güneş tanrısı, Arinna'nın Güneş tanrıçası, Arinna'nın
Firtına tanrısı, Mezullaš
38 Hullaš, tanrıça Zinduhiaš , erkek tanrısı, dişi tanrıları, dağ-
ları
39 ırmakları Arinna'nın, Firtına tanrısı Šihillipí , Firtına tanrısı
Šuhurripí

- 40 Firtına tanrısı Hı.Hı , Šamuha'nın Hepat'ı, erkek tanrıları, dişi
tanrıları, dağları, ırmakları, Šamuhanın

- 41 Firtına tanrısı pıhaššaššiš , Arinna'nın Güneş tanrısı Hepat, sema-
nın kralıçası,
42 İhtar (!) büyük babanın sarayının tanrıları

- 43 Halab'ın Firtına tanrısı, Halab'ın Hepat'ı, Šamuha'nın tarla
İhtar'ı
44 Belataiakki , Šamuha'nın Aparas'ı, erkek tanrıları,
45 dişi tanrıları, dağları, ırmakları, Šamuha'nın,

- 46 [Nirgál], Hepat, Šahpina'nın Firtına tanrısı, erkek tanrıları, dişi
tanrıları
47 dağları, nehirleri Kadapa'nın

1) Friedrich, Vertr. II s.24 de 45 I 30 v.d. nin tercümesini şöyle yapıyor: " onlar bana insan ağızından yukarı geliyor(kelime kelime "insandan,ağızdan") .Bizce bu tercüme yalıncıdır,çünkü bu kısımda kral tanrılara hitab ederek dua ettiğini bizzat söylüyor.s.30 daki -at, arkuyar = dua kelimesine racidir,ve insan ağızından yukarı gelen bu dua sözleridir.Binaenaleyh duanın tanrıya gitmesi mevzuubahistir,yoksa kiralı değil,na-at-mu-kán UKÜ-az KA x U-az ibaresindeki -mu 'yu "bana" diye tercümesi yapıldıkta duanın kiralı gitmesi lazım gelir. Biz bu ibareyi "benim",insan ağızından " diye tercüme ediyoruz.muk.et. Götze, A M s.209

- 28 -
- 48 yardımcı Fırtına tanrısı, [Kadapa'nın kraliçası, erkek tanrıları, dişi tanrıları, dağları]
- 49 [ırmakları] Kadapa'nın gök gürültüsünün fırtına tanrısı, bütün Fırtına tanrıları
-
- 50 Hatti'nin Fırtına tanrısı, kuvvetli (bir) dana(şeklinde), ordugâhın fırtına tanrısı, Hatti'nin Güneş tanrısı
- 51 Hatti'nin koruyucu tanrısı, Halab'ın Fırtına tanrısı, Halab'ın (ve) Hatti'nin
- 52 Aaš, Damkinnaš, Sababa, Dagiš, Allatu,
- 53 Ninuša'nın Ištara'ı, Lalahiiaš tanrıları, Kupapaš
-
- 54 Haddarina'nın Ištara'ı, Piruša, Ašgašipaš, Piškurunuša dağı, erkek tanrıları, dişi tanrıları, dağları, ırmakları Hatti'nin Karziš,
- 56 Hapandaliaš, Tatta dağı, Šummiara dağı
-
- 57 Zipalanda'nın Fırtına tanrısı, Daha dağı, erkek tanrıları, dişi tanrıları, dağları
- 58 ırmakları Zipalanda'nın
-
- 59 Zithariiaš, ordugâhın Fırtına tanrısı, Fırtına tanrısının oğlu, kalkanın koruyucu tanrısı
- 60 dağları, ırmakların Zithara'nın
-
- 61 [Fırtına tanrısı Hı]. Hı Arinna'nın Güneş tanrıçası, erkek tanrıları, dişi tanrıları, dağları, ırmakları Urauna'nın
-
- 62 Kumanni'nin Fırtına tanrısı, Kumanni'nin Hepat'ı, Šinapši Fırtına tanrısı
- 63 ^{GİS}Šinapši [Hepat'ı, Manuziia dağının Fırtına tanrısı, Ningal,
- 64 [P-]Šanuhiš, Gallištapaš dağı, erkek tanrıları, dişi tanrıları
- 65 [dağları], nehirleri, Kumanni'nin ve Kumanni memleketinin

1) - Kumanni tanrılarının sayıldığı bu paragrafın transkripsiyon ve tercümesi, Götze, Kizzuwatna (New Haven 1940)s.6 not 22 de veriliyor. 45 I 64 ün başında ilk heceleri kırık olan ad 46 II 28 de tamamıyla mevcut olup Pišanuhiš adlı bir tanrıdır. Tamam olan Dupl.metninde tanrı determinatifi gayet sarih görünmesine rağmen, Götze'nin sıklıkla yerde ^{URU}Pišanuhiš transkripsiyonunu aşıtlıyor.

- 66 [Firtina tanrısı pîhami]š, Firtina tanrısı pîhami'nin tanrıçası
(eşi) ,Šanahuitta'nın
- 67 [erkek tanrıları, dişi tanrıları],dağları,ırmakları Šanahuitta'nın
-
- 68 [Nerik'in Firtina tanrısı,] Zababa dito,Telepinuš,Zahapunaš,
69 [Zaliianuš dağı] Gaštama'ın,] Zaliianuš dağı,
70 [Taparriaššiš,] erkek [tanrı]ları, dişi tanrıları Gaštama'nın.
-
- 71 [Hatenzupa'nın koruyucu tanrısı],Haharuš dağın erkek tanrıları
dişi tanrıları
- 72 Nerik'in , ve Takupša memleketinin
-
- 73 [Šarišša'nın Firtina tanrısı, İřtar-liš], erkek tanrıları,dişi
tanrıları Šarišša'nın
-
- 74 [Eyrma'nın Firtina tanrısı, Hurma'nın]Hantidaššuš'u ,Firtina tan-
rısı,Hepat
- 75 [Halab'ın Hur! ūa'nın, erkek tanrıları, dişi tanrıları,dağları,
ırmakları dito
-
- 76 [Lauazantiša'nın Bašpašnayaanza 'eı ,Mulliaaraš,
77 [erkek tanrıları, dişi tanrıları,dağları,ırmakları Lauazantiša'nın
-
- 78 [Nerik'in Firtina tanrısı],Uda'nın Firtina tanrısı,Hepat-šarru-
maš,erkek tanrıları,
79 [dişi tanrıları, dağları,ırmakları Uda'nın .
-
- Vs II 1 [Mašša'nın tanrısı¹⁾, yer yüzünün Güneş tanrısı,erkek tanrıları,
dişi tanrıları,
2 [dağları,ırmakları] Mašša'nın.
-

1) Çivi yazısı metinde geçen DINGİR ^{LI} URU Maš-ša ibaresindeki ^{LI} akadça fonetik komplemanın genitifle hiç alakası yoktur.Burada gösterilmek istenen "Mašša"nın tanrısıdır,Fakat hangi tanrıdır,adı ne dir anlaşılmıyor.

Bu paragrafın başındaki kırık kısmın bir parçası KUB XXX 14 Vs. II de negredilmiştir.

- 3 [Hiššasapa'nın Fırtına tanrısı], Kuliyišna'nın Fırtına tanrısı, erkek tanrılar
- 4 [dişi tanrılar], Güneşimin (Majestemin) sarayının
-
- 5 [Karahna'nın Fırtına tanrısı], Garahna'nın koruyucu tanrısı, tanrıça Alas , şehrin fırtına tanrısı,
- 6 [erkek tanrılar, dişi tanrılar], dağları, ırmakları Karahna'nın
-
- 7 [Sugazzi'nin Fırtına tanrısı], Sulimaş, erkek tanrılar, dişi tanrılar Sugazzi'nin
-
- 8 [Lahšina Fırtına tanrısı], Tašimiš , erkek tanrılar, dişi tanrılar
- 9 [dağları, ırmakları] Lahšina'nın
-
- 10 Durmitta'nın Tešipinuš'u , erkek tanrılar, dişi tanrılar
- 11 dağları, [ırmakları] Durmitta'nın
-
- 12 Nenaša'nın Fırtına tanrısı, Nenaša'nın Lušitiš'i
- 13 Marašantiš nehri, erkek tanrılar, dişi tanrılar
- 14 dağları, ırmakları Nenaša'nın
-
- 15 Hupišna'nın Gaz-bala'sı, Hupišna'nın Fırtına tanrısı,
- 16 Hupišna'nın Zababa'sı, Šarlaimiš [dağı,
- 17 erkek tanrılar, dişi tanrılar, dağları, ırmakları Hupišnanın.
-
- 18 Tušanunanın Fırtına tanrısı, Tušanuna'nın Šahhaššeraš 'ı
- 19 erkek tanrılar, dişi tanrılar, dağları, ırmakları Tušanunanın
-
- 20 İllaia'nın Fırtına tanrısı [İllaia'nın Zababası, erkek tanrılar,
- 21 dişi tanrılar, dağları, ırmakları İllaia'nın
-
- 22 Šuansana'nın Šuansipaš'ı, erkek tanrılar, dişi tanrılar
- 23 dağları, ırmakları Šuansana'nın ¹⁾
-
- 24 Arziia'nın Zababası, erkek tanrılar, dişi tanrılar
- 25 dağları, ırmakları Arziia'nın
-

1) B II 63 de ^{URU}Šu-ya-an-zi-pa buluyoruz. B II 62 nin başında şehir adı ^{URU}Šu-ya-an-za-na olarak geçiyor Demek aynı paragraf içinde ~~iki~~ muhtelif yazılış ile karşılaşıp oluturus. Tanrı ve şehir aynı adı taşıyor.

- 26 Hurniia'nın Firtina tanrısı, Hurnia'nın kralı, tanrının bakarı (bakırdan heykeli), erkek tanrıları
- 27 dişi tanrıları, dağları, ırmakları Hurniia'nın
-
- 28 Zaruiša'nın Firtina tanrısı, [Zaruiša'nın Hayatıalaš'ı,
- 29 erkek tanrıları, dişi tanrıları, dağları, ırmakları [Zaruiša'nın].
-
- 30 Šahhania'nın Mah'ı, Šahhania'nın] Firtina tanrısı, [erkek tanrıları,
- 31 dişi tanrıları, dağları, ırmakları Šahhania'nın
-
- 32 Pahtima'nın Firtina tanrısı, Šahhania'nın] Firtina tanrısı,
- 33 Malitaškuriia'nın ~~...~~ Güneş tanrısı
-
- 34 Harziuna'nın Uašhališaš'ı, [Harziuna'nın Firtina] tanrısı,
- 35 erkek tanrıları, dişi tanrıları, dağları, ırmakları [Harziuna'nın
-
- 36 Šallapa'nın Zanduzs'ı, efendi, [Šallapa'nın] Firtina tanrısı,
- erkek tanrıları,
- 37 dişi tanrıları, dağları, ırmakları Šallapa'nın
-
- 38 Ušša'nın Firtina tanrısı, Parašhunta'nın Firtina tanrısı, Huatnuanda dağı,
- 39 Hulaiša nehri, erkek tanrıları, dişi tanrıları, dağları, ırmakları
- 40 Paipleti memleketinin
-
- 41 Uašuduyanda'nın Ištara'ı, Uaššuduyanda'nın Hepatı,
- 42 [Innuita'nın Ištara
-
- 43 Alahhana'nın] Firtina tanrısı, hanhana'nın Telipinušu
- 44 Bahana'nın Amama'sı, Takurga dağı,
- 45 erkek tanrıları, dişi tanrıları, dağları, ırmakları Bahana'nın
-
- 46 Taunija'nın Telipinuš'u, Katahhaš,
- 47 erkek tanrıları, dişi tanrıları, dağları, ırmakları Taunija'nın
-
- 48 Uašhaniša'nın Güneş tanrısı, erkek tanrıları, dişi tanrıları, dağları
- 49 ırmakları, Uašhaniša memleketinin
-
- 50 Lanta'nın efendisi, erkek tanrıları, dişi tanrıları, dağları, ırmakları
- 51 Lanta'nın, erkek tanrıları, dişi tanrıları, dağları, ırmakları Hatti-hani
-
- 52 erkek tanrıları, dişi tanrıları, dağları, ırmakları Harpiša'nın,
- 53 Kalimuna'nın Karmahiš'ı, erkek tanrıları, dişi tanrıları
- 54 dağları, ırmakları Kalimuna'nın

- 55 erkek tanrılar, dişi tanrılar, dağları, ırmakları Hapışa'nın
- 56 Tarla'nın Korumacı tanrısı, kralın koruyucu tanrısı, erkek tanrılar, dişi tanrılar, Güneşimin (Majestemin) büyük babasının
- 57 Erkek tanrılar, dişi tanrılar Güneşimin (Majestemin) babasının
- 58 Erkek tanrılar, dişi tanrılar, Güneşimin (Majestemin) büyük annesinin
- 59 Erkek tanrılar, dişi tanrılar, Gazimara evinin
- 60 Ankuşa'nın Hataşsa'sı, Unnişinin Firtına tanrısı, tarla işleri,
- 61 erkek tanrılar, dişi tanrılar, dağları, ırmakları Ankuşa'nın
- 62 Henişankuşa'nın Piruası, Duruşa (duruşa'nın
- 63 Piruası, İksuna'nın Piruası
- 64 Şullama'nın İşleri, Hallara'nın Firtına tanrısı, erkek tanrılar
- 65 dişi tanrılar, dağları, ırmakları İşuşa' memleketinin
- 66 Tegerama'nın Firtına tanrısı, erkek tanrılar, dişi tanrılar, dağları
- 67 ırmakları Tegerama memleketinin
- 68 Palişa'nın kraliçası
- 69 Tupazşıa'nın Firtına tanrısı, erkek tanrılar, dişi tanrılar, dağları,]
- 70 ırmakları Tupazşıa'nın
- 71 Karuma'nın Karuna'sı
- 72 Haesdin Firtına tanrısı, Firtına tanrısı, Hepat Apzişna'nın,]
- 73 erkek tanrılar, dişi tanrılar, Apzişna'nın
- Re III
- 1 Kalasmita'nın koruyucu tanrısı
- 2 Tapikka'nın Tamişişa'sı, erkek tanrılar, dişi tanrılar
- 3 dağları, ırmakları Tapikka'nın
- 4 Tayammana evinin Firtına tanrısı, hulaşsaşış Firtına tanrısı, erkek tanrılar
- 5 dişi tanrılar krallığın ve kraliçeliğin, çağırılmış olanlar (tanrılar)
- 6 çağırılmış olanlar, onların mabetlerine ki
- 7 kral ve kraliçe ileri ve geri giderler (gidip gelirler) (ve) onların
- 8 mabetlerine ki ve geri gitmezler (gidip gelmezler, yani ziyaret etmedikleri tanrılarının mabetleri)

9 ve bunlara rahipler daima mayı kurban yaparlar (kral şimdi duayı okur
ve onlara hitap eder) ,(Ey!) erkek tanrıları, dişi tanrıları
10 semanın, kara toparak, sema, yer yüzü, bulutlar, rüzgârlar
11 gök gürültüsü, şimşek, toplantı mahallelerinin
12 tanrıları ki bu toplanma mahallinde daima durmaktadırlar

13 (Ey!) semanın Güneş tanrısı, benim efendim, insan oğlunun çobanı
yukarıya
14 sen gelirsin, Semanın Güneş tanrısı denizden böylece semaya
15 yü(rür)sün sen, semanın Güneş tanrısı, benim efendim, insan oğlunun, köpeğin
16 domuzun ve kır mahlûkatının davasını gün be gün (her gün)
17 sen (Ey!) Güneş tanrısı. hallediyorsun (hüküm veriyorsun)!

18 Şimdi bak, ben Muwatalliş, kral, Arinna'nın Güneş tanrıçasının rahibi
19 ve bütün tanrılara, semanın Güneş tanrısına hep (mütemadiyen) dua ediyorum
20 ve (ey) semanın Güneş tanrısı, benim efendim, bu günkü günde
21 tanrıları çağır, ve bugünkü günde o tanrıları ki
22 duada ağızım vasıtasıyla çağırdım (bugünkü günde duada ağızımla çağır
dığım tanrılar),

23 ve onları (ey) semanın Güneş tanrısı, semadan, yeryüzünden, sıra dağlarda'n
24 nehirlerden, onların mabetlerinden, onların tahşatlarından çağır

25 Ondan sonra, fakat kral böylece söylüyor: Fırtına tanrısı piḫaššašši
26 efendim, ben (basit) inceledim, fakat babam Arinna'nın Güneş tanrısını
27 ve bütün tanrılara rahip idi,
28 ve beni babam tevlit etti, fakat Fırtına tanrısı piḫaššašši beni annemden
29 aldı ve beni büyüttü ve beni Arinna'nın Güneş tanrıçasına
30 ve bütün tanrılara rahip yaptı
31 fakat beni (aynı zamanda) Hatti ülkesinde krallığa koydu (beni Hatti
ülkesine kral yaptı)

32 Şimdi ben Muwatalliş, kral, senden
33 Fırtına tanrısı piḫaššašši tarafından büyütülmüş (sana) tekrar tekrar
dua ediyorum

34 ve o tanrılar ki dilin vasıtasıyla geçirdim,
 35 ve (bu) tanrılara dua ettim ve bana tanrıları acındır¹ (bana tanrılar
 acısınlar), bütün
 36 be²ni³m, Mu⁴atallış'in senin kışının dilinin sözlerini
 37 al ve onları tanrıların önüne doldur ve tanrılara
 38 bu sözleri ki dua yapıyorum
 39 ve onları bana asla geri çevirmesinler

40 Kuş yuvasına (?) çekiliyor ¹ ve o yaşıyor
 41 {afa[t be]n Fırtına tanrısı pîhaššašši'ēi efendimi takip ettim
 42 ve sen beni yağıttın ve tanrılara yaptığım bu duaları
 43 ve (bu) sözleri (duaları) tanrıların içine doldur, ve onlar (beni) iğitsin-
 ler
 44 ve o vakit Fırtına tanrısı pîhaššašši'ēi daima tebcil ediyorum (yükselti-
 yorum)

45 ve o zaman tanrılar benim sözlerimi iğitiyorlar (iğittikleri zaman)
 46 ve o fena söz ki benim benliğimin içindedir (benliğimdeki fena söz)
 47 ve onları bana tanrılar tekrardan iyi yapıyorlar, bertaraf ediyorlar.²
 48 şimdi tebcil etme³ kimindir (kimin için yapılıyor?)! Fırtına tanrısı pîhaš-
 šašši
 49 efendimin tebcil edilmesi değildir ? Ve o (beni) tanrıyı (beni) insanlığı
 50 görürse o zaman böylece söylüyor : hakikaten (sen)
 51 Fırtına tanrısı pîhaššašši, efendim, zamanın kralı, insanı
 52 sen lütfettin (ona lütfekâr davrandın) ve onu
 53 ve ona ihtimam ettin ve onu refaha ulaştırdın,

1 Benzer bir metin yeri bk. Götze KLF. s.216 §10,3. Götze bu kısmın tercüme
 sini serbest olarak şöyle yapıyor: "kuş me⁴cesini yuvasında (?) alıyor"
 ve müteakip cümle "yaşıyor". Biz de Götze ile hemfikir olarak (zıkr.y.s.230)
 618 Taptappa'ya "yuva" olarak tercüme etmeğe daha makul görüyoruz. 618 "tahta"
 determinatifi nazarı itibare alarak kafes de akla gelirse (zıkr.y.s.231)
 deki sebeplerden dolayı imkânsızdır.

2 Götze, KLF s.226 de bu yerin tercümesini veriyor ve šarla(i)-için kullan-
 dığı "beseitigen, beheben" manasını kabul ederek tercümesini yaptık.

3 Götze, Altnasien s.156 ve n.6, KLF I 227'deki manalandırmalara göre uallı-
 iatar "güçhret'tir. Sommer, AV s. 95 e göre "Lobpreisung" Biz buna göre tercü-
 memizi yaptık

4 Fil formu olduğu -ta suffix'inden anlaşılan bu glosen çivi kelimesinin
 manası belli değildir. Muk.et. Sommer, AV s.231 ve n.1: ul < Ku-li-⁵ KBo IV 44

34 : < Ku-la-ni-⁶ KUB XX 20,3 Sommer, manalandırması hakkında bit tekkif-
 te bulunmuştur.

54 o zaman geliyorlar; istikbalde benim oğullarım, torunlarım, krallar (ve) kraliçeler)

55 Hatti'nin prensleri ve efendileri, Fırtına tanrısı pîhaššaššî'e
56 efendime daima hürmet etmeğe hazır olacaklardır

57 ve böylece söyleyeceklerdir: hakikaten mezkûr tanrı,

58 kudretli, kahraman, tanrının lûtfuna mazhar olmuş bir tanrıdır,

59 ve seni semanın tanrıları, sıra dağları ve nehirleri methederler

60 bana Mušeballî'e, kâlenin benliğinin için

61 sevindir o zaman Fırtına tanrısı [pîhaššaššî]e, efendini tebeil ediyorum

62 (ve), benim mabetlerimi ki sana yapıyorum, (ve) o ayinleri ki sana

63 onları [yapı]yorum (sana yaptığım mabetlerin ve ayinler) şimdi (sen)

Fırtına tanrısı pîhaššaššî'e efendim

64 hep sevineceksin¹⁾, o zaman (sana) adı ekmeği ve kabi

65 [ki onla]rı (sana) Fırtına tanrısı pîhaššaššî'e efendime veririm,

66 ve onu, sana memnun olarak (memnuniyetle)²⁾ vereyim

67 fakat onu sana sla üzülmüş olarak (üzülerek)²⁾ vermiyeyim

68 ve beni fırtına tanrısı pîhaššaššî'e, efendim, ay³⁾

69 gibi üzerime aydınlat, fakat beni semanın

70 Güneşi gibi üzerimi ısıt!

1

71 ve benim kudretime doğu gel (yürü) sigır

72 gibi koşulmağa yardım et

73 fakat beni Fırtına tanrısı tarsında yükseğe (yükariya) yürüt ve hakikaten

74 ben böylece söyleyeyim: (ben) Fırtına tanrısı pîhaššaššî'e tarafından

75 lûtuşa mazhar olmuş ve (onun tarafından) büyütülmüş⁴⁾ ve himaye edilmiş(?)

(bir insanım veya hükümdarım)

76 ve⁵⁾ sen, [.....]

1 bk. Zuntz, Ortsad. s.13 de imperatifle tercüme eder. Pîl formu arasında -ti
Prez.M.Pass.dir.

2. Benzer tertipler için bk.Otten, T M s.23; B III 13 pîk-tu-li-ia-an-da-an-ma
Lû-an = üzülmüş bir insanı; ibid. s.24 n.1: BIII 11 kar-di-mi-ia-u-us-an-da-an
hiddetlenmiş (acc.) Birinci misalde adjektif, ikincide substantif olarak is-
timal edilmişlerdir.

3 armušaššî = ay kabul ediyorum. Münakaşası için bk. aşağıda s.7

4 Bu kelimeden sonra gelen mi-im-ma-me-iš-ša kelimesinin mahiyeti ve manasını
tesbit edemiyorum. Daha evvelki kelimeler gibi burada bir partisip beklenirdi.
Belki "korunmuş, himaye edilmiş" gibi bir manaya gelir.

5 nu dan sonra na -kân particle'leri görüldü, müteakip kısım kırıktır.

1 [x ... x ... x ... x ... x ... x] at hazırlıyor

2 [x ... x ... x ... x ... x ... x] yapıyor

3 [Fakat ondan sonra adi eknekleri bölüyor

4 [Uç adi ekneği aynı şekilde ; yarı avuç ince un] Arinna'nın Güneş tanrısına

5 [ve ona, içine bal, ince yağ dol]duruyor, ve onu mezbaha

6 [Arinna'nın Güneş tanrısına koyuyor, fakat ondan sonra] yağda pişmiş ekneği, yulafı

7 [adi ekneklerin üzerine] boşaltıyor (döküyor) bir testi qarap akıtıyor ¹⁾

8 Fakat [ondan] sonra [Fırtına tanrısı piha] şaşıışi 3 beyaz adi eknek, içinde bir kırmızı (içlerinden bir tanesi kırmızı eknek)

9 bölüyor ve ona, içine bal, ince yağ, dolduruyor,

10 ve onu mezbaha, Fırtına tanrısı piha şaşıışe koyuyor,

11 ondan sonra ,yulaf,yağda pişmiş ekneği,adi eknekler üzerine

12 boşaltıyor, bir testi qarap önüne akıtıyor ²⁾

13 Fakat ondan sonra Hebat'a Uç beyaz adi eknek, içinde bir kırmızı bölüyor

14 ve ona, içine bal, ince yağ dolduruyor,

15 ve Hebat'ın mezbahına koyuyor, fakat ondan sonra yağda pişmiş ekneği,

16 yulafı adi ekneklerin üzerine boşaltıyor, bir testi qarap

17 önüne akıtıyor.

18 Fakat ondan sonra 3 beyaz adi eknek, içinde bir kırmızı Sezanin Fırtına tanrısına

19 bölüyor, ve ona içine bal, ince yağ dolduruyor,

20 ve onu Sezanin Fırtına tanrısının mezbahına koyuyor, fakat ondan sonra yağda pişmiş ekneği,

21 yulafı adi ekneklerin üzerine boşaltıyor,

22 bir testi qarap önüne akıtıyor /

1) si-ip-pa-an-ti = hayı kurban yapıyor yerine, akıtıyor terâdesini kullanıyoruz.

2) pi-ra-an si-ip-pa-an-ti = önüne akıtıyor, yani ekneklerin ve diğer offrand'ların bulunduğu tanrının mezbahının önüne akıtıyor.

- 23 Fakat ondan sonra , Uç adi eknek,yarım avuç ince un,Hatti'nin
Firtına tanrısına
24 bölüyor ve ona, içine bal, ince yağ dolduruyor,
25 ve onları Hatti'nin Firtına tanrısının mezbahına koyuyor
26 fakat ondan sonra,yağda pişmiş ekneği,yulafı,adi ekneklerin üze-
rine
27 boğaltıyor, bir testi şarap önüne akıtıyor.

- 28 Fakat ondan sonra Uç beyaz adi eknek,içinde bir kırmızı Zippa-
landanın Firtına tanrısına
29 [bölüyor] ve ona,içine bal,ince yağ dolduruyor,
30 [ve onu] Zippalanda'nın Firtına tanrısının mezbahına
31 [koyuyor] fakat on[dan sonra] yağda pişmiş ekneği,yulafı ve adi
ekneklerin
32 [üzerine boğaltı]yor bir testi şarap akıtıyor.

- 33 Fakat ondan sonra[3 adi] beyaz [eknek] içinde bir kırmızı,bütün
erkek tanrılarına

- 34 Hatti'nin ,bölüyor,aynı şekilde ,ve onları mezbaha¹⁾
35 [Firtına tanrısı] pîhaššasšiš'in,koyuyor.

- 36 [Fakat ondan sonra] 3 adi beyaz eknek,içinde bir kırmızı Şeri ve
Huri'ye

- 37 [bölüyor] aynı şekilde ve onları Firtına tanrısı pîhaššasšiš'in
mezbahına koyuyor.

- 38 Fakat ondan sonra 3 adi beyaz eknek,içinde bir kırmızı dişi tan-
rılarına

- 39 bütün²⁾, Hatti'nin bölüyor, aynı şekilde

- 40 ve onları Arinna'nın Güneş tanrıçasının mezbahına koyuyor.

- 41 Fakat ondan sonra 3 adi beyaz eknek, içinde bir kırmızı dağlara³⁾

- 42 bölüyor, aynı şekilde, ve onları Firtına tanrısı pîhaššasšiš'in
mezbahına koyuyor.

- 43 Fakat ondan sonra 3 adi beyaz eknek, içinde bir kırmızı nehirle-
re bölüyor,

1) s.34 -35 'in düzgün tercümesi: Firtına tanrısı pîhaššasšiš'in
mezbahına koyuyor.

2) s.38 - 39 un düzgün tercümesi: Hatti'nin bütün dişi tanrılarına
bölüyor.

3) Tabi dağ ve ırak tanrıları kastediliyor

44 aynı şekilde , ve onları Fırtına tanrısı pînaššasšî's'in mezbahına
koyuyor.

45 Fakat adı eknekin parçalanması bitirilir bitirilmaz,
46 şimdi o sözler ki Güneş'in (Majestetin) kalbindedir,
47 şimdi onları tanrılara dua yapıyor,fakat ne zaman ki ¹⁾
48 duanın konulması yükseltildi,

49 ve ondan sonra [3 adi] beyaz [eknek] içinde 1 kirazlı, melekentin
erkek tanrılarına

50 hepsine b [ölü] or , yağda pıdırılmış bir eknek, yulaf serpiyor,
51 bal, ince yağ döküyor, bir testi garap akıtıyor

52 Fakat ondan sonra 3 adi beyaz eknek bütün melekentin dişi tanrı-
larına

53 bölüyor (ve duayı ki onlara koyuyor (o duadan onlara okuyor)
yağda pıdırılmış ekneği ,

54 yulafı, adi ekneklerin üzerine boğaltıyor, bal, ince yağ döküyor

55 Fakat ondan sonra 2 adi eknek dağlara ve ıraklara bölüyor aynı
şekilde .

56 Fakat ondan sonra bir adi eknek sabit Güneş tanrısına bölüyor,
57 yağda pıdırılmış ekneği, yulafı adi ekneklerin üzerine
58 boğaltıyor, bal, ince yağ önüne döküyor.

Tabletin alt yazısı :

59 Bindan maada iki odun ocağı yapıyorlar
60 ve bölünmüş olan adi eknekleri ve onları
61 bir mezbahan önünde tamamıyla yakıyor. Bitti .

1) Tercümenin anlaşılması bir az güç.

K O M M E N T A R

1. Tanrı adları¹⁾

²⁾ D_{A-a-a} - VI 45 I 52; 46 II 17; KBO I 1 Ra 44 KBO V 3 I 50; V 7 Va 7;
KBO IV 1 Va 32; II 13 Ra V 36; Bo 4020 ay 24; Bo 2300 XII 34;
VIII 22 Ra 12; XII 12 Ra VI 33; XIX 6 IV 11; XX 59 Va I 23, 25,
26; 59 Va I 24, 22, Va III 5, 12; XXV 49 Ra III 31; XIX 90 5;
XXIII 101 Ra XII 4; 103 Va XI 14; 119 10, 12; 120 Ra XII 24,
39, Ra IV 13 .

(D_{E.A} için bk. K. Tallqvist, Akkad. Götterepitheta 1938 s. 267 vd.)

D_{SAL} A-la-a-a - KBO IV 10 34; Bo 1146 II 25; Bo 1139 27; VI 45 II 5;
46 II 42; XII 12 Ra IV 14; XXII 20 Va II 7; XXVII 1 II
40; XXXII 105 9 .

D_{AL.LA.TU} - KBO I 2 IV 13; KBO V 3 I 52; KBO IV 14 Ra IV 49; VBoT 13 23;
VI 45 I 52; 46 II 18; VIII 23 Ra 12; XIX 6 IV 11; 50 IV 9;
XXV 29 8; XXVI 35 Ra IV 4 .

(bk. K. Tallqvist, Akkad. Götterepitheta 1938 s. 259.)

D_{An-na-na-na} ³⁾ URU_{Na-na-na} - VI 45 IX 44; 46 XII 12 .

⁴⁾ URU_{Na-na-na} - KBO IV Ra 10 1; KBO V 3 I 54; KBO V 9 IV
4; KBO I 1 Ra 48; 4 IV 22; VI 45 I 44; 46 II 10; I 22 Ra V
24; XIX 50 IV 16; XXIII 77a Va 6; XXXII 92 Va? 4.

1) Konmentar alfabetik sıraya göre tanrı adlarıdır .

2) Varyantı D_{E.A}.

3) Varyantı D_{Na-na-na-na} , muhtelif şehirlerle bu tanrı sıklıkla:

D_{An-na-na-na-na} URU_{Na-na-na-na} KBO IV Ra 10 2; XXIII Ra IV 10 .

4) D_{An-na-na-na-na} URU_{Na-na-na-na} KBO V 9 IV 6; 3 I 55 KBO I 3 Ra 3; 1 Ra 49;
2 Ra 26; XIX 6 IV 19; XX 18 10; XXXI 83 Ra 10 .

Şehir adı olarak: SAL_{An-na-na} HT 2 Rev. IV 13 .

5) D_{A-ba-ra-a} XIX 6 IV 17 .

D_{A-a-pa-ra-a} XXVI 39 Ra IV 20; XXV 32 Va I 12 .

D_{A-ba-ra-an} URU_{A-an-fu-na-a} XXIII 75 Ra IV 8 .

^DAs-ga-ñi-pa-añ . - KEO I 1 Re 46; 2 Re 23; 4 HT 16 KEO IV 13 Re IV 45, Va I 14; Bo 470 Va II? 13; Bo 1095 ay x+9; II 13 Va III 37, Re IV 12; VI 45 I 54; 46 II 19; XXV 32 Va I 11; XXVI 11 Va I 13(^DA. BAL. LUGAL-an); 39 Re IV 14, 19(Citto); XXVIII 108 9; XXXII 53 Re? 6 .

^DBe-e-la-at-a-ia-ah-ñi . - KEO I 3 Re 26; VI 45 I 44; 46 II 10 .

^DBAG-iñ-¹⁾ - KEO II 6 II 34, III 37; KEO III 22 Re 37(^DH.); KEO IV 9 II 45, III 1, 7, 17(^DH.); 13 Va III 22; Bo 1193 x+4; VBoF 131 4; V 2 7; 4 I 9; 5 II 24, Re III x+9, Re IV 11; 11 I 60, Re II 9; VI 45 I 52; 46 II 17; XI 21 Va I 13; XVI 30 III? x+1; 32 Re III 1; XX 59 Re VI 21; XXII 57 Va 9; 63 Re IV 17+12; XXV 37 Va I 16, Re III 14, Re III 10; XXIX I Va I 36; 4 Va II 66; IBoF I 29 3y 21(^DH.) .

^DDAN.KI.IV.HA-añ . - KEO I 1 Re 44, 45; Bo 470 Va II? x+3; HT 54 5; VI 45 I 52; 46 II 17; X 27 Va III 3; XVII 14 Va I 12; 20 Re III 9; XX 59 Va I 25, 23, Re III 5, Re IV 16; XXV 42 Re V 6; XXVI 5 11; 42 Re 13; XXIX 8 Re III 33, 41; XXXII 75 5 .

(bk.K.Follqvist, Akkad. Ötterspitheta 1933 s. 260.)

^DGAZ.HA.IA.²⁾ URU³⁾ Hu-u-pi-iñ-na-añ . - KEO IV Re 10 3; KEO V 9 IV 7; KEO I Re 49; 3 Re I 21; 4; 4 IV 25; VI 45 II 15; 46 II 56; XIX 6 IV 20; 50 IV 19; XXVI 39 Re IV 22; XXXII 92 Va? 3(^DH.); XVII 12 Va II 15; 14 Va I 12; 24 Va II 10; Re III 2, 6, 19(^DH.); XI 16 Va I 3; XXV 30 Va I 5, 12, 14, 20(^DH.); XXVI 33 Re IV 2, 3; 39 Re IV 22(^DH.); 65 Va I 10, 25, 27(^DH.); 66 Va II 23, Re III 9 (^DH.).

1) Varyant ^DHal-na-añ-ñu-li-ia-añ . Kommentarda bu varyant ^DH. olarak gōsterilmiştir.

2) Varyant ^DHu-ua-ñ-a-na-añ . Kommentarda bu varyant ^DH. olarak gōsterilmiştir.
XXIII 75 Re IV 11 URU³⁾ Hu-u-pi-iñ-na-añ ^DHu-ua-añ .

*D*Ha-a-št-ga-aš-na-ya-an-na¹⁾ - VI 45 I 76; 46 II 41 .

*D*Ha-an-ti-da-aš-su-²⁾ URU *Ha-na* . - KBO I 4 IV 22; KBO IV 13 Va I 18; KBO
I 3 Re 3; I Re 42, 48; KBO V 3 I 54; 9 Re IV 4; III
(1b) Re 14; IVI 45 I 74; 46 II 39; XIX 6 IV 17; 50 IV
16; XXIII 73 Re IV 7; XXXI 23 Re 9 .

*D*Ha-pa-an-ta-li-ja-aš³⁾ - KBO I 1 Re 44; 4 IV 12; Bo 111 6; IBoT I 29 6y
64 ; KBO IV 13 Re IV 40; II 1 I 44; 13 Re V 6;
VI 45 I 56; 46 II 21; XI 17 Va III 11, Re IV 13;
35 Re IV 22, 29; XVII 10 Re XII 4; XIX 6 IV 10;
50 IV 8; XX 100 Va III 5; XXVI 36 Re IV 3; 48
5; XXVIII 4 Va 12a, 23b .

*D*Ha-tah-ja-aš⁴⁾ URU *An-ku-ya* . - KBO IV Re 10 2;⁵⁾ KBO V 3 I 55; VI 45 II 60;
46 III 27; XIX 50 IV 17 ; 6 IV 18; KBO V 9 VI 5; XXVI
41 Va 9; XXXII 92 Va? 6,7 ; KBO I 1 Re 49; 4 IV 23;
XXIII 77a Va 7 .

*D*He-pát . - VI 45 I 46, IV 13, 15; 46 II 11; I 49, 50; XXIX 3 III 47; XXVII
42 Re 11; KBO V 1 II 16, 21, III 26, 30; Bo 392 7y III 6; Bo
1642 6y 1; Bo 1175 x+4; Bo 2880 6y? I x+4; Bo 3529 6y x+4; IBoT
I 7 6y IV x+17; 11 6y I 4, 10; 17 6y II? x+4; HT 54 7; VBoT 75
3,7; 120 Va I 2,7; KBO II 21 14 KBO V 2 Va I 33; Re III 7; II
13 Re V 14; V 10 17; VI 21 6; IX 2 Va I 2; X 92 Va I 27, II 4,
23, Re VI, 7, XI 13 Re IV 20; 27 Va I 17, 22; XV 1 passim; 37 Va 3;

1) *D*Ha-ša-u-ya-an-na HT 26 2 .

2) *D*Ha-an-ti-da-aš-su-²⁾ URU *Ha-mu-ja-aš* XXIII 77a Va 6 .

*D*Ha-an-ti-te-aš XXVI 39 Re IV 20 .

3) Varianti *D*Ha-pa-da-li-ja-aš .

4) Varianti *D*Ka-tah-ja-aš .

5) *D*Ha-ta-g-ja-aš URU *Ka-a-ta-pa-aš* .

Va 5; XVI 33 1; XXI 25 3; 27 Va I 6; 38 37; XXII 65 II y+13,
30, 33; XXV 44 Va II 2, 4, 27; 45 7; 46 Va II 10, Ra III 12;
XXVI 30 10; 41 Va 10; XXVII 1 II 40; 8 Ra? 1, 4; 13 I 13, 16,
35; 15 Va I 5; 20 8; 38 Va II 9, Ra III 3; 42 Ra 11; XXIX 3 Va
II 30, 32, Ra III 32, 40, 44, 47; XXX 31 Va I 62, Va II 43, 50,
57, Ra III 1, 10, Ra IV 14, 33, 31, 36; 51 Va I 12; 63 Va II 6;
III 4; XXXII 44 Va 2; 51 Va I 7; 57 6; 59 6; 75 3; 76 6, 7,
13, 14; 86 Ra 5; 95 Ra 3; 98 2; 103 16; XXXIII 103 Va II 7; 109
Va I 22, 23, 25, 30, 37, Va II 7, 8, Ra 3 32; IX 6 II 6¹⁾ I-pa-
du-uš/).

D_{He-pát} URU Ap-ri-iš-na . - VI 45 II 72; 46 III 37 .

D_{He-pát} URU He-at-ti . - VI 45 I 51; 46 II 17 .

D_{He-pát} URU He-le-op . - VI 45 I 43 31, 75; 46 II 9, 16, 32; KBO I 1 Ra 46 .

D_{He-pát} URU Hur-na . - VI 45 I 75; 46 II 39 .

D_{He-pát} URU Hur-ra-an-ak . - VI 45 I 62; 46 II 27; XIX 30 IV 12; XIV 29 I
22; II 27 Va I 20; XIV 4 Ra III 23, 27; 29 Va I 22; XV 29 Va? I
9; XXI 63 Ra V 10; XXXI 121 IV 7; XXII 129 Va 1 .

D_{He-pát} BAL.LUGAL . - VI 45 I 11-12; XIX 30 IV 10; XXVI 11 Va I 14; 42 6;
XXXI 63 Ra 5 .

D_{He-pát} BAL.LUGAL ŠA-HE-N . - VI 45 I 41; 46 II 9; XIX 6 IV 9; UR 8 15; KBO
IV 10 55; KBO I 1 Ra 46; 4 IV .

D_{He-pát} URU Ša-su-ha . - VI 45 I 40; 46 II 6; XXVII 1 II 39; 8 Ra XII 22 .

D_{He-pát}¹⁾ GHS Ši-ra-az-š . - VI 45 I 63¹⁾ .

1) Verdiginin yerin duplikaatı olan 46 II 27'de D_{He-pát}-LUGAL KI.HIN gürü-
lğyor. Burada tauriçanın adlarından He-pát-Šarruma kullanılmıştır .
KI.HIN, GHS ānapāt yerine tutuluyor. Demek 46 II 27'de D_{He-pát}-Šarruma
GHS ānapāt kastedilmiştir .

^DHé-pát-LUGAL-na-aš¹⁾ . - VI 45II 79; 46 II 43; Bo 892 ay III 7; IBoT I 33 ay 74; II 13 Re V 14; XI 28 Va I 18; XXV 34 Re III? 4; 41 Va II 2; 50 Va II 15 .

^DHé-pát URU^{URU}Ha-šu-du-ya-aš-da . - VI 45 II 41; 46 III 9 .

^DHu-ul-la-aš²⁾ . - VI 45 I 33; 46 II 3; IBoT I 30 IV 10; II 8 XV 1; Bo 1744 x+3; Bo 3609 ay x+3; IBoT I 30 IV 10; II 13 Va I 31; X 38 Va II 4; XI 26 Va II 9,16; XXVII 1 Va I 57; 13 Va I 6; XXVIII 59 Va I 19,22 .

^DHur-ri³⁾ . - VI 45 IV 36; 46 I 67 XIX 6 IV 8(^{GUD}H.) ; KBO VI 23 Re 38; X 11 III 16(^{GUD}H.); IV 17 ditto; 92 V 22 ditto; 4 VI 16 ditto; XI 22 V 15 ditto; VII 60 III 24 ditto; KBO I 1 Re 41 ditto; III 17 Re 12; Bo 475 1; Bo 569 x+7; KBO II 30 Va 6(^{GUD}H.); VII 60 Re 25,28-29(^{GUD}H.); XVII 16 Va I 10(^{GUD}H.); XI 42 Re V 14; XXXI 121 IV 5 .

^DISAR URU^{URU}Ha-ad-da-ri-na . - VI 45 I 54; 46 II 19; KBO IV 10 55; XIX 6 IV 13; 30 IV 12; KBO V 3 I 50; KBO I 4 IV 16⁴⁾; Bo 1880 x+12; Bo 3516 x+13; XXVI 36 Re IV 7 .

^DISAR URU^{URU}In-na-ši-ta . - VI 45 II 42; 46 III 10 .

^DISAR-lt-lš . - VI 45 I 73; 46 II 38; XXIV 7 I 14,34,40,42,46⁵⁾; XXXI 59 Re III 1, 12; XXXIII 96 Va II 11, Re III 3 .

1) Text A ve B'de ^DHé-pát-Sarrumaš, ^{URU}Uda Şda mikredilmektedir. Uda'nın tauriça Hépat'in başlıca hilti şakirlerinden biri olduğunu açıkça belirtilen metin yerleri göstermektedir. Bu yerlerde Hépat muhtelif vasıflarla mikredilmektedir: ^DHé-pát URU^{URU}Uda KBO V 3 I 47; ^DHé-pát-SAL.LUGAL-na-aš URU^{URU}Uda XXVI 36 Re IV 6; ^DHé-pát-auş-mi URU^{URU}Uda(Şarua) XXVII 1 II 38

2) Aynı adı taşıyan dağ: ^{URU}HA URU^{URU}Hu-ul-la I 15 Va II 6 .

3) Varyant ^{GUD}Hur-ri. Konseptlarda bu varyant ^{GUD}H. olarak gösterilmektedir.

4) ^DISAR URU^{URU}Ha-ad-da-ri-na .

5) ^DISAR-lt .

^DİSAR LIL 1) - VI 45 II 60; 46 III 27; XIX 6 IV 12; 50 IV 11; KBO V 3 I 50;
XIX 37 II 40^(D.G.); XIV 16 II 13; KBO IV 4 IV 10; KBO V 3 III
28; X 89 IV I 31; XV 5 Re III 15, 18, 19, 22, 26; 28 Re III
3; XIX 11 Va I 6; 12 Va I 5; XXI 10 Vc I 17; 44 Re 3; XXVI
11 Va I 14; XXVII 1 Va I 17, 25, 29, Re IV 16^(D.G.); 18, 21,
31, 35, 39, 1, 3, 8; XXXIV 87 Va 7; KBO I 4 IV 12^(D.G.).

^DİSAR LIL URU Sa-su-ha . - VI 45 I 43; 45 XI 2; XXVII 1 Va I 13, 16, 23,
27, 29-33, XII 68, IV 15, 45; 6 Re IV 11; XXXII 130 Va I 1,
7, 12, Re 25.

^DİSAR 2) URU Ni-nu-ya . - VI 45 I 53; 46 II 18; KBO IV 10 35; XIX 6 IV 12;
50 IV 11; KBO I 4 IV 12^(D.G.); Bo 3590 ay 1,2; KBO II 9 I 38,
IV 1, 3, 34; V 10 1,20; VIII 69 Va II 2, X 27 Re VI 2; 63
Re VI 13; XVI 33 13; 53 Va 47; XXIII 75 Re IV 2; XXIV 3 IV
16; XXVI 36 Re IV 7; XXVII 8 Va 9^(D.G.); 16 Re III 8, 10, 14;
XXX 31 Re III 53; 51 Re 31; 70 2^(D.G.); XXXI 3 Re 5; XXXII
91 Re 5-6; XXXIII 94 18.

^DİSAR URU Su-ul-le-na . - VI 45 II 64; 46 III 30.

^DİSAR URU Te-su-du-ya-an-da . - VI 45 II 41; 46 III 9.

^DİSAR URU 3) URU Ka-li-su-na . - VI 45 II 53; 46 III 31.

^DİSAR URU Ka-ra-na-a URU Ka-ri-u-na . - VI 45 II 71; 46 III 36.

^DİSAR URU Kar-ri-iš . - VI 45 I 55; 46 II 20; KBO IV 10 54; XIX 6 IV 10; 50 IV 7;
KBO V 3 I 48; KBO I 1 Re 44; UF 8 16; II 1 I 44; 13 Re V 5;
XIX 49 Re IV 3; XXVI 36 Re IV 3; 48 5; XXVII 1 Va I 65; XXXI
77 Re III 3.

1) Varyant ^DİSAR LIL . Kommentarda ^DG. olarak gösterilmiştir.

2) Varyant ^DİSAR URU Ni-nu-ya . Kommentarda ^DG. olarak gösterilmiştir.

3) ^DİSAR URU Kar-ra-hi-li-iš X 89 Va II; 9; XI 34 Re V 51.

^DLa-tah-ha-aš ^{URU}Pa-ut-ut-ia . - VI 45 II 46; 46 III 14.

^DKu-pa-pa-aš . - VI 45 I 53; 46 II 18; Bo 1691 x+4; HT 2 Obv. III 8¹⁾; XVII 20 Re III 10; XXII 69 4; XXV 42 Re V 9; XXVII 1 II 53; 5 14; 8 Vs 14; 13 I 19; XXXII 91 Re 11; 93 7; 121 Re III 14 .

^DLANA ^{URU}Ga-ra-ch-na . - VI 45 II 5; 46 II 48; XIX 6 IV 10; 50 IV 7; 6 IV 11; KBO I 1 Re 43; 4 IV 12; KBO V 3 I 49; II 1 I 48; XXV 32 Vs I 8; XXVI 36 Re IV 3; XXVII 1 Vs I 67; XXX 29 Vs 11.

^DLANA ^{URU}Ha-te-in-su-ya . - Bo 504 Vs x+8; VI 45 I 71; 46 II 36; XX 13 Re IV 10; XIX 56 Re III 16 .

^DLANA ^{URU}Ea-le-aš-ut-it-te . - VI 45 III 1; 46 III 38 .

^DLANA ^{URU}KUBABBAR-ti . - VI 45 I 51; 46 II 16; KBO IV 10 54; XIX 6 IV 10; 50 IV 7; KBO V 3 I 48; XIV 15 I 2; XIV 16 I 22; KBO IV 4 IV 10; KBO V 3 III 28; XIX 37 II 40; KBO I 1 Re 43; 4 IV 11; Bo 504 Vs x+7; Bo 111 5; KBO II 14 Vs III 30; KBO IV 43 Re IV 40; II 13 Re V 5; X 29 5; XVI 34 I 1; 82 Vs I 1; XVIII 25 I 12; XIX 49 Re IV 2; XX 2 Vs III 8; XXIII 12 Vs II 19; XXVI 36 Re IV 2; XXVII 1 Vs I 65; XXXIII 122 Re III 6; XXXIV 102 Vs II 11, Re III 32 .

^DLANA ^{KUŠ}Kur-ša-aš . - VI 45 I 53; 46 II 24; XIX 50 IV 9; XIX 6 IV 11; KBO V 3 I 49; KBO I 1 Re 44; XII 1b Re 10; 17 Re 16; KBO I 4 IV 13; XI 33 III 16²⁾; Bo 4001 x+3; VBoT 34 III 4; 37, 43, IV 3; 21, 22, 36; KBO IV 13 Vs I 11; VII 33 Vs 10; XVII 14 Vs I 13; XIX 49 Re IV 4; XX 25 Vs I 1, 4, 10, Re VI 3 (^D.KUS^{URU}kur-ša-aš); 80 Re III? 14; XXV 36 Vs II 9; 11, 13, 17, 21, Re IV 14 (^D.KUS^{URU}kur-šit); XXVI 36 Re IV 4; XXVII 1 Vs I 65; XXVIII 103 Re VI 6; XXX 54 Vs I 6, 8, 10; 65 Vs II 7; XXXI 83 Re 4 .

1) ^{SAL}Ku-pa-pa-aš .
2) ^D.KUS^{URU}kur-ša-aš ^{URU}Kur-ša-pa-ha . Bo 1636 cy 6 ^D.KUS^{URU}kur-ša-aš .

^DLANA LIL . - VI 45 II 56; 46 III 24; XIX 49 Re IV 4; 50 IV 3; KBO I 1 Re 44; KBO V 3 I 49; XX 48 Re VI 7; XXVI 36 Re IV 4; XXVII 1 Va I 65; XXXI 83 Re 4.

^DLANA LUGAL . - VI 45 II 56; 46 III 24; IBoT I 29 Gy 37,60; KBO IV 13 Re IV 42; XXVII 1 Va I 66 .

^DLIL . - VI 46 II 34 .

(bk.K.Fallqvist, Akkad. Götterepithete 1938 s.342 .)

^DLU^{URU} Lu-la-hi-ic-aš . - VI 45 I 53; 46 II 18; KBO IV Re 10 3; KBO V 9 IV 12; XIX 6 IV 20; 50 IV 19; KBO V 3 I 56; KBO I 1 Re 50; 2 Re 27 (ilant¹ Lu-ú-ch-ht); III (1b) Re 16; KBO I 4 IV 29; IX 31 Va II 24 (^DLu-la-ht-in); XX 23 Re IV 6; XXIII 75 Re IV 12; 77a Va 2; XXXI 23 Re 11 .

^DLu-ši-ti-tš . - VI 45 II 12; 46 II 54 .

^DMAH¹) ^{URU} Lu-ch-ic-ni-ia . - VI 45 II 30; 46 II 70 .

^Dni-is-mi-ul-le-aš . -VI 45 I 37; 46 II 3; KBO III 4 I 39,60; II 4,26,39,62,81; XII 26,42,50,62,86, IV,27, 39; KBO II 15 Re V 11,15; KBO II 34 3; Bo 3044; Bo 697 5; Bo 1741 Gy x+6; Bo 1368 x+7; Bo 4072 x+10; Bo 111 3; Bo 142 x+19; Bo 180 II x+2,6, 11; Bo 379 Gy? x+3; IBoT I 29 Gy x+17; KBO III 31 Va 2; KBO IV 13 Re IV 39; I 17 Va I 4,44; II 6 Va I 2,16; 13 Va I 39; IX 16 Va I 22; X 28 Va II 1; 38 11; 47 2; 48 Va I 6; 99 Va I 15,18; XI 16 Re IV 22; 18 Re IV 30; 26 Va II 7,15; XIV 4 Re III 7; XX 2 Va III 5; 5 Va 15; 29 Va III 2; 46 Va III 4; XXI 27 Re IV 13,16,21,26; XXII 128 Va II 31; XXV 8 Va I 17; Re V 4, Va II 16; 9 Va III 7; 22 Re III 13; XXVII 1 Va II 36; 13 I 6; 69 Va I 8; XXVIII 74 Va 6; XXX 41 Re V 2,13, Re IV 12; XXXI 111 Re? IV 2; XXII 85 3; XXXIV 38 Re IV 14; 117 5; 121 4 .

^DMAH netinlerde pek çok kere sikkedilmektedir : Bo 769 Gy x+3; Bo 1952

^DHu-ul-li-ic-ra-as^u. - VI 45 I 76; 46 II 41 .

^DHe-na-ti-ic-la-as^u 1) ^{URU}Ze-ar-ut-ša . - VI 45 II 28; 46 II 68 !

^DHIR.GAL . - VI 45 I 63; 46 II 28; Bo 470 Va I 7; VII 61 Va 1; XV 3 Va I 18, 19; XVII 14 Va I 11; XXV 46 Re III 15; XXVI 39 Re IV 17; XXVII 8 Va 9 .

^DHIR.GAL²⁾ . - VI 46 II 11 .

±5; V30F 26 Va I 8; 53 Va I 32; Re IV 11; 96 5; KBO IV 13 IV 2 (^DHAH.HES)
V 1 passa; 2 4,13 (^DHAH-ni); 3 I 12,40, II 7,25,33,49,IV 7; 4 I 12,54,II
18,Re III 11 (^DHAH-ni); VI 3 10; 5 ±3, 26 (^DHAH-ni); IX 34 Re III 43;
XV 31 passa (^DHAH.HES); XVI 10 ±10; 23 Re? ±7; 23 Va 3,33 (^DHAH-ni); 37
Va I 8, Re IV 11 (^DHAH-ni); 72 9 (^DHAH-ia); XVII 9 Va I 36; 10 Va I 30 Re
III 31 (^DHAH.HES); XXIV 9 IV 9,15 (^DHAH-an-ni); 22 YBI 24 (^DHAH-ni) .

1) ^DHe-a-i-ic-na-tal-li-iš XXXIV 53 Re 10.

2) HIR.GAL datan firtina tanrısalın naaftı olarak görülmüş. Tanrı determi-
natifile tanrı adı olarak yalnız yukarıda verilen metin yerinde tanınmıştır.
Muk. et. ^DU HIR.GAL.

^DU HIR.GAL . - XIX 6 IV 2 KBO III 4 I 39, II 4,16,26,39,61, III 29,42,
50,62,64, IV 26, 38; KBO IV 4 III 33, IV 9; KBO V 8 I 12; XIX 37 II 38;
III 15; XIV 20 11, 14; KBO I 28 II 9; IX 16 Va I 8; X 21 5; XI 27 Va
I 10; XIV 20 Va I 11,14; XVI 35 1; XX 27 3; 65 6; XXX 51 Re 28;
XXXIV 38 Va I 18; KBO V 8 III 27, 41; KBO III 25 5 .

^DPt(-tr-ua-aš . - VI 45 I 54; 46 II 19; XIX 50 IV 10; Bo 5693 I 1; Bo 1948
+3; VBoT 108 Va I 19; KBO III 8 Ra XII 15, 16; KBO IV 13
Va I 15; II 13 Ra IV 13; VI 8; X 53 2; 92 Ra V 18; XVI
12 1; XXII 51 Ra 1+15; XXV 32 Va I 11; XXVI 36 Ra IV 5 .

^DPt(-tr-ua-aš ^{URU}Du-ru-ua-du-ru-ua . - VI 45 II 62; 46 III 29 .

^DPt(-tr-ua-aš ^{URU}Ih-šu-na . - VI 45 II 63; 46 III 30 .

^DPt(-tr-ua-aš ^{URU}Ha-ni-ša-an-ku-ua . - VI 45 II 62; 46 III 29 .

^DPt(-ša-ua-hi-iš¹⁾ . - VI 45 I 64; 46 II 28; XX 23 Ra IV 5 .

^DŠa-ah-ha-aš-ša-ra-aš ^{URU}Ta-ua-na-ua . - VI 45 II 13; 46 II 58 .

^DSAL.LUGAL ^{URU}Ka-a-da-pa . - VI 45 I 48²⁾; 46 II 19²⁾; XIX 50 IV 17; 6 IV
18; KBO V 3 I 53; KBO I 1 Ra 49²⁾; KBO I 4 IV 23; KBO II
17 Va 4; KBO V 3 Va I 35²⁾; 9 Ra IV 5-6; XXXII 757 Ra IV 9;
77c Va 7; XXXII 92 Va 5; XII 1 IV 18 .

^DŠa-ri-iš³⁾ . - VI 45 I 14, 33 IV 36; 46 I 34 (^D.^{GUD}Š.); 67; XIX 6 IV 8 (^{GUD}Š.)
II 9 14; KBO VI 23 Ra 32; X 11 XII 15 (^{GUD}Š.); IV 17;
92 V 22 (^{GUD}Š.); XI 22 V 15 (^{GUD}Š.); VII 60 III 24 (^{GUD}Š.)
KBO I 1 Ra 40; III 17 Ra 12; Bo 495 1; KBO II 30 Va 6
(^{GUD}Š.); VII 60 Ra 22-29 (^{GUD}Š.); X 92 Ra V 22 (^{GUD}Š.);
XI 22 Va I 3 (^{GUD}Š.); XV 3 Va? II 6; XVII 14 Va I 9
(^{GUD}Š.); XX 42 Ra V 14; XXXI 121 IV 5 .

1) XX 31 Ra III 17'de ^{URU}Pt(-ša-ua-hi-iš geger. Acaba tanrı determinatifi
yarına yalınışılma şehir determinatifi ni konumtur? Yoksa burada tanrı
ile aynı adı taşıyan şehir ni menzabektir ?

2) Bu yerlerde tanrı determinatifi olmadan SAL.LUGAL olarak geger .

3) Varyantı ^{GUD}Ša-ri-iš . Konumtarde ^{GUD}Š. olarak gösterilmiştir.

^D_{su-ua-an-si-pa-añ} ^{URU}_{su-ua-an-ma-na} v - VI 45 II 22; 46 II 62; XII 35 10.

^D_{ta-mi-ñi-ta-añ} ^{URU}_{ta-pi-ik-ha₂} . - VI 45 III 2; 46 III 39 .

^D_{ta-si-mi-15} ¹⁾ - VI 45 II 8; 46 II 51; XX 24 Ra IV 13; XXV 35 3; XXXII 50 Va 5; XXXVII 27 Va I 10; KBO IV 13 Va I 31 .

^D_{ta-li-pi-nu-uñ} ^{URU}_{ta-mi-ñi-ta} . - VI 45 II 10; 46 II 52; KBO I 1 Ra 45 ; KBO I 4 IV 13-14; VAT 7455 II 2; KBO IV 13 I 22 .

^D_{ta-li-pi-nu-uñ} . - VI 45 I 60; 46 II 33; XIX 6 IV 11; 50 IV 9; Bo 1925 x+3; Bo 1777 x+2, 8; Bo 1515 x+4; Bo 4194 x+2; Bo 1044 x+5; Bo 3609 By x+3; Bo 3342 ay? XIX x+15; Bo 3540 By x+5, ay x+3; HT 8 17; VBoT 52 Va I 29, Ra IV 13, 35, 43, 44, 45; 123 Va II 16; KBO II 14 Va III 5, Ra IV 16; KBO IV 13 Ra VI 17, 25 Ra IV 1; II 2 I 39; 3 Ra V 23; 5 Ra IV 12; 13 Va I 32; 14 Va II x+2; 15 Ra VI 21; IX 8 Va I 18, 19, 22, Ra IV 2, 11 X 40 Va III 2; 42 2; 89 Va I 12; 92 Ra V 19; XII 45 9; 60 Va I 9, 11, 13, 16; XVI 32 Ra IV 9; XVII 10 pascia; XIX 49 Ra IV V; XX 4 Ra V 6; 19 Va III 5; 39 Ra V? 15; 42 7; 45 Va I 11, 18; 46 Ra IV 3, 15; 53 Ra V 16; 55 Va III 7; 68 pascia; XXXI 77a Va 18; XXIV 1 I, 18, XI 9, III x+3, 19, IV 29; 2 VS 3, 5, 7, 15; XXV 1 Ra V 1; 33 Ra IV 4, 61; 27 Va II 15; 31 Va 6, 12; 32 Va I 12; XXVI 11 Va I 12; 36 Ra IV 5; 39 Ra IV 15; XXVII 63 Ra IV 5; XXXI 1 Ra III 1; XXX 54 Va II 6, 11, 16; XXXI 121 IV 13; 143 Va II 20, 19; XXXII 131 12; XXXIII 1 8, 6, 9; 2^f Va I 6, 13, 16; 3 9; 4 3, 10; 6 Ra? 6; 7 Va? II 12; 8 Va II 12, 21, Ra XII 10, 16; 10 Va 6, 15; 12 Ra IV 9, 12, 13, 25; 44 12; 51 Ra? IV 6; XXXIV 80 Va 4, 5; 123 Ra? 10/.

1/ Aynt adt tapyan pahir: ^{URU}_{ta-sa-mi-ta} HT 2 Obu. II 25 .

^DTe-li-pi-mu-^{URU}ha-an-ha-na . - VI 45 II 48; 46 III 11; KBO I 1 Re 45;
4 IV 15 .

^DTe-li-pi-mu-^{URU}te-ut-ni-ia . - VI 45 II 46; 46 III 14; KBO I 1 Re 45;
4 IV 14 .

^D^{URU}A-la-an-ha-na . - VI 45 II 43; 46 III 11 .

^D^{URU}ap-ri-iš-na . - VI 45 II 72; 46 III 37 .

^DURU ^DU . - VI 45 I 59; 46 II 34; KBO IV 10 Re 27; VIII 41 7; IX 15 Va II
25, 26, Re III 9; XVII 14 Va I 8; XI 24 Re IV 5; 92 Re VI 8 .

^D^R ^{RAL}ta-ua-an-na-an-na . - VI 45 III 4; 46 III 41 .

^D^{URU}ha-at-ti . - VI 45 I 39; 46 I 34; II 15; KBO IV 10 48, 51; XIX 6
IV 3; KBO V 3 I 41; XII 37 II 39; XIV 16 I 28; 2 BoTU
56 II 10; KBO V 3 XII 27; KBO II 5 XII 40; III 17 Re 12;
KBO I 4 IV 1; KBO XII 6 IV 12, Re 13; KBO II 5 XII 5; V
11 Re IV 37, 39; XI 22 Va I 2, Re VI 4; XIV 6 pascini;
10 Va IX 9; 11 pascini; XV 24 Va I 4, 5, 7; XVII 25 I 12;
XIX 11 Va I 8; 16 Va I 5; XX 2 Va XII 1; 42 Va I 10;
XXI 10 Va I 16; 19 Re III 43, Re IV 20; XXV 8 Va I 7,
12, Re VI 9, Re V 10; XXVI 11 Va I 9; 43 Re 35, 36, 38;
66 Re III 3, 6, 10, 16; XXVII 1 Va I 40; XXXI 121 Re? IV
3; XXXIV 26 Re? 7; KBO IV 13 Re 12; IBoT 33 6y 65; KBO I
1 Re 40 .

^D^{URU}ha-la-ra-a . - VI 45 II 64; 46 III 51; XVII 2 Va I 35 .

^D^{URU}ha-la-ap . - VI 45 I 48, 53, 75; 46 II 2, 16, 39; KBO IV 10 62; XIX
6 IV 4; 50 IV 3; KBO V 3 I 42; KBO I 1 Re 42; XII 17
Re 13; Bo 676 2, 5y x+2; Bo 4026 cy III x+6; IBoT I 33
6y 22, 43, 44 (^DU hal-po); NF 3 11; KBO III 40 Va 3; V 4
Re III 1; XXVI 41 Va 3, 10; XXVII 1 Va I 37; 13 Va I 1, 2,
10; 16 Re IV 2, 3, 13, 15, 21, 26 .

^DU URU Har-ni-ú-na . - VI 46 III 3 .

^DU HI.HI . - VI 45 I 40, 61; 46 II 26; KBO IV 10 Va 36, 48, 53; XIX 6 IV 3;
HT 8 10; XVII 14 Va I 3; XXVII 1 Va I 49; XXXIV 37 Va 2
(^DHI.HI-aš-ši).

^DU URU Hi-iš-ša-aš-ha-pa . - VI 45 II 3; 46 II 47; KBO IV 10 52; XIX 6 IV
5; KBO V 3 I 43; KBO I 1 Re 43; KBO I 4 IV 5; HT 8 12; XXVII
1 Va I 52.

^DU hu-la-aš-ša-aš-ši-iš¹⁾ . - VI 45 III 4; 46 III 41 .

^DU URU Hur-na . - VI 45 I 75; 46 II 39; XIX 6 IV 6; 50 IV 5; KBO V 3 I 45;
XIX 37 III 42; KBO I 1 Re 42; 2 Re 19; HT 8 13 .

^DU URU Hur-ni-ta²⁾ . - VI 45 II 36; 46 II 66; XVII 37 Re IV 8 .

^DU URU Hu-u-pi-iš-na-aš . - VI 45 II 15; 46 II 56 .

^DU URU Il-la-ta . - VI 45 II 20; 46 II 60 .

^DU URU Ka-ra-ah-na . - VI 45 II 5; 46 II 48; XXVI 39 Re IV 11 .

^DU KARAS . - VI 45 I 50, 59; 46 II 15, 24; XIX 6 IV, 4, 27; 50 IV 1; KBO V
3 I 44; XIV 16 I 28, II 18; KBO IV 4 IV 10; KBO V 8 III 28;
XIX 37 II 40; KBO I 1 Re 41; IBoF I 22 x+6; HT 8 11; 14 6;
V 7 Va I 52, 53 (^DKARAS), Re I 10; XI 27 Va I 12; XIX 11 Va I
8; 18 Va I V; 40 Va II? 11; XXI 10 Va I 16; XXV 32 Re III 15,
17, 31; XXVI 11 Va I 10; 48 4; XXVII 1 Va I 48; XXX 56 Re III
19; XXXIV 26 Re? 7 .

^DU URU KUBABBAR-ti³⁾ . - VI 45 I 59; IV 23, 26; 46 I 58 (^DU URU H.); 59 ditto;
KBO I 1 Re 40 (^DU bel^{URU}H.); KBO I 2 Re 18 (^DIN bel^{KUR}H.);
KBO IV 4 Re IV 9 (^DU URU H.); XII 4 Va I 4; XVI 66 15 (^DU
URU P.); 32 Va I 1 ditto; XVIII 26 II x+5, 8, 12, 13, 17, 22; XIX

1) ^DU URU Hu-ul-la-aš-ša KBO V 3 I 46 .

2) ^DU-u-ur-ni-iš XVII 20 Va II 13 .

3) Varyantı: ^DU URU Ka-at-ti; ^DU URU PA-ti. Kommentarda ^DU URU H., ^DU URU P. ola-
rak gosterilmiştir.

D_U URU $\check{K}u-li-\check{u}i-l\check{s}-na$. - VI 45 II 3; 46 II 47; XII 19 Vs II 11,19,21; XXVII 1 Vs I 53; XXXIII 62 II 7,16,21, III 10, 17; 64 Re? 4,9; 65 Vs II 14 .

D_U URU $\check{K}um-na-un-n\check{s}$. - VI 45 I 62; 46 II 27; KBO IV 10 53; XIX 50 IV 3; VIII 61 Re 13; XI 27; I 13; XXVII 1 Vs I 58 .

D_U URU $\check{L}i-th-\check{s}i-na$. - VI 45 II 3; 46 II 51; KBO V 4 Re 57; XIX 6 IV 7; KBO V 3 I 46; KBO I 1 Re 42; III 17 Re 13; KBO I 4 IV 5; Bo 2318 + Bo 2042 I 1; HT 8 13 VII 55 Vs I 6; XVI 37 Re III 2; XXVI 39 Re IV 10; XXVII 1 Vs I 55; Bo 2318 I 6 .

D_U LUGAL $\check{S}A-NE-E$. - VI 45 I 11; 46 II 12; KBO IV 10 Re 26 .

D_U HUR.SAG $\check{H}a-nu-si-\check{i}a$. - VI 45 I 63; 46 II 28; Bo 1355 5y x+10 (D_U URU_{H.}); Bo 3674 10 ditto; HT 24 Obv.6,11 (D_U URU_{H.}); KBO 116 5 (D_U na-nu-si-i-a); KBO IV 2 Re III 48,49 (D_U URU_{H.}); XV 11 Vs II 12 ditto; XX 20 Vs III? 1, 3,9 (D_{IN} na-nu-si-i-a); 23 Vs III 3,9 ditto; 49 Vs I 3 ditto; 52 Re IV 7 ditto; XXV 48 Re IV 22 (D_{IN} URU_{H.}); XXVII 47 Re IV 5 (D_U URU_{H.}); XXXII 65 Vs I 18 (D_U na-nu-si-i-a); 90 12 ditto; 99 Re V 8,20 (D_{IN} na-nu-si-i-a); 123 Vs II 1 ditto; XXXIV 113 2 ditto; 125 8; MS. A9, 10; D9, 10 (D_U URU $\check{H}a-nu-us-si-\check{i}a$) .

D_U $\check{N}i-\check{i}a-an-na-a\check{s}^1)$. - VI 45 II 72; 46 III 36 ($D_H.$); XII 2 Re IV 14; XVII 8 Vs I 12²⁾; XX 4 Re V 7 ($D_{\check{N}i-\check{i}a-ta-an}$) .

D_U URU $\check{H}e-na-a\check{s}-\check{s}a$. - VI 45 II 12; 46 II 56 .

1) Varianti : $D_{\check{N}i-\check{i}a-an-na-a\check{s}}$.

2) $D_{\check{N}i-i-ta-ta}$ - [.....]

D_U si-hi-el-li-pt . - VI 45 I 39.

D_U URU ša-ah-ha-ni-ia . VI 45 II 30; 46 II 70 .

D_U URU ša-ah-hu-ni-ia . - VI 45 II 32; 46 III 1.

D_U URU ša-ah-pt-na . - VI 45 I 46; 46 II 11; XIX 6 IV 7; 50 IV 5; KBO V 3
I 48; KBO I 4 IV 6; KBO II 17 Va 5 .

D_U URU šal-la-pa . - VI 45 II 36; 46 III 5 .

D_U ša-ne-e 1) - VI 45 IV 18,20; 46 I 53,54,55; KBO IV 10 Va 51, Ra I 26;
KBO V 3 I 41; KBO I 1 Ra 54; KBO I 2 Ra 30,32 (^{D_U}IN EN AN);
KBO I 3 Ra 23 (^{D_U}A.); Bo 2383 II 8 ditto; Bo 1127 5y I x+9;
Bo 3533 cy? x+8; IBoT I 1 II x+28; VBoT 120 Va II 9 (^{D_U}at
n.); KBO III 7 Va I 2 ditto; 22 Ra 51, 56; KBO IV 13 Va
I 17; IX 28 Va I 3 (^{D_U}aš ne-pt-ša-aš); X 75 Va I 15 ditto;
XV Ra III 22,25 (^{D_U}A.); XVII 14 Va I 8 ditto; XX 60 4;
XXVI 48 43; XXVII 1 Ra IV 25; 68 Ra IV 5 (^{D_U}A.); XXVIII 4
Ra 21; 62 Va I 17 (^{D_U}aš n.); XXXI 118 8 (^{D_U}AN); XXXIII
24 Va I 29 (^{D_U}INvan n.); 26 Va 7 ditto .

D_U URU ša-ri-tš-ša . - VI 45 I 73; 46 II 38; XIX 6 IV 6; 50 IV 5; KBO V 3
I 45; KBO I 1 Ra 49; 8 IV 7; HT 8 13; XX 99 Ra III 20;
XXVI 48 4; XXVII 1 Va I 54 .

D_U sar-ti-ia-aš 2) - VI 45 I 48; 46 II 13; XIX 49 Ra IV 1 (^{D_U}URUš.); XXVI
36 Ra IV 1 ditto .

D_U ši-na-ap-ši . - VI 45 I 62; 46 II 27 .

D_U šu-hur-ri-pt 3) . - VI 45 I 39; 46 II 5 .

D_U URU šu-gas-ni-ia . - VI 46 II 50 .

1) Varyantı: ^{D_U}AN, ^{D_U}nepišaš .Kommentarda ^{D_U}A., ^{D_U}n. olarak gösterilmiştir .

2) Varyantı : ^{D_U}URU sar-ti-ia-aš .

3) Firtına tanrıesinin hurra vasıflarından biri. pt- hurra gentiif eklenmiştir . Aynı köklü KBO II 13 Va 20'de ve XV 11 Va II 25'deki şehir adında buluyoruz .

D_U URU *ti-ri-tk-ha*₄ . - VI 46 II 33, 43; KBO IV 10 Va 43, 52; XIX 50IV 2;
KBO V 3 I 43; III 17 Ra 13; Bo 1777 $\pi+3$; Bo 1325 δy
 $\pi+6$; Bo 2287 $\pi+6$; Bo 2842 $\alpha y?$ III $\pi+6$; Bo 3579 $\delta y?$ III
 $\pi+4$; KBO II 4 I 25, II 10, III 9, 10, 12, IV 16, 19, 22;
KBO III 7 Va I 1; II 13 Va I 36; Ra V 10; V 1 Va I 5,
22, 25, Ra III 53; VI 4 II $y+3$, 10, III 1, 7; VII 24 Ra
4; IX 24 5; X 35 1; 38 8; 48 Va II 12; 88 Va I 16;
XI 13 Ra V 18; 19 Va III 10; 27 Va I 26; XII 2 Ra III
18, Ra IV 8; 65 Ra IV 7; XIV 7 Ra IV 3, 17; XV 14 2;
15 Va I 2; XVII 16 Va I 7; 21 Ra IV 12; XVIII 60 $\pi+2$,
3, 12; XIX 66 Ra III 72; 69 Va II 4; 70 Ra III 27; XXI
10 Va II 1, Va I 3; 11 Ra 5, 10; 19 *pacia*; 27 Va I 12,
15; XXII 39 Ra IV $y+25$, 26, III $\pi+3$, 10; 69 7, 8, 15;
XXV 21 Va II 1, 6, 16; 22 Va II 14, Ra III 7, 14; 25
Va I 4, 8; 27 Ra III 17; XXVI 11 Va I 9; 46 Ra III 60,
64; 48 3; XXVII 1 Va I 51; XXVIII 94Va I 2; 99 7;
XXXI 113 22; 136 Va II 2 .

D_U URU *pa-ch-ti-na* . - VI 45 II 32; 46 III 1; XVII 19 Ra 5 .

D_U URU *par-aš-hu-un-ta* . - VI 45 II 38; 46 III 7; XVII 19 Ra 4 (*D_U URU* *par-
šu-hu-un-ta*) .

D_U pī-ha-aš-šc-aš-št-tā . - VI 45 I 41; III 25, 28, 33, 41, 44, 48, 51, 55, 61, 63,
65, 74, IV 8, 10, 35, 37, 42, 44,; 46 II 8, III 65, 69, IV 10,
13, 17, 20, 25, 30, 32, 34, 36, 43; XXI 5 I 1; XIX 6 III 81;
IV 2, 29-30; XIX 6 IV 41; HT 8 9; KBO IV 5 2; XI 13
Va III 7, Ra IV 10, Ra VI 9; XXX 14 Ra III 65, 68; XVIII
6 I 24 (*D_U!* *pī-ha-šc/ni-in*) .

*D_U pī-ha-ni-tā*¹⁾ . - VI 45 I 66; 46 II 31; KBO IV 10 53; XII 2 Va I 18, Ra
III 1 .

1) *D_U pī-ha-an-ni-tā* KBO II 16 Va 6 .

D_U ^{SAL}Te-ya-an-na-an-na . - VI 45 III 4; 46 III 41;.

D_U URU_{Te-ga-ra-na} . - VI 45 II 66; 46 III 32.

D_U te-it-ti-ti-na-aš¹⁾ - VI 45 I 49; 46 II 14 .

D_U URU_{TUL-na} . - VI 45 I 37; XIX 6 IV 5; KBO V 3 I 42; Bo 35337 x43; HT 8
12; XX 51 2; XXVII 1 Va I 56 .

D_U URU_{Tu-u-pa-aš-ti-ja} . -VI 45 II 69; 46 III 34 .

D_U URU_{Tu-ya-mu-ya} . - VI 45 II 19; 46 II 58 .

D_U URU_{U-da} . - VI 45 I 73; 46 II 43; KBO IV 10 52; XIX 6 IV 7; 50 IV 3;
KBO V 3 I 44; KBO I 1 R3 43; 2 R2 21; III 17 R2 15; KBO I 4
IV 9 .

D_U URU_{Un-ni} . - VI 45 II 60; 46 III 27 .

D_U URU_{U-uš-ša} . - VI 45 II 32; 46 III 7 .

D_U URU_{2a-ar-ut-ša} . - VI 45 II 23; 46 II 68 .

D_U URU_{Zi-ti-(pa)-la-an-da} . - VI 45 I 13, 57, IV 23, 30; 46 II 22, 63; KBO
IV 10 52; XIX 6 IV 3; 50 IV 6; KBO V 3 I 42; KBO II 5 III
40; KBO I 4 IV 4; Bo 1280 x47; Bo 111 4; Bo 78 8; HT 8
10; VBoF 35 Va 5; 127 R2 V 7; KBO II 5 III 15; 17 Va 3;
KBO III 31 Va 4; KBO IV 13 R2 V 34, 36, Va I 17; I 17 Va II
32 ; II 5 Va II 3; 10 Va I 26; 13 Va I 35; 15 R2 V 6; X 16
R2 V 10; 30 4; 33 R2 IVI (IV?) 5; XI 27 Va I 25; 30 Va III
15, 24; R2 IV 16; 33 Va III 1; 34 Va I 56; 35 R2 IV 8, 17;
XII R2 III 26; XV 1 R2 III 27; XVI 23 10; XX 2 Va III 18;
28 Va III 13; R2 VI 4; 39 R2 V? 12; 66 Va III 12; 82 Va I 2,
4, 7, 10, 13, 14, 17, 18, R2 VI 7; 96 passa; 100 Va III? 1; XXI
19 Va I 12; 27 R2 IV 33, 46, 47; XXII 24 8(D_U URU_{Zi-ti});
XXV 6 Va III 13; 9 R2 IV 6; 22 R2 XII 16; 32 Va I 20; XXVI

1) VBoF 32 4 D_UTe-te-aš-ja-šar .

11 Va I 8; 39 Ra IV 7; XXVII 1 Va I 59; XXVIII 73 8; 91 Va I 15; XXX 28 Va II ? 17; 51 Va I 21; 58 Ra 6 .

^DUTU URU Ha-li-ta-ša-ku-ri-ia . - VI 45 II 33; 46 III 2 .

^DUTU URU GIS¹⁾PA-ti . - VI 45 I 50; 46 II 15(^DUTU URU Ha-at-ti) .

^DUTU ša-NE-E ¹⁾ - VI 45 I 87,9,10, III 12,15; 46 III 53,54; KBO IV 10 Va 51; KBO V 4 Ra 56 (^DUTU A.); XIX 6 IV 1; KBO V 3 I 41; KBO I 1 Ra 40; 2 Ra 18 (^DUTU bel A.); III 17, Ra 12; HT 1 I 54 (^DUTU n.); Bo 1600 x+6, 10; Bo 4068 x+7; HT 1 IV 41; 8 8; KBO II 6 I 5,21,22, III 1,40,50; 13 Ra 5 (^DUTU A.); KBO IV 8 Va II 12 Va II 19 (^DUTU n.); KBO XI 1 Va I 5,7,10,12; 30 rechte Kol. 14; 31 Va I 4,14 (^DUTU A.); I 17 Ra V 20; KBO (^DUTU A.)passim 3 I 28,39,II 3,17; 5 I 6, II 14; VI 22 III 6 (^DUTU A.); VIII 48 I 4,11,14; 51 Va II 14; 53 II 3,5,7,10,12; 57 I 5; 10,13 51; 28 Va I 3 (^DUTU n.); 31 Ra IV 38; 32 Ra 30; XI 27 Va I 4,6(^DUTU A.); XII 26 Va II 14(^DUTU n.); XVI 26 5,16; 29 Va 1,7 (^DUTU A.); 31 Va I 42 ditto; 32 Ra IV 5 ditto; XVII 14 Va I 7 ditto; 18 Ra III 24, 27 ditto; XVIII 9 Ra III 12 ditto; XXIX 9 II? y+13 ditto; 37 Va x+8 ditto; 38 Ra IV 19 ditto; 39 Ra IV y+20 ditto; 45 Va x+7 ditto; 59 Va x+2 ditto; XXIII 101 Va II 14; XXIV 5 Va 31,32 Ra 7,8 (^DUTU n.); 8 XV 30 ditto; XXV 23 Va I 48 (^DUTU A.); XXVI 11 Va I 7; XXVII 18 Va I 5;68 Va I 5 (^DUTU A.); XXX 21 Va I 3; 34 Va II 19 (^DUTU A.); 34a 13; XXXI 130 Va 3 (^DUTU A.); XXXIII 92 Ra III 23 (^DUTU n.) .

tak-na-aš ^DUTU-uš . - VI 45 II 1; 46 IX 55; IX 50 IV 21; KBO V 3 I 53; Bo 4015 x+7; VII 1 Va II 23; 5 I 24; 10 Va I 7; 12 Va 5; 41 Va 9; 44 Va 4; 45 6; IX 4 Va II 4,8; X 75 Va I 18; 70 Ra VI 4; XI 30 Va III 2,7; XII 2 Va II 13, Ra III 13; XV 35 Ra IV 39;

1) Varyant; ^DUTU A., ^DUTU neptěaš Kommentarda ^DUTU A., ^DUTU n. olar-rah gūsterilnigir

XVII 14 Re IV 21; 18 Vs II 7, 24, 26, 28, Re III 5 17, 24; 30 Re
III 6; XX 8 Re VI 4; 9 Vs 5; 66 Vs III 10; XXIII 77a Vs 9, 15;
XXV 26 Vs III 15; 32 Re III 32; XXVI 39 Re IV 13; XXX 21 Vs I
3; 24 Vs II 20, Re IV 1, 16; 27 Vs 12, Re 5, 10, 14, 18; 28 Re 14;
42 Re IV 4; 51 Vs I 14; 54 Vs I 4; XXXI 83 Re 12; 139 7, 9;
XXXIII 123 Vs II 3, 8 Re III 6.

^DUTU ^{URU} ^{IRI}-na 1/- VI 45 I 37, 41, 61, IIX 18, 26, 29, IV 4, 6 (^DUTU ^{URU} A.),
40; 46 I 17, II 8, 26, III 58 (^DUTU ^{URU} A.), 67 ditto, 78 ditto;
46 I 41, 42, 70 ditto; KBO IV 10 Vs 38, 43, 51, 52, Re 26; KBO V 4
Re 56 (^DUTU ^{URU} A.); XIX 6 IV 1 ditto; KBO V 3 I 41 ditto; KBO
III 4 passin; XIV 16 II 17; KBO 5 8 III 27; XIX 37 II 39; KBO I
1 Re 11 (^DUTU ^{URU} A.); IIX 17 Re 11 ditto; KBO II 2 passin; KBO
I 28 II 10; KBO IV 12 Re 12; Re 1495 x+4, 6; Re 222 6y x+0; Re
321 6y x+8; Re 1127 6y I x+11; KBO VI 27 Vs II 9; IBoT I 1 ay
IV 2; 33 6y 31, ay 110; V 24 II 13, 42; IX 13 23 (^DUTU ^{URU} A.);
I 16 Re V 4 ditto; 38 5 ditto; 48 Vs I 5; 69 Re V 21 (^DUTU
^{URU} A.); XI 13 Re VI 10; 24 Vs I 3, 7, 12, 16; 27 Vs I 19 (^DUTU
^{URU} A.); XII 54 Re 5 ditto; XIV 7 Vs I 20, Re IV 6, 10, 16; 21 Re
III 8 (^DUTU ^{URU} A.); 27 x+7, 10, 12 (^DUTU ^{URU} A.); XV 22 5; 23
Re III 7; XVI 31 Re III 4, Vs x+4; 60 Re III 14; 66 29; 76 7,
16 XVII 14 Vs I 10 (^DUTU ^{URU} A.); XVII 21 Vs II 14, Re III 21;
XVIII 9 Vs II y+14; Re III 4-5; 29 Re IV y+16; 34 Re x+3; XIX 13
Vs I 2 (^DUTU ^{URU} A.); 16 Vs I 27 ditto; 20 Re 15 ditto; 22 1;
40 Vs II 7 10; XX 2 Vs III 4, 7 (^DUTU ^{URU} A.); 5 Vs 5 ditto; 18 Re?
IV? 2 (^DUTU ^{URU} A.); XXI 19 ditto passin; 27 passin; 37 Vs 53;
38 37; 40 Re III 19; XXII 18 y+9; 33 Vs x+7; 40 Re III y+16, 17.

Varyant: ^DUTU ^{URU} A-ri-in-na. Kommentarda ^DUTU ^{URU} A. olarak gösterilmiştir.

20,21; 57 Va 1; XXIII 13 9; XXIV 3 (^DUTU ^{URU}A.) passa; 4 Va
23, Re 6, 8 (^DUTU ^{URU}A.); 6 Va x+8, 11, 14 (^DUTU ^{URU}A.); XXV 3
Va I 3 ditto; 14 Va I ditto passa; 15 Re 3 (^DUTU ^{URU}A.); 22 Re
III 13; 32 Va I 5; XXVI 11 Va I 7 (^DUTU ^{URU}A.); 39 Re IV 9 ditto
43 Va passa, Re 18,28 (^DUTU ^{URU}A.); XXVII 1 Va II 36; 3 Re
III 18 (^DUTU ^{URU}A.); 18 Va I 5; XXVIII 6 Va 12b; 73 2 (^DUTU
^{URU}A.); XXIX 1 Re III 23 ditto; XXXI 44 Va II 30 ditto; 66 I 26,
V 9^e; 77 Re III 2; 123 Va I 2 (^DUTU ^{URU}A.); 126 Re 6 ditto; 136
Re III 8 (^DUTU ^{URU}A. AN^E); 137 Re 5,6 (^DUTU ^{URU}A.); XXXIV 102
Va II 8, Re III 26 (^DUTU ^{URU}A.) .

^DUTU ^{URU}Ua-aš-ha-ni-ia . - VI 45 II 48; 46 III 16 .

^DUa-aš-ha-li-ia-aš ^{URU}Har-ni-ú-na . - VI 45 II 34; 46 III 3 .

^DZa-an-du-na ^{URU}Sal-la-pa . - VI 45 IX 36; 46 III 5 .

^DZA.BA₄.BA₄ . - VI 45 I 52; 46,II 17; KBO IV 10 56; XIX 6 IV 14; 50 IV 14;
KBO V 3 I 51; KBO I 1 Re 47; 4 IV 19; KBO IV 9 I 3,11,II passa,
III 2, 17, IV 35; Bo 1777 x+4; Bo 470 Va II? 16; Bo 4092 ay x+6;
Bo 3614 Uy II x+3; Bo 3605 x+4; VBoT 30 Re 8; 58 Va I 25,26;
KBO II 16 Va 6; II 13 Va I 33; 14 Va II x+5; V 1 Va I 17,57,63,
66,81,Va II 33,63; Re III 68; X 14 Va I 1; 24 Re VI 11; 52 Re V
1; 29 Va I 20; 92 Re 7 15; 93 Va II 4; XI 22 Re V 4; 27 Re V 5;
29 Va II 9,14,III 7, Re VI 2; XII 4 Re IV 2; 3 Va II 50; XV 14
3; XX 7 1; 15 7; 40 13; XXI 10 Va I 17; XXII 25 Va x+23;
XXIII 77c Va 5; XXV 1 Va I 14, Re V 10, Re VI 44; 4 Va II 6; 6
Re IV 5; 9 Va I 9; 23 Re IV 5; 24 Re III 12; 27 Va I 9; 31 Va
13; 32 Va I 10, Re III 1,3; 36 Re V 5, 22, 36; XXVI 6 6; 11 Va
I 15; 41 Va 7; 62 Va I 40; XXVII 1 Va I 68, IV 29; 64 Va 13; 66
Va II 22; 68 Re IV 4; XXVIII 6 Va 30b, Re 1b, 3b; 83 Va 11; XXX
40 Va I 5,27,34; XXXI 121 IV 14; XXXII 55 18; XXXIII 52 Va II
6; 56 Re 1; 60 Re 7; 120 Re III 27; XXXIV 50 8 .

- ^DZA.RA₄.RA₄ ^{URU}Ar-ri-ia . - VI 45 II 24; 46 II 64; KBO IV 10 Ra 1; KBO V 9 Ra IV 2; XIX 6 IV 15; 50 IV 15; KBO V 3 I 52; KBO I 1 Ra 47; 4 IV 20-21; XXXI 83 Ra 8 .
- ^DZA.RA₄.RA₄ ^{URU}Bu-u-pi-iš-na-aš . - VI 45 II 16; 46 II 57 .
- ^DZA.RA₄.RA₄ ^{URU}Il-la-ia . - VI 45 II 20; 46 II 60; KBO IV 10 56; KBO V 9 IV 2; XIX 30 IV 14; 6 IV 15; KBO V 3 I 52; KBO I 1 Ra 47; 4 IV 20; XXIII 75 Ra IV 3 .
- ^DZa-ha-pu-na-aš . - VI 45 I 68; 46 II 34; KBO II 4 II 13, IV 13; KBO III 7 IV 17; XII 65 Ra IV 6, 19; XVII 16 Va I 15; XXII 27 IV 13; XXV 22 Ra III 14; 34 Va II 16; 25 Va I 3, 5, 7, 10 .
- ^DZi-in-du-hi-ia-aš . * VI 45 I 38; 46 II 4 (^D.SAL₂.); Bo 1325 öy x+9; VIII 69 Va II 15; XI 26 Ra IV 13 Va III 4, 6; XX 5 Va 61; XXI 27 Ra III 43", Ra IV 8", 11"; XXV 3 Va II 17; XXXII 85 4; 32 Ra 9 .
- ^DZi-it-ha-ri-ia-aš . - VI 45 I 59; 46 II 24, 25; KBO IV 10 Va 54; XIX 39 II 7; 50 IV 7; KBO V 3 I 48; KBO I 1 Ra 44; 4 IV 11; KBO IV 13 III 21, V 5; KBO III 25 2, 6; Bo 2363 Va 4; Bo 2353 öy x+1; VBoF 83 14; 103 Va I 22; II 13 Ra V 4; IV 13 VI 5; V 3 IV 13 (^{URU}Atihara); 6 II 40, 45, 46, 50 ditto; IX 16 Va I 4; X 17 Va II 6; 18 Va II 5; 61 Va II 8, 9; XI 13 Va II 11; 23 Ra V 6; XVII 14 Va I 13; XX 48 Va II 9; XXII 27 IV 14; XXV 27 Va II 18, Ra IV 5; XXVI Va I 11; XXVII 1 Va I 64; XXX 39 Ra VII; XXXI 83 Ra 3 .
- ^DZu-ú-li-na-aš . - VI 45 II 7; 46 II 50; 10 69 Va II 3 (^DZu-u-lu-na-aš) .

2. Yer adları¹⁾

Şehirler:

URU A-la-as-ha-na. - bk. Fan. Kon. 2) DU URU A-la-as-ha-na.

URU An-ku-ya. - KBO IV 4 III 56, IV 54, 55; KBO III 54 Va IX 10, 11; 36 Va 17, 18; 49 Ra 22; KBO IV 13 Va I 22; Bo 997 6y m+3; HT 2 Rev. 14; 2 BoTU 13 A II 11; KOB II 10 m+4; V 3 IV 10; 6 II 59; XV 1 Ra III 18, 23, 28; XIV 15 I 21; XVI 36 9; XVIII 67 Ra7 m+2; XIX 23 Ra 12; XX 25 Va I 12; 96 Va III 21, Ra V 6; XXII 40 Ra XII m+20; XXV 28 Va I 2, 11; XXX 73 3; XXXI 71 IV 1; XXXIV 45 4.

URU Ap-ri-is-na. - bk. Fan. Kon. DU URU Ap-ri-is-na. KBO I 53 3.

URU A-ri-in-na. - bk. açağda URU TUL-na.

URU Ar-ri-ta. - KBO II 31 Va 23; KBO IV 13 Va I 37; XIV 22 7, 8; XXXI 79 Va 13. bk. Fan. Kon. D SA. RA₄. RA₄ URU Ar-ri-ta.

URU Dur-ri-it-ta. - KBO III 4 Va I 30, 31, 41; KBO IV 13 Va I 22; XXVI 2 Ra Ra 9; XXXI 56 4, 7; XXXIV 38 Va I 5. bk. Fan. Kon. D Te-li-pi-nu URU Dur-ri-it-ta.

URU Du-ru-ya-du-ru-ya. - bk. Fan. Kon. D pi-tr-ya-05 URU Du-ru-ya-du-ru-ya.

URU Ga-az-ta-na³⁾. - VBoT 63 III 5; KBO XII 7 Ra IV 16; VI 45 I 69, 70; 46 IX 34, 35; VII 11 Va 8; XII 55 Ra IV 19; XXI 8 Va II 18; XXII 25 Va 17, 31, 43. bk. Fan. Kon. D Ga-az-ha-pu-ist-na-05, D SA. RA₄. RA₄, D Te-li-pi-nu-05 URU G.

URU Ka-ra-ah-na. - bk. açağda URU Ka-ra-ah-na.

URU Ka-ri-na-ra. - VI 45 II 59; 46 III 26; XXVI 32 2; HT 8 12.

1) Kommenter antinde shkredtilis sırası nazari itibare alınmadan alfabetik sıraya göre tanzim edilmiştir. Evvela şehir adları, sonra dağ ve nehir adları gösterilmiştir.

2) Tavriler kommentarında hissedilme, pohl.

3) Yeryan URU Ka-az-ta-na.

URUHa-ak-piš-ša. - KBO I 53 10(URUHakniš); KBO II 4 IV 36(URUHakniš); KBO III 49 Re 37(URUHaknišša); KBO IV Re III 54; 13 Va I 36 (URUHakniš); KBO VI 29 I 25, 26; V 1 Va II 40, 45(URUHaknišša); VI 45 II 55; 46 III 22; XI 29 Re IV 2(URUHaknišša); XV 5 Va II 54, Re III 10; XVII 21 Re IV 2(URUHaknišša); XVIII 60 x+14, 16; XIX 70 Re III 26; 72 Re IV 2(URUHaknišša); XXI 8 Va II 14(URUHaknišša); 9 Va I ? 10(URUHaknišša); 10 Va 7(URUHaknišša); 11 linker Tafelrand 2; XXX 29 Va 13(URUHaknišša); 56 Re III 26; XXXII 29 Re 19(URUHaknišša).

URUHa-an-ha-na¹⁾. - KBO I 53 6; KBO III 6 VI 29; KBO IV 13 Va I 21; V 1 Va I 15, 26, Va II 26, 53; XXII 25 Va x+25, Re 20, 37; XXVI 2 Re 6.

bh. Tar. Kon. ^DTc-lt-pt-mu-uš URUHa-an-ha-na.

URUHa-ar-pi-š-ša. - VI 45 II 52; 46 III 20; XXX 29 Va 10.

URUHa-ad-da-ri-in-na. - Bo 1380 x+4; XXVI 54 4.

bh. Tar. Kon. ^DISDAR URUHa-ad-da-ri-in-na.

URUHa-at-ti. - KBO II 2 Va IX 13(URUHat-ti), 54; KBO III 1 I 23(URUHat-ti), II 33, 34, 66; KBO XII 3 Va I 2, 22; XI 29; III 2; KBO IV 12 Re 2, 12; KBO VI 29, I 1, 3, 5, 30.

bh. Tar. Kon. ^DU, ^DLAMA URUH.

URUHa-at-ti-na. - KBO II 4 IV 37; KBO III 49 Re 38; VI 45 II 53; 46 III 19; XIX 13 Va I 9; XXI 10 Va 9; XXII 25 Va x+25; XXV 44 Va II 2; XXXI 29 Va 15; KBO I 53 6.

1) Varyant: URUHa-an-ha-na.

URU Ha-le-ra-aš¹⁾ - KBO III 46 Vs 15; KBO IV 13 Vs I 44; KBO VI 6 Vs I 20;
XI 1 Vs I 9.

bh. Tan. Kon. D_U URU Ha-le-ra-aš.

URU Ha-la-ap . - KBO I 6 Vs 3, 9, 33; KBO III 1 Vs I 27; 41 Re 19; 55 Vs 6;
57 Vs 13, 14; 60 Re III 5, 6; KBO IV 4 Re III 15, 16; 15 Vs
I 46; XVI 32 8; XVII 33 Re IV x+9; XXII 35 III x+13;
36 Re 14; XXIV 3 II 46; XXVI 31 I 28; XXVII 15 Re IV 13,
17.

bh. Tan. Kon. D_U URU Ha-la-ap.

URU Har-si-u-na . - KBO IV 13 Vs I 40; XXI 6a Re? 14; XXVI 50 Vs 9.

bh. Tan. Kon. D_U URU Har-si-u-na.

URU Ha-te-in-mu-ua . - X 29 7; XXII 25 Vs 17, 18, 30.

bh. Tan. Kon. D_{LANA} URU Ha-te-in-mu-ua.

URU Hi-tš-ša-aš-ha-pa . - XIX 37 III 9; VIII 22 Re 9.

bh. Tan. Kon. D_U URU Hi-tš-ša-aš-ha-pa.

URU Hu-piš-na-aš . - KBO III 1 X 9; KBO I 52 11; KBO III 34 Re III
23; 67 Vs I 10; X 49 Vs II 8; XI 1 Vs I 9; XVI 36 13;
XVII 21 Re IV 4; XXI 17 Vs I 22; XXIII 75 Re IV 11;
XXV 30 Vs I 7; XXVI 2 Re 3; 31 X 10; XXXIX 115 Vs I 4.

bh. Tan. Kon. D_U URU Hu-piš-na-aš.

URU Hur-na . - KBO III 34 Vs I 11, 24, II 8, 15; 36 Vs 16, 21; 38 Vs 20;
46 Vs 21, 32; 53 Vs 3; 68 12; KBO IV 13 Vs I 34; VIII 69 Vs
II 11; XV 11 Re III 13; 23 Vs 6; 30 333 x+4.

bh. Tan. Kon. D_U URU Hur-na.

URU Hur-ni-ta-aš . - KBO III 1 Re III 23; KBO IV 13 Vs I 30 (URU Hur-na).

bh. Tan. Kon. D_U URU Hur-ni-ta.

URU Ir-šu-na . - bh. Tan. Kon. D_{Pt-ir-ua-aš} URU Ir-šu-na.

URU Il-la-ta²⁾ . - bh. Tan. Kon. D_{ZA.BA₃.BA} D_U URU Il-la-ta.

1) Ašai oš; taštan D_{Hallaraš} URU Damaš. : KBO IV Re 2.

2) Varpanti URU Il-la-ta.

URU In-na-ut-ta . - bh. Tan. Kon. D ISDAR URU In-na-ut-ta.

URU I-su-ua . - KBO VI 28 Va 12; VI 45 II 65; 46 III 31; XIII 2 Re III 34;
XV 5 Va II 55; XXI 40 Re III 8; XXIII 14 II 8; 72 21, 23, 30,
Re 13, 36; XXXIV 23 Va I 12, 27; .

URU Ka-da-pa . - KBO IX 31 Va 6 (URU Kar-ta-pa-ha), Re 5; KBO IV 13 Va I 39;
Bo 1380 27; HT 2 I 6, 27; 96 Rev. 8 (URU Kar-ta-pa); V 3
IV 1, 3, 5; 4 Re III 4, 6, 8; VI 45 I 43, 49; II 13, 14; IX
16 Va I 3, I 31 Re VI 23; 100 Va II 11; XI 33 Va III 3, 6,
11, 13, 20 (URU Kar-ta-pa-ha); XV 5 Va II 10; 12 Va? I 7, 11;
XVII 14 Va I 5; XVIII 7 Va I 1; 8 Va I 1; 53 Re XII 8;
XIX 8 Va I 11; 37 IX 37; XXI 19 Re III 10; XXII 52 Va 5
(URU Ka-tap-pa-aš); XXIII 56 2; 77a Va 7; XXVIII 104 Re IV
15 (URU Kar-ta-pa-ha-aš); XXX 29 Va 3, 9, 10; KBO II 12 Re
VI 51 (URU Kar-ta-pa-ha).

URU Ka-la-aš-mi-it-ta . - VBoT 63 III 9; KBO II 5 I 9, III 35, IV 5, 27;
KBO III 66 11; KBO IV 13 Va I 33; XI 23 Va III
4; XVII 21 Va II 20; XXIV 3 II 40; XXXI 42 Va I 1.
bh. Tan. Kon. D LAMA URU Ka-la-aš-mi-it-ta .

URU Ka-li-mu-na . - KBO V 6 Va I 46; XXI 10 Va 11; XXIII 72 42 (I) Ka-li-
mu-na-ia) .
bh. Tan. Kon. D Kar-na-ut-ta .

URU Ka-ra-ah-na¹⁾ . - KBO IV 13 Va I 35; KBO V 8 I 5; XV 30 Re III 9; XXI 10
Va 3; XXIII 77a Re 4; XXXI 68 Va 13 .
bh. Tan. Kon. D LAMA, D U URU Ga-ra-ah-na .

URU Ka-ri-u-na . - bh. Tan. Kon. D Ka-ru-na-aš .

URU Ka-li-ut-ta-na . - XII 19 Va II 14, 17 .

bh. Tan. Kon. D U URU Ka-li-ut-ta-na .

1) Varyant: URU Ga-ra-ah-na .

URU_{Ku-na-an-ni}¹⁾ - KBO V 1 Va I 1, Re IV 42; KBO IV 2 Re III 53, 55; IBoF I 7 ayIV 2+9; XIV 4 Re III 23; 29 I 22; XV 3 Va I 4, Re IV 20; 11 Re III 2, 3, 14; 16 Va I 2; XVI 35 15; 52 Re 4; XVIII 23 Re IV 2+6; 43 Re y+14, 16; 47 Re y+3; XXII 50 Re 2+6; XXX 42 Va X 3; 50 Re W 6; XXXI 62 Re 1; 61 Va I 1; XXXII 44 Re 2.

bh. Fan. Kon. D_U URU_{Ku-na-an-ni}.

URU_{La-an-ta} - KBO III 1 Va I 9; KBO I 1 Re 50; KBO V 9 VI 9, 10; VI 45 II 50; 46 III 12; IX 34 III 26; XI 1 Va I 9; XVII 19 Re 3; XVIII 50 Va 2+1; XXIII 77a Va 4; 31 XXXI 121 IV 4; KBO III 67 Va I 10.

URU_{La-u-na-za-an-ti-ta}²⁾ - KBO III 1 II 20, 21; KBO VI 29 I 17; KBO III 1 Va 21; V 20 III 27; VII 20 Va 5; XV 26 7; XVI 3 Va 7, Re 3, 5; 53 Va? 3; 74 13; XVIII 68 Re IV 2+25; XXXI 69 Va? 4, Re 12, 13.

bh. Fan. Kon. D_U URU_{La-u-na-za-an-ti-ta}.

URU_{Li-th-ši-na}³⁾ - VI 45 II 9; XXXIII 66 Re III 9.

bh. Fan. Kon. D_U URU_{Li-th-ši-na}.

URU_{Ma-li-ta-cš-ku-ri-ia} - KBO III 1 Re III 40; XXVI 77 Va I 12.

bh. Fan. Kon. D_{UTU} URU_{Ma-li-ta-cš-ku-ri-ia}.

URU_{Maš-ša} - VI 41 I 41, 42; HT 2 obu. III 19; KBO II 9 I 11; KBO III 1 Va II 2; VI 45 II 2; 46 XI 45, 46; IX 27 Va 2; XV 34 I 60; XVII 35 Re III 11, 12; XIX 10 Va I 3, 14, 20; XXI ? Va 24⁴⁾; XXIII 21 Re III 1; 2 DoTU 35 I 8.

URU_{Ne-na-aš-ša} - KBO III 1 Va I 9; 67 Va I 10; X 43 Va II 7; XI 1 Va I 9; XXVI 2 Re 2; 31 I 10.

bh. Fan. Kon. D_U URU_{Ne-na-aš-ša}.

1) Variant: URU_{Ku-na-ni}.

2) Variant: URU_{La-u-na-za-ti-ta}.

3) Variant: URU_{Li-th-ši-na}.

4) URU_{Maš-ša-a}.

URU He-ni-šā-an-hu-ya . - KBO I 58 1(^IHe-ni-šā-an-hu-ya); KBO IV 13 VI 9;
I 13 VI 8; 17 VI 40; X 52 2.

bk. Tan. Kon. D_{pi}-ir-un-aš URU He-ni-šā-an-hu-ya .

URU He-ri-ik-ka¹⁾ . - KBO I 1 Ra 42; KBO I 2 Ra 13; KBO II 2 I 1,6,13; KBO
III 7 II 22,23; KBO II 4 Va II 5,34,III,8; KBO VI 2 Va
II 58; 29 I,25; II 15 Ra V 22; VBoT 101 6; V 1 passin;
X 48 Va II 22; 38 Ra VI 12; XII 65 Ra IV 9; XVII 21 Va
II 20, Ra IV 8; XVIII 60 x+1, 19,20; XIX 64 20; 67 11;
XX 10 Va III 1, Ra IV 9; XXI 8 Va II 6,7,8; 9 Va I? 7,9;
11 Ra 2; 19 passin; 20 2; 27 passin; XXII 25 Va 19,31,
32, Ra 7,16,26,34; 31 Va x+2, 5,7,12; 39 Ra III x+5;
46 x+7; 60 IV x+3; 63 x+11, 19; 65 Ra III 9,17; XXIII
115 10; XXV 21 Va II 2; XXVII 68 Ra IV 2; XXVIII 73
5; 80 Ra IV 2,5,7; 92 Va I 5; 93 Ra IV 3; XXX 42 Va I
6; 68 Ra 3 .

bk. Tan. Kon. D_U URU He-ri-ik-ka .

URU Hi-mu-ya²⁾ . - VBoT 123 Va 8; XV 35 Va I 23; XVI 33 Va 46; XXV 44 Va II
7; XXXIV 101 6'.

bk. Tan. Kon. D_{ISDAR} URU Hi-mu-ya .

URU Pa-ah-ti-na . - bk. Tan. Kon. D_U URU Pa-ah-ti-na .

KUR URU Pa-ip-li-ti . - II 11 x+8; VI 45 II 40; 46 III 8(^{KUR}Pa-ip); XIX
22 4; XXI 6a Ra? 13; KBO II 5 Ra III 6 .

URU Pa-li-ia . - VI 45 II 63; 46 III 33; XIII 38 Va II 16 .

URU Par-aš-hu-un-ta . - KBO III 67 Va I 11; KBO IV 13 Va I 47; KBO III 1 Va
I 10, Ra III 31; HT 2 obu. III 11³⁾; VI 45 Va II 38;
46 Ra III 7; XI Va I 10(^{URU}Par-āu-ha-an-da) .

URU Sa-ah-ha-ni-ia . - bk. Tan. Kon. D_U, D_{NAH} URU Sa-ah-ha-ni-ia .

URU Sa-ah-hu-ut-ia . - bk. Tan. Kon. D_U URU Sa-ah-hu-ut-ia .

1) Varianti: URU He-ri-ik, URU Hi-ri-ik .

2) Varianti: URU He-mu-ya .

3) URU Par-āa-na-an-hi-ta .

URU Ša-ah-pí-na . - HT 2 obv. I 9 (URU Ša-ha-ah-pí-na); II 13 Re V 28.
bk. Tan. Kon. D_U URU Ša-ah-pí-na .

URU Šal-la-pa . - KBO III 1 Va II 2; KBO IV 13 Va I 40; XI 1 II 8; XIV 1
Re 38; 15 II 7, 9, 10; XIX 12 Va II 5; XXVI 31 II 2 .
bk. Tan. Kon. D_U URU Šal-la-pa .

URU Ša-nu-ha . - KBO I 1 Re 42; KBO III 4 III 45 (URU Šan-na-ha)¹⁾ 6 IV 5, 12;
KBO VI 29 I 7, 11, 16, II 3, 9, 10, 13, 29, 33, 40; KBO I
58 5; KBO III 63 8, 11; KBO VI 6 Va 21; 13 Va I 38; XII
5 Va I 1, Re IV 17; XVI 17 II 3, 25; 36 17; 57 9; 80 Va 4;
XXII 63 +17; XXVI 11 Va I 10; 39 Re IV 9; 84 Va II 5; XXVII
1 Va II 27, 70, 71; 3 Re IV 6; XXIX 7 Re 65; XXX 56 Re III 21;
XXXI 76 Va 17; 79 Va 4; XXXII 130 Va 5, Re 16, 20, 23; 133
Va I 3, 8, 9.

bk. Tan. Kon. D_{ISDAR} LIL, D_U Še-pát URU Ša-nu-ha .

URU Ša-na-hu-it-ta . - KBO III 49 Re 36, 40; KBO IV 13 Va I 26, 43²⁾; I 16
III 42; XIX 19 Re 3 .

bk. Tan. Kon. D_U pí-ha-ai ŠA URU Ša-na-hu-it-ta .

URU Ša-ri-tě-ša . - KBO I 58 4; XX 99 Va I 7; XXII 25 Va 7 (URU Še-e-ri-tě-
ša); XXIII 82 Va 2; 115 8 (URU Še-e-ri-tě)³⁾ .

bk. Tan. Kon. D_U, D_{ISDAR}-Li-tě URU Ša-ri-tě-ša .

URU Šu-gaz-xi-ta . - KBO III 46 Va 35; 67 Va II 2, 3 (URU Šu-us-xi-ta) .

bk. Tan. Kon. D_U URU Šu-gaz-xi-ta .

URU Šu-ul-la-na . - XXIII 72 Re 32 .

bk. Tan. Kon. D_{ISDAR} URU Šu-ul-la-na .

URU Šu-ya-an-ša-na . - bk. Tan. Kon. D_U Šu-ya-an-xi-pa-ša URU Šu-ya-an-ša-na .

1) Ascha URU Ša-nu-ha'nin variantinidér ?

2) URU Ša-na-hi-ta .

3) URU Ša-ri-tě-ša'nin varianti :

URU Te-hu-up-ša . - KBO IV 13 Va I 24; VII 24 Re 9; XIX 8 Re III 32; 19 Va 6; XXIII 115 9; XXVI 2 Re 8 .

bk. Fan. Kon. ^D ISDAR URU Te-hu-up-ša .

URU Te-pi-ik-ha- . - VBoT 68 III 7; KBO IV 13 Va I 28; XXV 32 Va I 17 .

bk. Fan. Kon. ^D Te-ni-ši-ia-aš .

URU Te-ši-ni-ia . - VBoT 32 3; KBO III 32 Va 17; KBO IV 13 Va I 205; I 91 Va II 12; XI 32 Va III 10; XV 31 Va I 14; 34 Va I 18; XXV 27 Va I 7; XXVI 2 Re 7; XXX 39 Va 20, 22 .

bk. Fan. Kon. ^D Te-lit-pi-mu-uš URU Te-ši-ni-ia .

URU Te-ga-ra-na . - KBO III 1 Va I 38; KBO VI 4 III 19, 20, 21; KBO V 6 Va II 27, 30, 38; XIII 2 Re III 38; XXXI 64 Va II 37 Re III 11 .

bk. Fan. Kon. ^D URU Te-ga-ra-na .

URU TUL-na¹⁾ . - KBO II 2 Va II 23 51; KBO III 4 I passim, II 3, 25, 61; KBO III 4 II 38, III 38, 41, 50, 61, 36, IV 26, 38, 47; KBO V 3 III 27; KBO VI 29 I 30; 2 Va II 61; KBO III 55 Va 9, Re 8; KBO IV 4 IV 9; Bo 679 5¹⁾ I 1 (^{URU}A.); VBoT 30 Va 12; 95 Va I 1 (^{URU}A.); 121 Va 3; I 17 Va I 36 (^{URU}A.); II 5 Va I 31; 6 Re V 40 (^{URU}A.); 9 Re VI 6 (^{URU}A.); 15 Re VI 16 (^{URU}A.); I 1 Va I 13, 17; 13 Re III 22; 16 Re V 5; 49 Va I 1; 52 Va I 5 (^{URU}A.); 94 5 (^{URU}A.); XI 34 Re VI 47; XV 22 3, 12; XVII 14 Va I 6 (^{URU}A.); XIX 37 II 39 (^{URU}A.); XIV 16 II 17; XX 18 Re VI 15 (^{URU}A.); 76 Re IV 10 (^{URU}A.); XXI 15 Va I 2; 19 Re IV 9; XXII 30 Re 7 1+12; 52 Va 2, 6, 13, Re 3; XXIII 30 Re III 5 (^{URU}A.); XXIV 3 IV 5 (^{URU}A.); 4 Re 2, 21; 14 III 15; XXV 12 Re VI 11 (^{URU}A.); XXVI 24 Re IV 12; 43 Vot 32 (^{URU}A.); XXVII 110 Va II 22, 33 (^{URU}A.); XXX 32 Va I 6 (^{URU}A.); 39 Va 18 (^{URU}A.); XXXII

1) Varyant: ^{URU}A-ri-in-na .

92 Ra? 7, 10, 12(URU A.) .

bk. Tan. Kon. DUTU, DU URUTUL-na .

URUTu-u-pa-aš-si-ia . - XIX 18 Vs I 11, 14 .

bk. Tan. Kon. DU URUTu-u-pa-aš-si-ia .

URUTu-ua-nu-ua . - KBO III 1 Vs I 9; VBoT 24 I 10; KBO III 67 Vs I 10;
II 1 Vs I 9; XIX 18 Vs I 16, 17; XX 1 Vs II 30 Vs XXVI
2 Ra 4 .

bk. Tan. Kon. DU URUTu-ua-nu-ua .

URU₁Ua-aš-ha-ni-ia . - XVII 21 Vs II 25; XIX 13 Vs I 33(URU₁Ua-aš-ha-ia) .

bk. Tan. Kon. DUTU URU₁Ua-aš-ha-ni-ia .

URU₁Ua-su-du-ua-an-da . - bk. Tan. Kon. D₁ISDAR, D₁He-pat URU₁Ua-su-du-ua-an-
da .

URUUn-ni . - bk. Tan. Kon. DU URUUn-ni .

URU₁U-ra-u-na . - VI 45 I 61; 46 II 26; VIII 5 Vs? 2; XI 24 I 13; XVIII 23
Ra IV x+6 .

URU₁U-uaš-ša . - KBO III 34 Vs I 27; KBO IV 10 Vs I 21, 22; XVIII 34 Ra
x+1¹/XXVI 1 Ra IV 57; XXXII 85 Ra? IV? 34 .

bk. Tan. Kon. DU URU₁U-uaš-ša .

URUZa-ar-ut-ša . - KBO IV 10 Vs I 23; VI 45 II 68, 69 .

bk. Tan. Kon. DU URUZa-ar-ut-ša .

URUZi-ip-(pa)-la-an-da . - KBO II 5 III 40; 12 Vs II 7, Ra U 14; KBO VI 2
Vs II 59, Ra III 4; 3 Ra III 6; Bo 442 x+4; X
1 Vs I 14, 18; 13 Vs III 12; 43 Vs II 9; 52 Vs
I 6; XVII 14 Vs I 6; XVIII 34 Vs 8; XX Ra VI
16; XXI 19 Ra IV 27; XXIII 15 Vs 6; XXIV 14 III
16; XXXI 74 Vs I 10⁶; XXXIV 126 7; VI 46 I 61 .

bk. Tan. Kon. DU URUZi-ip-la-an-da .

1) URU₁U-aš-ša .

URU Zi-it-ha-ra 1) - VI 45 Va I 50; 46 Va II 23; XVIII 3 Va? +13, 20; XXII 8 Re? +2, 60 Va II 17+5; XXXI 77 Va I 5; HT 4 10 1)

Dağlar:

HUR.SAG Da-ha . - VI 45 I 57; 46 II 22; KBO III 34 Va I 16; I 15 Va III 5; VII 27 1; IX 16 55; XI 30 Va III 25, Re IV 8; XX 66 Va III 13; 96 Va III 12, 15, Re IV 18; XXXII 86 Re 9; XXXIV 33 Va I 25; XXII 51 Va +18²⁾.

HUR.SAG Gai-li-iš-te-pa-aš . - VI 45 I 64; 46 II 29 .

HUR.SAG Ha-a-har-ua . - KBO II 4 I 11; I 15 Va III 2; V 1 pasin; VI 45 I 71; 46 II 36; XXI 9 Va I? 3; XXVIII 92 Va I 7; XXXII 78 Va 9.

HUR.SAG Hu-ua-ai-mu-uc-an-da . - KBO IV 10 I 20 (HUR.SAG Hu-ai-mu-ua-an-ta-aš); VI 45 II 33; 46 III 7; XXVI 43 Va 23 .

HUR.SAG Ha-mu-si-ia³⁾ . - VI 45 I 63 .

HUR.SAG Piš-hu-ru-nu-uc . - KBO II 17 Va 7; IBoT I 1 III +5, 15, ay IV 3, 13, V 11, 22, VI 12; I 15 Va II 6; VI 45 I 54; 46 II 19; XXI 9 Va I? 4; XXII 27 IV 30; 25 18 Va I 16; XXIX 1 Va II 23 .

HUR.SAG Sar-la-i-ai-iš . - VI 45 II 16; 46 II 57 .

HUR.SAG Sun-ai-ia-ra . - VI 45 I 56; 46 II 21; KBO III 26 Va 9 .

1) HUR.SAG Zi-it-ta-ha-ri-ia XIX 3 Re III 33'de aynı edî taşıyan dağ .

2) URU Da-ha-aš, aynı edî taşıyan şehir .

3) Aynı edî taşıyan tarı, şehir ve dağ:

D Ha-mu-mu-ua XIV 42 Re IV 7 .

URU Hi-mu-si-ia IBoT I 22 5y 9, 11; KBO 3 6 Va I 45 (URU Ha-na-si-ia); IX 17 27 (URU Ha-na-si-ia-ra); XXV 43 IV 16 (URU Ha-a-mu-mu-ht) .

HUR.SAG URU Ha-mu-si-ia VI 46 II 23 .

HUR. SAG³ Ta-at-ta . - VI 45 I 56; 46 II 21.

HUR. SAG³ Ta-ku-ur-ga . - VI 45 II 44; 46 III 13 .

HUR. SAG³ Za-li-ia-nu-us¹⁾ . - KBO III 7 Vs II 25, 21, Re IV 11; VI 45 I 69; 46
II 34; I 15 Vs III 1; VII 11 Vs 12, 19; XIX 6
IV 24 .

Nehrlar:

¹ID Hu-u-la-ia . - KBO III 1 Re XII 33; KBO IV 10 pasat; VI 45 II 39;
46 III 8 .

¹ID Ha-ra-aš-ša-an-ti-ia-ša²⁾ . - KBO I 3 Vs 21; KBO III 6 I 70; IBoT I
3 III 12, V 4; HT 50 9; V 7 Re I 21;
VI 45 II 13; 46 II 55; XVII 20 Re III
13; XXXIV 20 Vs 11 .

1) Aynı adı taşıyan tavrı: ^DZa-li-nu-us XVII 6 Re IV 8 .

^DZa-li-nu-i-ša-aš XVII 6 Re IV 15 .

^DZa-li-ia-nu-XX 30 Re III? 17 .

2) URU Ha-ra-aš-ša-an-ti-ia-ša: KBO VI 20 II 19; V 6 II 71; XVIII 3 Re?
at 17; XXVI 43 Re 15 .

İ Z A H L A R

1. Muhteva hakkında bilgi

Araştırmalarımızın hareket noktasını teşkil eden A = KUB VI 45 ve Dupl. B = KUB VI 46 metninin I 1 - 3 üncü satırlarını ihtiva eden paragraftan metnin kimin tarafından ve ne maksatla yapıldığını anlıyoruz. Metnin yapıcısı Hitit krallarından Muwatalliş olup, kendisini kral yıllıklarının başlangıcına munasıl bir tarzda takdim eder (I 1 - 2), müteakip satırlarda ,insanın her hangi bir mesele karşısında canı sıkıldığı zaman, bu sıkıntısından kurtulmak için tanrılara ne gibi dualar ve kurbanların yapılması gerektiğini bizzat kral bildirmektedir. Yalnız bir paragrafın muhtevası, metnin ritua-1 bir metin olduğunu anlatmaya kâfidir.

Kurbanlar, damın üstünde güneşe karşı konmuş iki mezbah üzerine yerleştirilir. Bu mezbahlardan biri Arinna'nın Güneş tanrıçasına, diğeri de bütün tanrılara tahsis ediliyor. Kurban hazırlıkları bittikten sonra kral damı çıkıyor ve Semanın Güneş tanrısına (I 9) dua ediyor. I 9 uncu satırın sonu ve Duplikatı olan B I 10 uncu satırın başı kırık olduğu için kralın yalnız Güneş tanrısına mı yoksa Semanın Güneş tanrısı ve bütün tanrılara mı dua ettiğini tam tesbit edemiyoruz. Müteakip paragraf (I 10 - 19) kralın duasını ihtiva ediyor, burada Hitit Panteonunun baş tanrıları sayılıp onlara hitap edildiğine göre, Kralın duasının yalnız semanın Güneş tanrısına yapılmayıp Hatti'nin bütün baş tanrılarına da hitap edildiği anlaşıyor. Niyaz edilen tanrılar şunlardır : Semanın Güneş tanrısı (I 10) Arinna'nın Güneş tanrısı (I 10) , Semanın kralı Fırtına tanrısı (I 11) Hépát (I 11) Hatti'nin Fırtına tanrısı (I 12) , Zippalande'nin Fırtına tanrısı (I 13) , Seriş (I 14) çizilmiş olarak gösterilen yerde Hariş (I 14) adı okunabiliyor ; Bundan sonra Hatti'nin bütün erkek ve dişi tanrıları (I 15) , bütün kutlu dağlar ve nehirleri (I 15/16) çağırılıyor. Bu kısımdan sonra gelen I 20-24 ve I 25-32 yi ihtiva eden iki paragrafta, kral dualarının tanrılar tarafından kabul edilmesini niyaz eder. Bundan sonra gelen paragrafta (I 33 - 36) , Hatti'nin Fırtına tanrısının boğası Seriş tanrılar nezdinde kralın şefahtçısıdır ve onun dualarını tanrılara haber vermekle mükelleftir.

I 37 den itibaren tanrılar listesi başlar. İlk çağırılan tanrılar Arinna şehrinin tanrılarıdır. Bunların başında semanın Güneş tanrısı, Arinna'nın Güneş tanrıçası, Arinna'nın Fırtına tanrısı, tanrıça Mézollaş, Hullaş, tanrıça Zinduhî (1a)s, Arinna'nın erkek ve dişi tanrıları, kutlu dağları ve nehirleri zikredilmektedir. Bunlardan maada bu paragrafta sihil(1)ipí ve şuhur(r)ipí gibi huron vasıflara malik olan iki Fırtına tanrısı çağırılmaktadır. Bildiğimize göre bu

1) Demda yapılan âyinler için bk. KBo V 2 II 1 vd.

ra Hititçe ritual metinlerde ve tanrı listelerinde raslanmaktadır. Bu so-
nucular hakkındaki münakaşamızı ilerde s. 35 v.d. da ele aldığımız için, gincilik
ilâveler yapmıyoruz. I 40 - 45 'e kadar Šamuha şehrinin tanrıları zikredilmekte
olup, bunların başında Fırtına tanrısı Hı.Hı, Šamuha'nın Hépát'ı, Šamuha'nın er-
kek ve dişi tanrıları, kutlu dağları ve ırmaqları sayılmaktadır ve A I s. 40 (BII
s. 7) den sonra paragrafın hitama erdiğine delâlet eden büyük çizgi gelmektedir.
B metninde II 7 Šamuha şehir adı yerine Tiua şehir adı görülmektedir.

I 41 ve 42 inci satırlarda Fırtına tanrısı pıhaššāššāš, Arinna'nın Güneş tan-
rısı, Hépát - burada semanın kraliçesi vasıfla beraber -, İstar, ve büyük babanın
sarayının tanrıları sayılmaktadır. 42. inci satırın başında (B II 8) gelen tanrı-
nın adını İstar olarak okumayı teklif ediyoruz, burada tanrının adını gösteren
ideogram eksik yazılmıştır. Daha evvel zikredilen iki tanrının ,Hitit Panteonunun
baş kadın tanrıları olan, Arinna'nın Güneş tanrıçası ve onun diğer bir formu olan
Hépát nazarı itibare alınacak olursa, bunlardan sonra gelen tanrının da sıraya
göre, tanrıçalardan biri olan İstar olması pek tabiidir. Bundan dolayı bu eksik
yazılmış ideogramı İstar olarak okuyoruz. Bu suretle bu kısımda Muḫatalliš'in ha-
mi tanrısı ^{DU} pıhaššāššāš 'den sonra panteonun 3 esas tanrıçası sayılmaktadır.
Ve burada zikredilen ^É.GAL ḫuḫḫas - büyük babanın evi, Šamuha'daki kral sarayı ol-
malıdır. Çünkü bu kısımdan sonra gene çizgi gelmekte ve s. 43 45 e kadar gene Ša-
muha şehrinin tanrıları sıralanmaktadır. s. 43 den itibaren Halap'ın Fırtına tan-
rısı ve Hépát'ı, Šamuha'nın tarla İstar'ı, tanrıça Belatajakkı ¹⁾ - bu ad hititçe
fonetik olarak yazılmış, akadça bir terkip - Šamuha'nın tanrı Aparāš'ı ve en son
olarak Šamuha şehrinin erkek ve dişi tanrıları, kutlu dağları ve ırmaqları çağırıl-
maktadır.

I 46-47 Kadapa tanrıları, başta tanrı Nirgál, Hépát, Šahpina şehrinin Fir-
tına tanrısı ve Kadapa şehrinin erkek ve dişi tanrıları kutlu dağ ve ırmaqları
çağırılmaktadır. Muteakip 48 ve 49 uncu satırlarda gene Kadapa'nın tanrıları, satır
48'in başında yardımcı (šardišāš) Fırtına tanrısı, ²⁾ Kadapa'nın kraliçesi ve satır
49 da ise gök gürültüsünün Fırtına tanrısı, ve bütün Fırtına tanrıları (setinde
cemi edatile) sayılıyor.

I 50 - 56 da iki paragraf içinde Hatti şehrinin tanrıları, başta kuvvetli,
bir dana şeklinde Hatti'nin Fırtına tanrısı ordugâhın Fırtına tanrısı, Hatti'nin
Güneş tanrısı, Hatti'nin koruyucu tanrısı, Halabun Fırtına tanrısı ve Hépát'ı
zikredilmektedir.

1) Bu tanrıça hakkında münakaşa için bk. ilerde s.

2) Bu tanrı hakkında münakaşa için bk. " s.

52 ve 53 üncü satırlarda tanrılar - satır 53 'ün sonundaki tanrıça Kupapaş¹⁾
-49,- Mezopotamya Panteonunun tanrılarıdır ve bunlar mensup oldukları kült ge-
hirleriyle beraber zikredilmişlerdir.

Hakat Hatti şehri paragrafında sayılmaları, bu tanrıların mezkûr şehirde
kültleri olduğuna delâlet etmektedir. Müteakip paragrafta s.54 - 56, Haddarına şeh-
ri İstar'ı, Pırpa, Aşkaşpa, Pişkuruşa dağından sonra Hatti şehrinin erkek ve di-
şi tanrıları, kutlu dağları ve nehirleri, Karziş, Napantalişas, Tatta dağı ve Şum-
lara dağı sayılmaktadır.

I 57 - 58 Zip(pa)landa şehri paragrafı olup, Ziplanda'nın Firtına tanrısı,
Daha dağı ve Zip(pa)landanın erkek ve dişi tanrıları, dağları ve ırmakları zikr-
ediliyor.

I 59 - 60 Zithara şehri tanrıları gelmekte, başta Zitharişas, sonra ordugâhin
Firtına tanrısı, Firtına tanrısının oğlu, Kalkan'ın koruyucu tanrısı, Zithara şeh-
rinin dağları ve ırmakları sayılıyor. Burada nazarı dikkati çeken nokta, şehrin ve
şehrin esas tanrısının adının aynı olugudur. Bu kısımin dupli atı olan B II 24 de
Kalkan'ın koruyucu tanrısından sonra tanrı LİL ve tekrar Zitharişas sayılmaktadır.

Müteakip paragraf Urauna şehri tanrıları : Firtına tanrısı Hİ.Hİ Arinna'
nın Güneş tanrıçası, Urauna şehrinin erkek ve dişi tanrıları, dağları ve ırmakları
zikrediliyor.

I 62 - 65 Kumanni memleketi ve Kumanni şehrinin tanrıları olup hepsi Hur tan-
rıları olup, başta Kumanni şehri Firtına tanrısı ve Hépát'ı, Şinapşî Firtına tan-
rısı ve Hépát'ı, Manuziîş dağının Firtına tanrısı, Ningal, tanrı BŞanuhîş, Galliş-
tapaş dağı ve Kumanni ülkesinin erkek ve dişi tanrıları, dağları ve ırmakları ça-
dırılıyor.

I 66 - 67 Sanahuitta şehri tanrıları gel yor. Firtına tanrısı pîhamiş ve Fir-
tına tanrısı pîhamişin tanrıçası ve Sanahuitta şehrinin erkek ve dişi tanrıları
dağları ve ırmakları zikrediliyor. Tekste geçen DINGIR.SAL T^U ŞA^DU pîhami
İbâresinin manasını " Firtına tanrısı pîhami'nin karısı " olarak anlaşılmaya İb-
zadır. Zira mukaddem paragraflarda mukayese edilecek olursa, evvelâ erkek tan-
rının ve sonra da eşi olan tanrıçanın zikredildiği açıkça görülüyor.²⁾

I 68 - 70 Gaştana şehri paragrafı geliyor. İlk olarak Herik(ka) şehri Firtı-
na tanrısı ve Zababa'sı, Telipinu, Zehapuna, Gaştana şehrinin Zalişanuş dağı, tekrar
bir Zalişanuş dağı, ve B II 33'e göre Ta? [.....] as-şî-iş heceleri okunabilen ve ta-
rafımızca Ta[parwi]aşşîş olarak tanımlanan, tanrı Gaştana şehrinin erkek ve dişi
tanrıları zikrediliyor.

1) Bu tanrıça hitit hiyerogliflerine has olup çivi yazısı metinlerinde nadir, hi-
yeroglif hititçesinde pek çok zikredilmektedir. Deliller için bk. Bossert, Santeş
und Kupapa (Leipzig 1932) s.32 - 33.

2) bk. Text A I 43, 48, 61, 62, 63.

71 - 72 'e raslayan paragrafta, Takupša melekotinin ve Herik(k)a gehrinin ve diği tanrıları , Matenzuğa gehrinin koruyucu tanrısı ve Haharun dağı sayılıyor.

I 73 de Šarišša gehrinin Firtina tanrısı, Istar-liš, Šarišša gehrinin erkek tanrıları ve diği tanrıları zikrediliyor.

I 74 - 75 'e kadar Hurma gehrinin tanrıları, başta Firtina tanrısı, Hurma gehrinin tanrı Mantidaššuš'u, Hurma ve Hələp'in Firtina tanrısı ve Həpāt'ı, Hurma'nın erkek ve diği tanrıları , dağları ve ırakları zikrediliyor.

I 76 77 La(u)ua zantiia gėhri paragrafı, tanrı Hašigaššananza, tanrı Mūllia-raš, Lauuazantiia gėhrinin erkek ve diği tanrıları, dağları ve nehirleri çağırılıyor.

I 78 - 79 'ı ihtiva eden paragrafta ilk olarak Herik Firtina tanrısı zikrediliyor ve hemen sonra, öale sonunu gösteren işaret geliyor. Muteakip tanrılar Uda gehrinin Firtina tanrısı, Həpāt- Šarrumaš, Uda gehrinin erkek ve diği tanrıları ve ırakları gelmektedir. Uda gehrinin tanrılarını ihtiva eden bu paragrafın hemen başında gelen Herik gėhri Firtina tanrısını, Uda tanrıları arasına ithal etmemek zannındayız. Mesmafih Uda gėhrinde, bir Herik gėhir Firtina tanrısı koltu olması da gayri mümkün değildir.

Uda gėhri tanrılarıyla metnin ön yüzünde sütun I sona ermiş bulunuyor.

Vs. II 1 den Rs. III 5'e kadar tanrılar listesi gene devam etmektedir.

Vs. II 1 - 2 'de Maš(š)a gėhrinin bütün tanrıları ve bu arada da yer yüzünün Güneş tanrısı zikrediliyor.

II 3 - 4 'ü ihtiva eden paragrafta Majestenin sarayının erkek ve diği tanrıları, Kulūišna gėhrinin Firtina tanrısı ve Hiššaš-çapa gėhrinin Firtina tanrısı sayılıyor.

II 5 - 6 Karahma gėhri tanrıları, Karahma gėhrinin Firtina tanrısı, Karahma'nın koruyucu tanrısı, bu tanrıdan sonra gelen D.SAL Ašš, koruyucu tanrı-anın eğidir. Her iki A ve B (II 48) de çizilmiş olarak gösterilmesine rağmen neden transkripsiyona geçirdiğimizi s.7 notla da izah etmiştik.

Karahma tanrıları arasında bir de "gėhir" in Firtina tanrısı sayılmaktadır.

Muteakip paragraf Sugazzi(ia) tanrılarını başta Sugazziia gėhrinin Firtina tanrısı, tanrı Zuulimacš, Sugazzi(ia) gėhrinin erkek ve diği tanrıları zikredilmektedir.

II 8 - 9 da Lihšina gėhrinin Firtina tanrısı, tanrı Tašiniš ve Lihšina gėhrinin erkek ve diği tanrıları, dağları ve ırakları çağırılıyor.

II 10 - 11 de Duraitta gėhrine ait tanrılar ve bunların başında Duraitta'nın Telipinuš'u sayılıyor.

1) P. Sommer AU s.21 not 2. bk. KUB II 1 deki D LAMA listesi. Bu metinde Koruyucu tanrı ile zikredildiği gibi Vs. III 26 v.d. uzun bir Ašš listesidir.

II 12 - 14 Nenašša şehri tanrıları, Nenašša'nın Firtina tanrısı, Nenašša'nın tanrı Lušitiš'i ve Maraššantišaš nehri çağırılıyor.

II 15 - 17 Hupišna şehri tanrıları paragrafı. Başta tanrıça Gazba(ia)a, Firtina tanrısı, Zababa, Šarlamış dağı zikrediliyor.

II 18 - 19 Tugaru şehri tanrıları, Firtina tanrısı ve tanrıça Šahhaššeraš sayılıyor.

II 20 - 21 İllaia şehri tanrıları, başta Firtina tanrısı ve Zababa görülüyor.

II 22 - 23 Šuuanzana şehrinin tanrıları paragrafı, başta şehirle aynı adı taşıyan tanrı Šuuanzipaš. Bu kısmın duplikatı B II 63'de şehir adı Šuuanripe olarak görülüyor.

II 24 - 25 Arziia şehri tanrıları, başta Zababa çağırılıyor.

II 26 - 27 Hurniia şehri tanrıları paragrafı, başta Firtina tanrısı, Hurniia şehrinin kralı, tanrının bronzu ve Hurniia şehrinin bütün tanrıları sayılıyor. Bu kısımda (s.26) da iyi okunamayıp B II 66 da gayet vazih olarak okunabilen DINGIR ^{LI} URUDU terkibinden anladığımızı göre burada tanrının bronzdan bir heykeli kastedilmektedir. Veyahutta da şöyle bir tercüme düşünülebilir: bronz(un) tanrısı. Fakat bu vaziyette, DINGIR ^{LI} 'nin genetivus olması lâzım değildir. Halbuki B II 66 da DINGIR ^{LI} okunabilir.

Eski Ön Asya kültürlerinde madenlerle tanrılar arasındaki münasebet çok eskidir. ¹⁾ Mezopotamya'da maden adlarından ödrekep bir çok tanrı vasıfları vardır. URUDU (bakır)'ın tanrısı É.A dır. (bk. Tallqvist s.481). Acaba bizim metnimizde geçen bu terkipten kastedilen mana, Hurniia'nın kralının aynı zamanda bronzdan tanrısı manası mıdır? Bildiğimiz göre Hitit çivi yazısı metinlerinde tanrı madenlerle gösterilmesi çok nadirdir. Kanaattır ki burada kastedilen mana daha ziyade tanrının bronzdan bir heykeli, tasviri olmasıdır.

II 28 - 29 Zaruiša şehri tanrıları olup başta Firtina tanrısı, Zaruiša şehrinin tanrı Naṣatišalaš'ı zikretmektedir.

II 30 - 31 deki Šahhuniia şehri paragrafında ise başlıca tanrı olarak tanrıça Mah ve Firtina tanrısı zikrediliyor.

II 32 - 33 ihtiva eden paragrafta üç muhtelif tanrı, Pahtima şehrinin Firtina tanrısı, Šahhuniia şehrinin Firtina tanrısı ve Malitaškuria şehrinin Güneş tanrısı sayılıyor.

II 34 - 35 Harziuna şehri tanrıları başta tanrı Uešhaliaš ve Firtina tanrısı olmak üzere çağırılıyor.

II 36 - 37 Šallapa şehri tanrıları tanrı Zāduza ve Firtina tanrısı sayılır.

1) Th.H.Bossert, Königsiegel s.186 v.d.

II 38 - 40 *Aşağı menleket tanrıları* paragrafıdır. Bunlar arasında başta gelmek üzere Ušša şehri Fırtına tanrısı, Pašhunta şehri Fırtına tanrısı, Huwatnuanda dağı, Huclaia nehri ve *Aşağı* menleketi erkek ve dişi tanrıları, dağları ve ırmaqları zikrediliyor.

II 41 - 42 'yi ihtiva eden paragrafta Ušudunuanda şehri İstar'ı, Ušadu - ande şehrinin Hepāt'ı ve Imuqita şehrinin İstar'ı çağırılıyor.

II 43 - 45 Mahana şehri tanrıları, ilk olarak Alashane şehri Fırtına tanrısı, Mahana şehrinin Telipinuš'u, tanrı Ammasši, Takurga dağı ve Mahana şehrinin erkek ve dişi tanrıları, dağları ve ırmaqları zikrediliyor.

II 46 - 47 Tainiia şehrinin bütün tanrıları, başta Telipinuš ve Katabhaš gelir.

II 48 - 49 Ušhaniia şehri tanrıları ve başta Ušhaniia şehri Güneş tanrısı.

II 50 - 51 deki paragrafta Lanta ve Hattina şehirlerinin erkek ve dişi tanrıları, dağları, nehirleri zikrediliyor.

II 52 - 54 Kalimuna şehrinin tanrıları sayılır. II 52 de Harpiša şehrinin erkek ve kadın tanrıları, dağları ve ırmaqları, II 53 de ise Kalimuna şehrinin tanrısı Karmahiš zikrediliyor.

II 55 Hakišša şehrinin bütün tanrıları çağırılıyor.

II 56 da kırların koruyucu tanrısı, kralın koruyucu tanrısı ve Majestenin büyük babasının, yani Muwatalliš'in büyük babası Šuppiluliuma'nın erkek ve dişi tanrıları çağırılıyor.

II 57 Majestenin babasının, yani Muršilin erkek ve dişi tanrıları sayılır.

II 58 de Majestenin büyük annesinin erkek ve dişi tanrıları çağırılır. Aynı olarak gösterilmiş bu üç paragrafta, Muwatalliš'in atalarının bütün tanrıları zikredilmiş oluyor.

II 59 Gazimara şehri evinin erkek ve dişi tanrıları sayılır. Kült bakımından mühim bir şehir olması lâzımdır. Bu tanrılara bilhassa ayrı bir paragraf ayrılmıştır.

II 60 - 61 Ankuga şehri tanrıları paragrafıdır. Başta tanrıça Katabhaš¹⁾, Uni şehri Fırtına tanrısı, tarla (kır) İstar'ı ve Ankuga şehrinin bütün tanrıları zikredilmektedir.

Esas metniniz A da II 56 - 61 deki tanrılar 5 ayrı paragraf içinde toplanmıştır. Halbuki bu kısmın Dupl. olan B III 24 - 28'de ise bütün bu tanrılar bir paragraf içinde zikrediliyor.

II 59 da geçen Gazimara şehri kült bakımından mühim bir mevkiî olmalıdır. Zira buradaki sabedin tanrıları bilhassa ayrı bir paragrafta toplanmıştır. Bilakisine göre bu şehrin mevkiî henüz tesbit edilememiştir.

1) Muhtelif yazılışı için bk. Couvreur, De Hetitische h. s. 51.53

II 62 - 63 de muhtelif şehirlerdeki tanrıça Pirua sayılıyor : Heniša(n) kuya, Duruaduruşa, İksun(a)uşa şehirlerinin Pirua'sı.

II 64 - 65 İşuşa memleketinin tanrıları, başta Şullama şehrinin İstar'ı Hallara şehrinin Firtina tanrısı zikrediliyor.

II 66 - 67 Tegarama memleketi tanrıları başta Tegarama şehrinin Firtina tanrısı geliyor.

II 68 'de tek bir tanrı, Palıa şehrinin kraliçesi, adı altına zikrediliyor

II 69-70 Tūpazziia şehrinin tanrıları, başta Tūpazziia Firtina tanrısı gelir.

II 71 Karinua şehrinin tanrısı olan tanrı Karumaş zikrediliyor. Burada da gene şehir adı ile tanrı adının aynı olduğu görülmektedir.

II 72 - 73 Apzişna şehrinin tanrıları zikredilir. Başta mişannas'ın¹⁾ Firtina tanrısı, Apzişna şehrinin Firtina tanrısı, Hépát'ı ve bütün tanrıları zikrediliyor.

Apzişna şehri tanrıları ile Süydz sütun II nihayete eriyor. Arka yüz sütun III 'un başlangıcında ki paragraflarda tanrı listesi devam ediyor.

III 1 Kalassmitta şehrinin koruyucu tanrısı zikrediliyor.

III 2 - 3 Tapikka şehrinin tanrıları, evvelâ Tapikka şehrinin tanrı Tamişliş çağırılıyor.

III 4 de Tayannandın evinin Firtina tanrısı ve Firtina tanrısı bulassasşis zikrediliyor.

Müteakip satırlarda III 5 - 12 ye kadar, krallığın ve kraliçeliğin bütün tanrıları, davet edilen ve edilmeyen, kral ve kraliçenin mabetlerine daima gittiği veya gitmediği ve rahiplerin daima bazı kurban yaptıkları bütün erkek ve dişi tanrılar zikrediliyor. Bu paragrafın baş kısmından anlaşıldığı gibi burada ayrı ayrı zikredilmeyen bütün tanrılar zikrettiğimiz cümlelerle çağırılmış oluyor.

III 10 'dan itibaren tabiat olayları : kara toprak, sema, yer yüzü, bulutlar, rüzgârlar, gök gürültüsü, güneş sayılır. Ve en son olarak da toplantı (medis) mahallinin tanrıları zikredilerek bür paragraf bitiyor.

III 13 - 17 1 ihtiva eden paragraf, semanın Güneş tanrısına yapılan dua'yi ihtiva eder. Bu dua kısmı çok tanınmış bir parçadır ki muhtelif alimler tarafından bir çok kere tercüme edilmiştir.²⁾

III 18 - 22 de Muşatalliş', rahibi olduğu Arinna'nın Güneş tanrısına ve bütün diğer tanrılara dua ettiğini ve Güneş tanrısından mezkûr tanrıları çağırmasını ister.

III 23 - 24 de de semanın Güneş tanrısından, bütün tanrıları sakatlarından çağırılması için niyaz eder.

III 25 - 31 de kral, kendisinin koruyucu tanrısı olan Firtina tanrısı pıhaşşasşis'e hitap eder ; bidayette basit bir adam olduğundan ve babası kendisini tevhit ettikten sonra Firtina tanrısı pıhaşşasşis 'in kendisini annesinden alıp,

1) mişannas için bk. aşağıda s. 98.

2) bk. yukarıda s. 33. Güneş tanrısına yapılan diğer bir duayı (KUB XVII 26 II 33 vd.) Tenner, Kl.F s.s.388 de negretmiştir.

büyüttüğünü ve Arinna'nın Güneş tanrıçasına ve bütün diğer tanrılara rahip yaptığını ve nihayet de Hatti devletinin krallığını verdiğini söyler. Bu paragrafta kral Muwatalliş kısa bir şekilde hayatını anlatıyor ve kendisinin koruyucu tanrısı olan Firtina tanrısı pihaššaššiš'in himâyesi sayesinde yüksek makamları işgal edip nihayet de kral olduğunu anlatmak istiyor.

III 32 - 39 da Muwatalliş koruyucu tanrı olan Firtina tanrısı pihaššaššiš'e hitab ederek şunları söyler : sen beni büyüttün, ben hep sana dua ediyorum. Senden başka dua ettiğim diğer bütün tanrılar bana acısınlar ve senin kölen Muwatalliş'in bu dualarını tanrıların önüne deldür ve onlar benim bu dualarımı sakın geri çevirmesinler. Bu sözlerle Muwatalliş, Firtina tanrısı pihaššaššiš'in, bütün tanrılar nezdinde kendisinin gefahtçısı olarak yaptığı duaları diğer - bütün tanrılara kabul ettirtilmesini ve sözlerinin asla geri çevirilmemesini niyaz eder.

III 40 - 44 de tekrar Firtina tanrısı pihaššaššiš'e hitap eder ve tanrılar nezdinde gefahtçısı olmasını tekrar ister. İhtiva ettiği mana bakımından bu paragraf bir evvelkinden farklı dğildir. Burada gene Firtina tanrısı pihaššaššiš'den tanrılar nezdinde gefahtçı olması ve duaların tanrılara bildirilmesi isteniyor. 43 - 44 üncü satırın manası açıkça şu demektir: eğer Firtina tanrısı pihaššaššiš benim dualarımla tanrıların işini doldurursan ve onlar beni senin sayende igitirlerse, seni daima tebcil ediyorum. Zannımızca, 44 üncü satırın başındaki é-pí-in-in-bunu " o vakit " diye tercüme ediyoruz - adverbî mukaddem cümleyi buraya bağlamaktadır. Yani : Firtina tanrısı pihaššaššiš tanrılara dualarını bildirdiğin takdirde o zaman ben seni daima yükselteceğim.

III 45 - 59 ihtiva eden paragraf tekrar koruyucu tanrıya tahsis edilmiştir. 45 inci satırın başından şu anlaşıyor : Firtina tanrısı pihaššaššiš'in gefahtı vasıtasıyla tanrılar, Muwatalliş'in dualarını igitiyorlar, ve onun ruhundaki, benliğindeki fena sözleri iyi, müsaait yapıyorlar ve hatta bertaraf ediyorlar. Bu klemından sonra 48'inci satırda " nu " ile yapılmış retorik olmayan bir sualî cümle ile karşılaşıyoruz ve bunun cevabı olan müteakip cümle ise " ū-ul " ile yapılmış retorik bir sualî cümledir. Bu kısmın (III 48 - 49) tercümesini şöyle yapıyoruz : " Şimdi tebcil etme ki için için yapıyor ? " Firtina tanrısı pihaššaššiš'in efendinin tebcil edilmesi değil midir ? " Pek tabii ki Muwatalliş için tanrılar nezdinde gefaatta bulunan, kralın dualarını tanrılara duyuran, kralın ruhundaki fena sözleri tanrılara bertaraf ettiren Firtina tanrısı pihaššaššiš tebcil edilecektir ; kralın niyazlarını yerine getiren Firtina tanrısı pihaššaššiš olduğuna göre, göklere çıkarılacak tanrı o dur. III 50 - 54 de kral bizzat tanrıyı tebcil eder ve şu sözleri söyler : Firtina tanrısı pihaššaššiš, efendim, insanı ben lütfettin, onu " kulanita " yaptın, ona ihtisam ettin ve onu rahata ulaştırdın. Bu sözlerden anlaşılan mana şudur : Firtina tanrısı pihaššaššiš bir lütfet eseri olarak insanı meydana getirdi, onu büyüttü, ihtisam etti ve rahata

ulaştırdı. 52^{inci} satırın sonundaki glossen çivisiyle gösterilmiş olan { kulanitta kelimesi ¹⁾ gerek cümle içindeki yeri ve gerek ihtiva ettiği -ta suffiksinin gösterdiği gibi bir verb formu olduğu muhakkaktır. Aynı kökü ihtiva eden { ku-li-{ KBo IV 14^{IV}34 (bir paragrafın sonunda ?) ve { ku-la-ni-{ KUB XXI,20 3 kelimelerini Sommer AV s. 231 ve not 1 de vermekte ve luvca verbal formlar olduğunu söylemektedir. Bunların anlamlandırılması hakkında ise hiç bir teklifte bulunmamakta Sommer haklıdır. Zira verdiği iki metin yerinden mana çıkarmaya imkânı yoktur. Zannımızca bizim metin yerine göre bu yabancı kelime için bazı anlamlandırma teşebbüslerinde bulunulabilir. Bu fiilden bir evvelki fiil kaništa'dır bunu preteritus 2'inci şahıs olarak "sen lütüfettin" veya "sen lütüfkâr davrandın" diye tercüme ediyoruz; 2^{inci} şahıs olarak tercüme etmeye sebep cümlelerin başında (III 50) hitab partikelinin bulunmasıdır. III 53 deki cümlelerin fiili aššanut'ın tercümesini "ihtimam ettin" olarak yapıyoruz. III 52 de Kaništa ve III 53 'de aššanut fiillerinin manaları gözünde tutularak, bu iki fiilin arasında bulunan { kulanitta'yı "sen himaye ettin" diye tercüme etmeği teklif ediyoruz. Veyahut diğer bir tercüme "sen yarattın" düşünülebilir. Bu gün için her iki teklifte de kat'iyet yoktur, zira elimizdeki deliller pek az olup, mana çıkarmaya yaramıyacak bir durumdadır. Bu iki tercüme teklifi gözünde tutularak III 51 - 53 'ün tercümesi şöyle tefsir edilebilir : Firtina tanrısı pihaššaššiš, insan senin lütüfuna mazhar oldu ve bundan dolayı sen onu yarattın, bu tarz bir anlayışta { kulanitta - yaratmak oluyor.

Diğer bir tarzı tefsir : Firtina tanrısı pihaššaššiš insana sen lütüfkâr davrandın, onu himaye ettin ({ kulanitta) ona ihtimam ettin, yani yetiştirdin ve onu refaha ulaştırdın. Bu iki tefsir ana bakımından birbirinden pek farklı değildir.

Mezkûr glossen çivili bu yabancı kelime için elimizdeki materyali gözünde tutularak başka ilâveler yapamıyoruz.

III 54 - 56 da istikbaldeki bütün Hatti krallarının, kraliçelerin, prenslerinin ve beylerinin Firtina tanrısı pihaššaššiš'e hürmete hazır olup, onu tebci edecekleri bildiriliyor. III 53 de ise mezkûr tanrıyı sadece insanların değil, semanın tanrılarının kutlu dağlarının ve nehirlerini methedeceği söyleniyor.

III 54 de zilatila " istikbalde, gelecek zamanda " kelimesi zikredildiği için müteakip cümlelerdeki fiil formlarını futur olarak tercüme ediyoruz.

III 60 - 70 satırları ihtiva eden paragrafta ¹⁾ kral koruyucu tanrısından bazı taleplerde bulunur ve aynı zamanda onu tebciil eder. Tanrıya şu şekilde hitap eder : Firtina tanrısı pihaššaššiš, efendim, sevinmen, memnun olan için sana sabediler ve âyinler yaptırıyorum, sana verdiğim eknek ve kap gibi kurbanları takolarak değil, neşe ile, sevinerek veriyorum. Bütün bu sözlerden kral koruyucu tanrısına karşı yerine getirdiği vazifeleri candan, isteyerek yaptığını anlatmak istiyor. Ve en nihayet III 68- 70 de günları söylüyor : Firtina tanrısı pihaššaššiš efendim, sen beni ay (- arnuu. - lašhaš) ²⁾ gibi aydınlat, ve semanın Güneş tanrısı gibi ısıt. " Bu son üç satırda bir paralellizmus tembrunun gürültüdür. Kanaattir ki bu paragraf hititçe nazım olarak yazılmıştır ve kafiyeleri dahi tesbit etmek imkânı vardır.

III 71 - 76 inci satırları ihtiva eden paragrafla bu sütun bitiyor. Bu kısımda kral koruyucu tanrısından bazı taleplerde bulunur : beni kudretli, kuvvetli yap, beni Firtina tanrısı tarzında yükseğe çıkar. Vebakikaten ben şöyle söyleyebilirim : İşte ben. Firtina tanrısı pihaššaššiš tarafından lütûfa mazhar olmağ, onun tarafından büyütülmeğ ... Maalesef III 75 'in sonuna raslayan me-in-na-ne-iš-ša kelimesinin manası henüz tesbit edilmemiştir. Bu kelimenin cümle içindeki yeri şu şekilde tutulacak olursa - III 76 da na-na-kan ... [x ile yeni bir cümle bağliyor - burada mukaddes kelimeler gibi bir particip beklenilebilirdi. Bu son kelime hakkında hiç bir teklifte bulunmıyoruz. 46 III 43 üncü satırın sonundaki şekilleri U (!) -UL diye transkripsiyon yaptığımız taktirde, bundan sonra gelen me-in-na-ne-iš-ša bir verb formu olabilir.

IV üncü kolon tamamıyla tanrılara yapılan kurbanlara tahsis edilmiştir.

IV 1 - 3 üncü satırların bağlarının kırık olmasına rağmen bu paragraftan kurbanların hazırlandığı anlaşıyor.

IV 4 - 7 de Arinna'nın Güneş tanrıçasına yapılan kurbanlardır. Bunlar eknek, su, bal, ince yağ, yağlı eknek, pulaf ve garaptan müteakkindir. Müteakip paragraflarda zikredilen tanrılara verilen kurbanlar yukarıda sayılanlardan hem de hiç farklı değildir. Hem erkek tanrılara hem de dişi tanrılara aynı kurbanlar veriliyor. Bazı paragraflarda ufak farklar vardır: III 8 - 12 Firtina tanrısı pihaššaššiš'e verilen kurbanları ihtiva ederki, beyaz adı ekneklerin içinde bir de kirazı eknek vardır. III 13-17 de Tanrıça Hépát'a yapılan kurbanları veriyor bunlar bir evvelki paragrafta Firtina tanrısı pihaššaššiš'e verilen adakların aynıdır.

1) Bu paragrafın bir parçası KUB XXX 14 R. III dedir. Transkripsiyon ve tercüme-yi bu parçayı esas esline ilâve ederek yaptık.

2) Münakaşası için bk. ilerde s. 117.

III 18 - 22 sesanın Firtına tanrısına yapılan aynı kurbanları zikrediyor.

IV 23 - 27 de Hatti'nin Firtına tanrısına yapılan kurbanlar zikrediliyor.

Bunlar IV 4 - 7 de Arinna'nın Güneş tanrıçasına yapılan kurbanların aynıdır.

IV 28 - 32 Zippalandanın Firtına tanrısına, IV 33 - 35 Hatti'nin bütün erkek tanrılara yapılan kurbanlar veriliyor. Erkek tanrılara verilen kurbanlar ve IV 36 - 37 'de tanrı Şeri ve Huri'nin kurbanları Firtına tanrısı pihaššāššī'in mezbahına konuluyor. IV 38 - 40 dişi tanrılarının kurbanları, bunlar Arinna 'nın Güneş tanrıçasının mezbahına yerleştiriliyor. IV 41-42 dağ tanrılarının, IV 43 - 44 nehir tanrılarının yapılan kurbanlar ki bunlar da Firtına tanrısı pihaššāššī'in mezbahına konuluyor.

IV 45 - 48 kurbanların ifası bittikten sonra kralın tanrılara dua ettiğini bildiriliyor. Ve bu duanın okunmasından sonra yeniden kurbanlar veriliyor; IV 49 - 51 melekelerin erkek tanrılarının, IV 52 - 54 dişi tanrılarının, IV 55 dağlara ve nehirlere kurbanlar veriliyor.

Bu kolonun son paragrafı olan IV 56 - 58 de de "şahit Güneş tanrısına" kurban sunuluyor. Ve bu tanrının kurbanlarıyla bu kolon ve aynı zamanda metin de nihayete eriyor.

Tabletin alt yazısı olan IV 59 - 61 'de ise yukarıda kurban olarak verilen ve bildirildiği olan adı okakların, bir mezbahan önünde ik. odun ocagında yakıldığı bildiriliyor. En son kelime QA-Ti - "Bitti" dir.

En son olarak ifa edilen ayin, okakların odun ateğinde yakılmasıdır. Bu suretle bütün bir ediyu kaplayan kurban merasimi bitmiş oluyor. QA-Ti'nin anlamı, artık kurban merasimine kat'iyen son verildiğini anlatmak olmalıdır.

Anladığımıza göre, kurbanları ve bunların ifası esnasında okunan duayı bizzat kral ifa ediyor. Bu merasim esnasında kral, rahip-kral vasifesini almış bulunuyor.

Satır 59 un sonundaki DU -an-ni' nin plural olması odun ocaklarını hazırlayan kral olmayup, kurban merasimine iştirak olan şeyayı hazırlamakla hükmedilen olan nesnelerin mevcudiyetini anlatmaya kâfidir. Kurbanların ifasına ait bütün fiiller 3 p. sing. dir. Yani bu fiillerin faili, kurbanları ifa eden kraldır. III 46 da duayı yapanın kral olduğu bizzat zikredilmiştir. Buna göre duayı okuyan ve ediyu kurbanları da icra eden bizzat kraldır.

2. Tanrılar ve kült yerleri hakkında bilgi

Bu bahiste metinde zikredilen bütün tanrıları gruplara ayırarak tetkik edeceğiz. Bu gibi bir araştırmada tanrı gruplarına tesbit etmekten başka, tanrıların zikrediliş sırasını ve varsa, mensup oldukları kült yerlerini de nazarı itibare almak lâzımdır.

Metinde (VI 45 ve Dupl. VI 46) zikredilen tanrıları başlıca üç kısım altında toplayabiliriz :

1. Metnin birinci kolonundaki dua kısmında (I 10-19) zikredilen tanrıların sıraya göre listesi :

Samanın Güneş tanrısı
Arianna'nın Güneş tanrıçası
Hepat
Hatti'nin Fırtına tanrısı
Zippalanda'nın Fırtına tanrısı
Šeriš
Erkek tanrılar
Dişi tanrılar
Kutlu dağlar
Kutlu nehirler

Birinci grupta Güneş tanrıları, ikinci grupta Hepat, üçüncü grupta Fırtına tanrıları, dördüncü grupta ise Hatti'nin bütün tanrıları, erkek tanrılar, dişi tanrılar, dağlar ve nehirler gibi büyük topluluklar halinde zikredilmektedir. Bu şekilde bu dua kısmında Panteonun belli başlı tanrıları zikredilmiş oluyor.

I 17 de tekrar Arianna'nın Güneş tanrıçası ve Hatti'nin bütün tanrılarına hitap edilmektedir:

2. Metnin I 37 - III 5 'i ihtiva eden tanrılar listesi, kısmındaki kült mevkilerine göre tanzim edilmiş sıra :

Arianna'nın tanrıları
Šaruha'nın ''
Kadapa'nın ''
Hatti'nin ''
Zippalanda'nın ''
Zithara'nın ''
Urauna'nın ''

Kumanni'nin şehir ve memleketi tanrıları.

Šanahuitta tanrıları.

Geštana " .

Takupša memleketi tanrıları.

Šariša tanrıları.

Hurma " .

Lavazantiša " .

Uda " .

Mušša " .

Majestenin sarayının tanrıları.

Karahu tanrıları.

Šugazzi (ia) " .

Lilišina " .

Duraitta " .

Nenašša " .

Hupišna " .

Tupanuša " .

İllaia " .

Šuungana " .

Arziša " .

Hurniša " .

Zaruiša " .

Šahhanīša " .

Pehtima, Šahhūiše, Malitaškurīše tanrıları.

Harziuna tanrıları.

Šallapa " .

Aşağı memleketi tanrıları.

Uasuduyanda, İnuuyita tanrıları.

Ha(an)hane tanrıları.

Tauiniše " .

Uashanīše " .

Lanta, Hattina tanrıları.

Harpiša, Halimuna " .

Hakpiš tanrıları.

Kralın büyük babasının tanrıları.
Kralın babasının tanrıları.
Kralın büyük annesinin tanrıları.
Gazimara evinin tanrıları.
Ankuşa tanrıları.
Nenişankuşa, Duruşaduruşa, İkşunu(şa) tanrıları.
İşuşa tanrıları.
Tegarama " "
Palişa tanrısı.
Tupazsişa tanrıları.
Karinuşa tanrısı.
Aprişna tanrıları.
Kalaşmitte tanrısı.
Tapişka tanrıları.
Tauannanna evinin tanrısı, Firtına tanrısı hulaşşaşşiş.
Kral ve kraliçeliğin, bütün erkek ve dişi tanrıları.

Aşağı yukarı 55 yer adını ihtiva eden bu listeden, Muşatalliş zamanının revaçta olan tanrı kültlerinin hangi şehirlerde bulunduğunu tesbit edebiliyoruz. Maalesef, bu şehirlerin büyük bir kısmını mevkilendirmek bu gün için imkân haricindedir. Bunu yeni metinlerden ve bilhassa yapılacak kazılardan beklemek lâzımdır.

3. Metnin IV 1 - 58'i ihtiva eden kurban kıssasındaki tanrıların sıkr edildiği sırasına göre listesi :

Arinna'nın güneş tanrısı.
Firtına tanrısı pînaşşaşşiş.
Hépát.
Semanın Firtına tanrısı.
Hatti'nin Firtına tanrısı.
Zippalanda'nın Firtına tanrısı.
Hatti'nin erkek tanrıları.
Şeri ve Hurri.
Hatti'nin dişi tanrıları.
Dağlar.
Nehirler.
Bütün mesleketin erkek tanrıları.
" " dişi " "
Dağları ve nehirleri.
Şahit Güneş tanrısı.

Bu son kısımdaki tanrılar sırası aşağı yukarı 1.ci kısımdaki tanrılar sırasına uymaktadır. Burada da başlıca tanrılar zikredilmiş mesleklerin diğer tanrıları, " erkek ve dişi tanrılar, dağlar,nehirler " topluluğu altında birden sayılmaktadır.Bu listede son kurban (A IV 56 - B IV 53) Kutru^D UTU-i- " Gahit Güneş tanrısına " yapılmakta ve bu tanrı ile kurban verilen tanrılar listesi nihayete ermektedir.Burada yeni bir tip Güneş tanrısı ile karşılaşıyoruz,yani gahit olan ,ayinlere şahadet eden Güneş tanrısı.Bu metin yerinde Kutru -, Güneş tanrısının bir epiteti vaziyetindedir.Metin Duplikatı olan B IV 53 de kutru'nun yerinde ,glossen çivi kelimesi olan ~~hu-u-ua-ia-al-li~~'yi buluyoruz.Çoğun alimler , bu gibi kelimeleri luvca olarak kabul etme temayülünü gösteriyorlar.Bossert glossen çivisi ile işaretlenen kelimeleri hiyeroglif hititçesi olduğunu kabul etmektedir.¹⁾ Glossen çivisi ile işaretlenen ve , -alli olarak nihayetlenen bu kelimenin sıfat olduğuna şüphe yoktur.Yapılış bakımından buna benzer bir kelimeyi,Güneş tanrısının epiteti olarak hi-i-ru-ta-al-li^D UTU- i KUB IX 6 Rs. IV 21 de görüyoruz ve burada güneşin epiteti olan birinci kelime,hiyeroglif hititçesinin geyikli tanrısının adı olan 'heru- , hru(n)ta- unsurunu buluyoruz.²⁾ Buna göre " geyikli Güneş tanrısına " gibi bir teröme teklif ediyoruz.³⁾

Götze, Tunn. s.79 v.d. de huwalli^h/ hulli^h hakkında bir hayli uzun araştırmalarda bulunduktan sonra, bunun " çabuk yanan bir madde " , " çam kozalağı " (ibid.s.108) anlamına bir çok metin yerleri zikrederek,göstermiştir.Bu yerlerden bir tanesinde KUB XIII 40 III 17 de, glossen çivisi ile işaretlenmiş hu-ua-al-li^h kelimesini buluyoruz.Kanaatimizce glossen çivisi ile gösterilen huwalli - ile, hiç bir işaretsiz gösterilen huwalli/hulli- 'yi birbirinden tefrik etmek lâzımdır. Bu noktayı Götze hiç nazarı itibare almadığı ve her ikisi için de "yanacak madde" anlamını tesbit etmektedir. Bize göre Götze'nin aynıyetini isbat ettiği ve anlamını " çam kozalağı " olarak tesbit ettiği huwalli/hulli - kelimesi Hititçe, glossen çivisi ile işaretlenen ~~huuallli/huwalli~~ kelimesi ise luvca veya hut ona pek yakın olan hiyeroglif hititçesidir.B IV 53 deki ~~huuallli~~-nin, A IV 56 'daki Kutru 'Gahit' in mukabili olduğunu zikredilen metin yerleri şüphesiz kabul etmez bir şekilde göstermektedir.B IV 53 de ~~huuallli~~ -nin substantif- bilhassa bir madde (substance) -olmayup,

1) Bossert, KUnigss. s.110

2) Bossert, opus cit. s.102 v.d.d.

3) Bu mesele, Dr.Nihal Ongunsu'nun Geyikli tanrıya tetkik eden doktora tezinde uzun uzun ele alınmaktadır.

kendisinden sonra gelen kelimeye (yani Güneş tanrısına) tatavuk eden bir sıfat olduğu (her ikisi de aynı casus datifi gösteriyor) keza aşikardır. A IV 56 daki Kutru " şahit " kelimesi de kendisinden sonra gelen kelime ile tatavuk ederek (ku-ut-ru-i ^D UTU-i) sıfat olarak kullanılmıştır. Gösterdiğimiz metin yerlerine göre glossen çivisi ile işaretlenen hu-u-al-li- " şahit " olduğunu söyleyebiliriz. Buna göre Güttze'nin (1.cit.s.79) glossen çivisi ile işaretlenmiş hu-u-al-liş kelimesini " çam kozalağı " veya " çabuk yanan bir madde " olarak tercümesini kabul ediyoruz. Glossen çivi-yasası ile işaretlenmiş hu-u-al-liş'in zikr edildiği KUB XII 40 anlaşılması güç bir Wahrsage - Pal metnidir ve burada

hu-u-al-liş 'in Arinna'nın Güneş tanrısına ile zikredilmesi dikkatı çekmektedir KUB XII 40 III 17 : PA-MI ^D UTU ^{URU} TUL-na hu-u-al-liş ki-iş-ta-nu-an-si " Arinna'nın Güneş tanrısına önünde şahid(1) teskin ediyorlar " diye tercüme etmeği teklif ediyoruz. Burada kullanılan Kiştanu- " söndürmek " fiilinin objektı hu-u-al-liş (form.nom.) yukarıda tesbit ettiğimiz manaya göre bir madde olmadığı için , fiili " söndürmek " olarak değil, " teskin etmek " olarak tercüme etmeye daha muvafık buluyoruz. 1) ⁴⁹ hu-u-al-liş ile hu-u-al-li-al-li 'nin aynıyeti muhtemel olmalıdır, zira Hititgede -sia- ile -a- değişir. 2) aynı halin hititçe 'ye akraba olan glossen çivisi ile işaretlenen kelimelerin mensup olduğu dilde dahi mevcut olduğunu düşünüyoruz.

Kutru- nun başka hangi tanrıların epiteti olarak geçtiğini tesbit edemiyoruz.

2.inci kısımda zikredilen tanrıları gruplara ayırarak, kült mevkiillerini nazarı itibare alarak , zikrediliş sıralarını takip ederek, teskin etmeyi muvafık buluyoruz, çünkü bu suretle Hitit coğrafyasına da bir miktar temas edilerek bazı yer adlarının mevkiillendirilmesi hakkında yeni tekliflerde bulunmak fırsatını bulabileceğiz.

Bu suretle şu grupları ayırıyoruz :

1. Güneş tanrıları ve kült mevkiilleri.
2. Fırtına tanrıları " " "
3. Hepat ve kült mevkiilleri.
4. İstar ve " " "
5. Koruyucu tanrılar ve kült yerleri.

1) Güttze, Tunn. s.79 da aynı yer: " h. yi söndürüyorlar " olarak tercüme ediyor ve bu yerde de h. i " yanan bir madde " olarak kabul ediyor. Helolf, HIF 1 400 'de aynı kökü havi hu-u-al-liş-ana- " ateş gibi kızaran?? " olarak tercüme ediyor.

2) Friedrich, Heth. Element. I s.5.

6. Zababa ve kült yerleri

7. Pirva ve " "

8. Telepinu ve " "

9. Muhtelif adlar taşıyan tanrılar ve kült yerleri

1. Güneş tanrıları ve kült yerleri :

Metnimizde yedi muhtelif Güneş tanrısı zikredilmektedir. Bunların başında Semanın güneş tanrısı ve Arinna'nın Güneş tanrıçası zikredilmektedir.

Semanın Güneş tanrısı (A I -19) dak: dua kısmında ve (AI 37-39) Arinna şehrinin tanrılarına tahsis edilen paragrafta, Arinna'nın Güneş tanrıçasından evvel zikredilmektedir. Muahedelerin yemin tanrıları listesinde ¹⁾ ilk çağırılan ve hemen Arinna Güneş tanrıçasından evvel gelen tanrıdır. Arinna'nın Güneş tanrıçası ile olan münasebeti henüz izah edilmemiştir, erkek Güneş ilâhıdır. İsmi münhasıran ideografik olarak yazılırsa da, bugün için isminin "İstanuş" telâffuz edildiği bilinir. ²⁾ Bu erkek Güneş tanrısının iki tezahürü vardır: Semanın Güneş tanrısı, gündüz Güneşi, yani yeryüzünün, insanların Güneşi ve toprağın Güneş tanrısı, gece Güneşi olarak Üteki dünyanın yer-altı dünyasının güneşidir (tak-na-aš- ^DUTU-us) ³⁾. Metnimizin A III 13-17 deki dua kısmından semanın Güneş tanrısının hüküm veren yani adaleti tesis eden tanrı olduğu anlaşıyor.

Güneş tanrısının gündüz bir tezahürü gekli sudaki Güneş tanrısıdır (^DUTU ú-i-te-e-ni KBo V 2 II 13 = ^DUTU ME KUB V 5 I 6, II 14). ⁴⁾

Erkek tanrısının, Arinna'nın Güneş tanrıçası ile olan münasebeti sarîh değildir. Arinna tanrılarının sayıldığı AI 37-39 paragrafında evvelâ semanın Güneş tanrısı (erkek) ,ondan sonra Arinna'nın Güneş tanrıçasının zikredilişi ,bu ikincisinin semanın Güneş tanrısının eşi olabildiği akla geliyor. da Arinna'nın Güneş tanrıçasının kocasının Hititlerin baş ve millî tanrısı olan Pırtına tanrısı olduğunu metinler pek çok kere bildirmektedir. ⁵⁾ Arinna tanrıları paragrafında ilk olarak Semanın Güneş tanrısının zikredilmesi bu gihirda bu tanrının kültü olduğunu işaret etmekle beraber, aynı zamanda bu gibi tanrı listelerinde ilk çağırılan tanrının semanın Güneş tanrısı olması adetinin bir neticesi olmalıdır. (aşağıda n.1).

1) Hukku, I 41; Targ. II 56.

2) Götze, Kl. s.129 n.3.

3) taknaš ^DUTU-us için deliller bk. Tan.Kom.Götze, ibid.s.130 n.1,2.

4) Götze, Kl.s.130, Sommer-Ebelolf, BoSt 10 s.63 n.1; Tenner ZANP 4 (1929)s. 186.

5) Götze, ib. s.128, 130.

URU Ba-da 'nın Sema Güneş tanrısına ait heykel tasviri metninden bu tanrı-⁴⁾
nin erkek olup başında balıkların bulunduğu söyleniyor. Mezopotamya tanrıla-
rından É.A ve KİŞİ NİNA 'da balıklara sahiptirler. Sema'nın Güneş tanrısının
başındaki balıklar, her halde tanrının denizden yükselmesiyle alakalıdır.²⁾

Çivi yazısa metinlerinde Güneş tanrısının muhtelif sıfatlarla biliyo-
ruz : ^DUTU GAL (=Büyük Güneş tanrısı) KUB VII 46 4 ; KUB X 89 Vs. II 29 ;
I Bo T I 33 8y 54,67.

^DUTU SİG₅ (İstifkâr Güneş tanrısı) HT 79 3 ; KUB X 81,10 ; KUB II 8 II
46 ; KUB IV 13+ KUB X 82 VI 38 ; KUB X 81 10 ³⁾

gi-i-ru-ta-al-li ^DUTU-1 (=gayıklı Güneş tanrısı?) KUB IX 6 Rs. IV 21

^DUTU ya-li-ya-li-aš (annası?) KUB V 1 Vs II 110.

u-ra-aš ^DUTU-aš (lucra) KUB IX 31 Vs. II 30.

ku-ut-ru-1 ^DUTU-1 KUB VI 45 V 56 = 46 IV 53 (< ku-u-ya-ia-al-li ^DUTU-1)

Bu saydığımız tanrılardan başka, diğer bir nevi Güneş tanrısı

^DUTU DİNGİR.MEŠ ŠA-ŠE-E KUB XXX 27 Vs 11, Rs 4,9,13,17 vardır. Burada
kastedilen Güneş tanrısı, sema'nın tanrılarının Güneş tanrısı, yani tanrılar
Aleminin Güneş tanrısıdır.

Güneş tanrısının hititçe okunuşunun İştanu-š ⁴⁾ olduğunu yukarıda
(s.85) söylemiştik. Kanaatimizce bu adı her mevkide Güneş tanrısının adı
olarak kabul edebileceğiz, çünkü KUB XVII 19 Rs. 9 da ^DUTU-li-ia URU Lu-
uš-na gibi bir terkipile karşılaşıyoruz. Burada da Lušna şehrinin Güneş tan-
rısının adını -li-ia fonetik komplemanını taşıdığını görüyoruz. Demek ki
burada Güneş tanrısının adı İştanu- olmayup, -li -ia ile nihayetlenen bir
addir. Kanaatimizce aynı hal diğer tanrılar LAMA ve İŞTAR için caridir. Aşağı-
da bunlardan bahsedeceğiz.

Güneş tanrısının hurca adının Şirvegi olduğunu tesbit edilmiştir. ⁵⁾
^DUTU-gi (VBoT 59 Rs. III 5 ; KUB VIII 32 8,11 ; XII 5 51 Vs I 10), yani
-zi fonetik komplemanı ile hurca yazılığına, bilhassa ritual metinlerde ras-
lanır.

KUB XXVIII 6 Protohattice -Hititçe bir bilingüisttir, bu metinden Arin
na'nın Güneş tanrısının adının Uurušemu olduğu anlaşılmaktadır. ⁶⁾

1) Brandenstein, Heth. Ustter s.8 Text 1 III 5.

2) bk. Metin A III 13-17, Sema'nın güneş tanrısına yapılan dua .

3) Sommer, AV s.217.

4) İš-ta-nu IBoT I 23 8y. 63; KUB XXV 1 II 42; KUB II 5 I 12.

5) Friedrich, MVAeG B. 42 Heft 2. s.46.

6) Bossert, KönigsJ. s.223 vd.

Nasıl Fırtına tanrıları şehirlerle tanınıyordu, aynı şekilde Güneş tanrıları da şehirlerle tanılmaktaydı. Metnimizde şu şehirlerde Güneş tanrısı kültü olduğu anlaşılmaktadır (zikrediliş sırasına göre): Arinna, Hatti, Urauna, Mašša, Halitaşhuria, Uashanica. Bu zikredilen şehirlerin bazılarının mevkini tesbit edebiliyoruz. Başta Güneş kültü olmak üzere Hatti'nin en mühim kült merkezlerinden biri olan Arinna'nın ¹⁾ tam mevkii biliniyorsa da, Hattuššaš = Boğazköy yakınında olduğu muhakkaktır. ²⁾ Buna göre Arinna'yı Kızılırmak havzası içinde, Yozgatın şimalinde kabul ediyoruz. İdeografik yazılığı TUL-na - fonetik Arinna'nın hangi dile ait olduğunu kat'i bilmiyoruz. ³⁾ Arinna'da tek bir Güneş tanrıçası olmayup bir çok Güneş kültleri olduğunu KUB XXIV 14 den anlaşılmaktadır. Bu metnin VS I 10, 15, 22, 23 üssü satırlarında Arinna'nın sekiz Güneş tanrıçasından bahsediliyor. Bu metnin 12. ci satırından sekiz tanrıçanın üç kült tasviri zait beş AŞ.ME '(kurs) şeklinde tahlil edildiği anlaşılmaktadır. ⁴⁾ Buradan da Arinna'nın Güneş tanrıçasının sembolik tasvirinin AŞ.ME = Kurs - muhakkak Güneş kursu - olduğu anlaşıyor. ⁵⁾ Bo 4971 Rs 8 - 15 den Arinna Güneş tanrıçalarından birisi altın kurs (AŞ.ME) kızının da gümüş kurs (AŞ.ME) şeklinde olduğu anlaşılmaktadır. ⁶⁾ Bu metinden şu anlaşıyor ki dini merasim esnasında sadece Arinnanın Güneş tanrıçası değil, onun kızı Mezulla dahi gümüş bir kurs şeklinde tazim ediliyordu. Netice olarak şunu anlıyoruz: Arinna'nın Güneş tanrıçasının ve kızı Mezulla'nın kült tasvirleri birer AŞ.ME şeklinde idi ve tanrının ehemmiyetine göre altından veya gümüşten olabiliyordu. Metinlerden anladığımızı göre bu kurslar mabedlerden başka evlerde bulunuyor ve onlara gerek mabedde gerekse evde libation yapılabiliyordu. Yukarıda zikrettiğimiz bu metinden dolayı, Alacahöyük'ten çıkan Güneş kurslarının bir kısmının Arinnanın Güneş tanrıçasına ait olduğunu söyleyebiliriz. Alacahöyüğün, Boğazköyün 25 km. kadar civarında olması ve burada yapılan kazılarda elde edilen Güneş kursları bu yerin hititlerin Arinnası olması teklifini destekler. Alacahöyükten çıkan kursları üç gruba ayırabiliyoruz: 1. - Güneş kursları (kenarında kuşlar) 2. - Geyik ve Panterle beraber tasvir edilmiş Güneş kursları, 3. - Boğa ve panterle beraber tasvir edilmiş Güneş kursları. Bu kurslar hitit metinlerinde geçen šittar (AŞ.ME) lerdir, ve kanaatimizce bu üç tip kurs doğrudan doğruya Arinna'nın Güneş tanrıçasına aittir. Birinci tipin güneşi temsil ettiğine

1) Arinna Güneş tanrıçasına ait bilgi Güttke, Kl. 4. 128-130.

2) Hattuššaš bir günlük araba mesafesindedir. Yani 20-25 km civarında. Alacahöyük olması çok muhtemeldir. VBoT 95 I 4, 5, 8, 42; 68 II 15-19, III 1-9

3) Bu husustaki münakaşalar için bk. Bossert, Königs. s. 143 vd.

4) Alacahöyükten çıkan Güneş kursları bk. Bossert, Altanatolien res. 304-306.

5) Z A WP XII s. 35.

ve binaenaleyh Güneş tanrıçasına ait olduğuna şüphe yoktur. Geyikli olan ikinci tipe gelince, bunun da Arinna'nın Güneş tanrısına aidiyetini Bn. Nihal Ongunsu isbat etmiştir. Üçüncü panterli ve boğalı Güneş kura, una gelince bunun da Arinna'nın Güneş tanrıçasına ait olması, diğerleri kadar kat'idir. Çünkü panterin Arinna'nın Güneş tanrıçasının kutlu hayvanı olduğu Yazılıkaya tanrılar tasvirinden biliniyor. ¹⁾ Bu güne kadar sadece Fırtına tanrısına ait olan boğanın, Güneş tanrısına da bağlı olduğunu Bo 2168 ay. 1 den anlaşılmaktadır. Burada "Güneş tanrısının boğasından" bahsedilmektedir. Ve ziyaret ettiğimiz bu metni de göz önünde tutarak Üçüncü tip kursları da, Arinna'nın Güneş tanrıçasına aidiyetini söyleyebiliriz.

Arinna'nın güneş tanrıçasının kültüründe boğanın mevcudiyetine hayret-etmemek lazımdır. Kocası olan Fırtına tanrısının kutlu hayvanı olan boğanın, Arinna'nın Güneş tanrıçasının kültürüne dahi geçmiş olması mümkündür. Alacahöyükten çıkan boğa tasvirli alemler ¹⁾ Arinna'nın Güneş tanrıçasının kocası olan Fırtına tanrısına ait olmalıdırlar. Arinn'da Fırtına tanrısı kültürünün mevcudiyetini metinlerden biliyoruz. (bk. Tan. Kom.). Metnimizin A I 37 de zikredilen ^D URU TUL-na, Arinna'nın Güneş tanrıçasının kocası olan Fırtına tanrısının, zevcesinin kült şehrindeki bir tezahüratından başka bir şey değildir.

KBo II 15 VS II 1-6 'dan muhtelif kraliçelere ait Arinna Güneş tanrıçaları olduğu anlaşıyor.

VS II 1 I NINDA KUR₄.RA A-NA ^D UTU ^{URU} A-ri-in-na
2 ŠA ^{SAL} Du-u-du-hé-pa pář-ši-ia
3 I NINDA KUR₄.RA A-NA ^D UTU ^{URU} A-ri-in-na
4 ŠA ^{SAL} Hi-i-in-ti-i pář-ši-ia
5 I NIN DA KUR₄.RA A-NA ^D UTU ^{URU} A-ri-in-na
6 ŠA ^{SAL} Ta-ya-an-na-an-na pář-ši-ia

Arinna kült merkezinde Güneş tanrıçasının kültüründen başka kızı Mez-zullaš'in, Hullaš ve torunu Zinduhūš'in ²⁾ kültü olduğu anlaşıyor. (A I 37-39). Mezzullaš'in Arinna'dan başka şehirlerde kültü olduğunu KUB XI 24 deki metinden anlıyoruz. Burada Me-iz-zu-ul-la-aš ^{URU} Šu-lp-pa-aš -ši VS I 9, D M. ^{URU} Ú-ra-a-na-da VS I 13, D M. ŠA ^{URU} Dur-mi-it-ta zikredilmektedir. Sayılan şehirlerden Šulupašši 'de İstar, ³⁾ Urauna'da ise A I 61'den anladığımız gibi Arinna'nın Güneş tanrıçası, Fırtına tanrısı ve Duraitta'da ise Telipinu kültü olduğunu (bk. Tan. Kom.) biliyoruz. Urauna'da dahi Arinna'nın Güneş tanrıçasının kültürünün yanında kızının da kültürünün mevcudiyeti, Anne tanrıça-

1) Bittel YK Nr. 42. Şahe burada Hépat adını taşıyor. 1') Bossert, ibid.

2) Güter, Kl. s. 126 n. 20

3) KUB II 13 VI 13; aynı şehirde Hépat kültü XI 27. VS I 19

nin kültürünün bulunmadığı şehirlerde, kızı Mezulla'nın da beraber tazim edildiği fikrini destekler. Mezulla, annesi Arinna'nın Güneş tanrıçası ve babası "kudretli" Fırtına tanrısıyla, Mursil II annallerinde pek çok geçer. Tanrıçanın adı kadın şahıs adı olarak da kullanılır (bk. Sommer, AU s. 21 n. 2).

Hullaşa gelince Götze ¹⁾ bunun, Arinna'nın güneş tanrıçası ailesinden bir ilâh olduğunu teklif ederse de, Bossert ²⁾ in bu tanrı üzerinde yaptığı araştırmaların neticesi bunun bir tanrıçadan ziyade bir tanrı olması ihtimalini kuvvetlendiriyor, bu gün için bu söylense de dahi kat'i olmayup, bu tanrı hakkında da bir neticeye varılamamıştır. Muhakkak olan Arinna Güneş tanrısıyla alâkadar olup Arinna'da kültü olan bir tanrıdır.

Metnimizin esas Güneş Kült şehri olan Arinna'yı, yukarıda zikrettiğimiz delillere dayanarak Alacahöyük olarak kabul ediyoruz. Alacahın Boğazköyün 20-25 km. şimalinde olması metindeki "bir günlük araba" mesafesine uymaktadır. İkinci *sayılan* Güneş kült şehri *KUBABBARA* = Boğazköydür. I 61'den Arinna'nın güneş kültürünün ihtiva ettiğini anladığımız Uraussa'nın mevkini kat'i *tesbit* edemiyoruz. I 62-63 'i ihtiva eden Kumanni paragrafından evvel gelmesi, bu civarda olmasını düşündürür.

Yer yüzünün Güneş tanrısı kültürü ihtiva eden Mašša şehrinin, mevkii Arzaya'nın alacağı yere göre değişir. Zira Mašša, Karkışa gibi Arzaya devletleri birliğine - Luv muntikası- tâbi bir memleketlerdir. Arzaya'yı Kilikya-Pamfil-ya sahil şeridi üzerinde kabul edecek olursak, Mašša'nın bunun daha garbinda yani cenubu-garbi Anadolu'da kâin olması lâzımdır. ³⁾ Muwatalliş'e ait bütün mûhin kült yerlerini sayan bu metinde, Luv memleketlerinden sadece Mašša sayılmaktadır. Demek ki Mašša Muwatalliş zamanında mûhin bir kült merkezi idi ki, bu metinde tanrılarına ayrı bir paragraf tahsis edilmiştir.

II 33 de Güneş tanrısının bir kült şehri olarak zikredilen URU Mallitaşkuria'ya gelince, bunun mevkii henüz kat'iyetle tesbit edilememiştir.

Malli- ve Taşkuriya unsurlarına ayırabildiğimiz bu mürekkep isimde Garstang ⁴⁾ Mallatyayı tanımak istemiştir. Kapadokya metinlerinde URU Mallita görüldüğü ⁵⁾ Hitit ve Kapadokya metinlerinde URU Taskuriya vardır. Taskuriya şehri için Götze, Kaška hududunda Ganiura'nın şarkıda bir mevkii verir. ⁶⁾ Fakat bütün bu tekliflerden URU Mallitaşkuria ile URU Taskuriya'nın cinyeti isbat ve Mallitaş-Kuriya'nın da mevkii tesbit edilmemiş olmuyor.

1) Götze, ibid. s. 134

2) Bossert, Asia s. 44 vd.

3) Forrer, Forsch. s. 82 de Mašša'yı, Kalikadnos (= köprüçay) nehrinin şimaline koyuyor. Haritada Karkışa ve Viluşanın şimalinde, kanaatimizce Mašša'nın daha garpte Karyada aranması lazımdır.

Götze, Kl. Harita I de Mašša'yı B. Menderes havzasına koyar.

4) Garstang-Meyer, Index s. 33

5) E. Bilgiç, AÜDTCFD C. II sayı 1 (ayrı basım) s. 40.

6) Götze, RHA I s. 30.

Güneş kültü olduğunu tesbit ettiğimiz şehirlerden biri olan ^{URU}Uaṣḥaniia Kappadokya metinlerinde çok sık rastlanmaktadır.¹⁾ Aynı metinlerde çok rastlanan Uaṣḥu-pa adında dahi aynı uāṣḥ- unsurunu buluyoruz. Proto-Hatti dilinde tanrı ²⁾ manasına gelen uāṣḥap kelimesinde dahi aynı unsur buluyoruz. Uaṣḥ - haniia 'nın mevkiine gelince Proto-Hatti'lerin oturduğu saha için de olması muhakkaktır. Bir Kültepe tabletinde Kaneš-Uaṣḥaniia -Nenašša sırası vardır.³⁾ Kaneš = Kültepe ve Nenašša = klâsik Nanassos olduğuna göre, Uaṣḥaniia'nın , yerleri tesbit edilmiş olan bu iki şehir arasında olması lâzımdır. E.Bilgiç'e göre Uaṣḥaniia 'yı Ürgüp - İncesu arasında aramak lâzımdır.⁴⁾ Biz de bu teklife iştirak etmekteyiz. Çünkü İncesu mevkiî Kap. metnindeki sıraya uygun gelmektedir.

2. Fırtına tanrıları ve kült yerleri.

Metnimizde sikredilen tanrılar arasında vazih olarak Fırtına tanrıları grubu tefrik edilmektedir.⁵⁾ Fırtına tanrılarının başında Semanın Fırtına tanrısı gelmektedir. Muhtelif yer adları ile çağırılan pek çok adette Fırtına tanrısı vardır. Metnimizde gerek yer adı ve gerek muhtelif vasıflarla sikredilmiş olan 53 Fırtına tanrısı ile karşılaşıyoruz.

Yer adlarından bir çoklarının mevkiî henüz tesbit edilememiştir. Yer adlarıyla beraber sikredilen hususi Fırtına tanrıları Arinna'nın Güneş tanrıçasının eşi olan Baş Fırtına tanrısının muhtelif mevkiilerdeki tezahüratlarıdır. Fakat bazı şehirlerin Fırtına tanrısı, meselâ Zippalanda ve Nerik Fırtına tanrısı, ordugâhın Fırtına tanrısı⁶⁾, meşhûr tanrı çiftinin çocukları olarak görülmektedir. Muayyen bir yer adı ile çağırılan her Fırtına tanrısının hususî bir ad taşıdığını üzerinde çalıştığımız bu metin göstermektedir.⁷⁾ ^DU veya ^DIM ideogramı altında gizlenen ve hititçe ^DIM -un-ni KBo III 22 Vs 3, ^DIM - na- aš KBo III 22 Vs 56, ^DU -an KBo III 63 Vs I x +6 gibi fonetik komplemanlar ihtiva eden bu yazılığın hititçe mukabili kesin bir şekilde henüz tesbit edilememiştir. Bu ismin hititçe okunuşuna dair Gütze,

1) E.Bilgiç, *AÜDTCFD* II 1, s. 40.

2) Forrer, *ZDMG* 76, s. 232.

3) E.Bilgiç, *ibid.* s. 51 n. 160 (*Manuskript*).

4) E.Bilgiç, *ibid.* s. 60.

5) Fırtına tanrıları hakkında umumî bilgi için bk. Gütze, *El.* s. 130 v.d.; G.-G. von Brandenstein, *Heth. Götter* s. 69 v.d.; Demircioğlu, *Der Gott auf dem Stier*, s. 60 v.d.; Güterbock, *Bell.* 26 s. 279 v.d.; Radossek, *Tuth. IV An.* s. 79 v.d.

6) A I 59 ve B II 24.

7) A II 12, 28, 34.

Kl. s.130 n.9 ve v.Brandenstein, ZDMG 91, (1937) s.566 v.d. ve s.570. Kelime sonu - una ve - unni'ye istinaden Sommer- Ebelolf, BoSt. X s.49 ^DU/IM = ^DZaš-hapuna - okunuşunu düşünmüşlerdir fakat ona karşı Götze, sikkedilen yerde muhalefet etmektedir. v. Brandenstein'nin Firtina tanrısının adını hititçe Hum-muniş okuyuşu tamamiyle tevsiik edilmemiş kanaatindeyiz. Bu ad hititçeden siya de samî bir dille mensup ^{3b/}görülmüyor. Hititlerin baş tanrısı, adı hiç şüphesiz tipik bir hitit ismi taşımakta idi. Hititlerin Firtina tanrısının adını Suriyeden alınma bir ad olamayacağı kanaatindeyiz. Firtina tanrısının saf hurca adı Teşup ¹⁾ ve luvca adı Dattaşdır. ²⁾ Protohatti Firtina tanrısının ^DTaru ³⁾ olduğunu Forrer (ZDMG NF I s. 236 v.d.) görmüştür. Bossert XXVIII 4 ve paraleli olan 3,5 arasında yaptığı araştırmalarla protohatti Firtina tanrısının ^DTaru'ya müsavî olduğunu isbat etmiştir. ⁴⁾

Firtina tanrısı muhitine dahil tanrılar arasında başta kutlu boğaları olan ^DŠeri -/ GUD Šeri -, ^DHur-ri /GUD Hurri ve kutlu dağları olan Hammi ve Hazzi gelmektedir. ⁵⁾ Gerek metinler gerek arkeolojik vesikalar meşhûr tanrılar Firtina tanrısı ile yakından ilgili olduğunu isbat etmektedir. Hur muhitinde Firtina tanrısı Teşub'un vezirinin ^DTe-nu olduğu anlaşıyor. ⁶⁾ Kumaşpi efsanesinin metinlerine göre Firtina tanrısının diğer bir veziri de ^DNinurta' dır. ⁷⁾ von Brandenstein'e göre bu tanrı ^DSuvaliştatti ile müsavîdir. ⁸⁾

Firtina tanrıları muhtelif yer adları ile sikkedildiği gibi muhtelif vasıflarla da sikkedilir. Maalesef bu güne kadar tesbit debildiğimiz vasıfların bir listesini burada vermeye imkân bulamadık. Şimdi gözden geçireceklerimi metnimiz içinde zikredileli ve nisbeten nadir olan vasıflardandır.

A I 37 - 39 de Dup. B II 3-5 Arinna'ya ghrinin tanrılarının bulunduğu bu paragrafta hurca sikkiliği ve Şuhurripi vasıflarını taşıyan iki Firtina tanrısı ile karşılaşırız. Bildiğimiz göre bu vasıfları taşıyan Firtina tanrılarının hitit metinlerinde kommentarda verdiğimiz metin yerlerinden başka yerlerde rastlanmamıştır. Bu vasıflarda görülen - pi edatı hurca genetifi gösterir. ⁹⁾

1) XXVII 38 II 14,20 ; XXXII 85 Ra. IV 2,19,21.

2) Sommer, AU s.35,76.

3) ^DTaru için deliller: Bossert, Asia s.163.

4) Bossert, ibid. s. 164 v.d.

5) Firtina tanrısının saydığımız peykleri için bk. Demircioğlu, Der Gott auf dem Stier s.60 v.d. ve not 289 ; Bittel WDOG 61 s.83,84; Güterbock Bell. LXVI s. 286 v.d. ; Seri ve Huri için bk.Götze, Kl. s.m21, 123,133,v.d.

6) Bossert, Königs. s.54; Güterbock, Kumaşpi s.48.

7) Güterbock, ibid. s.48.

8) v.Brandenstein, Heth. Götter s. 96 ve 72 v.d.

9) v.Brandenstein, ZDMG 91 (1937) s. 572.

^DU sihillipi'nin manasını Bossert'le beraber " saflığın Firtına tanrısı" olarak tercüme ediyoruz. Hurca şehel - ¹⁾ saf, temiz kelimesinden mühtak hititçe šehellia kelimesi vardır. Metnimizde sıklıkla bu tanrıyı Güterbock'un ^DU e (1)-hi -el -li -pi olarak okuması kanaatımızca yalıdır. ²⁾ Metnimizde -si- hecesi gayet vazih görüldüğü. Güterbock'un okunuğu kabul edildikte Firtına tanrısının bu vasfının manası tesbit edilmemiş oluyor. Muxatalliš'e ait bir mühür üzerinde ^DU hi-el-li-pi okunmaktadır. ³⁾ Baştaki si hecesinin bulunmaması belki bu hurca yani hititlere yabancı olan bu kelimenin yazılışında bir ihmâl olması ihtimalini gösterir. Gerek Muxatalliš'e ait ritualde gerekse mühürünün üzerinde hurca efsaf taşıyan Firtına tanrısının bulunması bu tanrının Muxatalliš'in husufi ve hamî tanrılarında biri olduğunu gösterir.

Nuzi şahıs adlarında ⁴⁾ šehl elemanı bilhassa Tešup'la yani Firtına tanrısının adıyla beraber še-hé-el-té-šup, še -he-el-te-šup, še-he-el-te-eš-šup, še-eh-li-te-šup gibi teofor adlarda görünür. Bundan maada Tešup' la teşkil edilen teofor adlarda manası henüz belli olmayan ehl - kökünü dahi buluyoruz. ⁵⁾ Bu gibi adlara gerek Boğazköy şahıs adlarında gerekse Nuzi şahıs adlarında rastlanmaktadır. Bundan da şu neticeye varılır : šehel - ve ehl - unsuru Tešup la , yani Firtına tanrısı ile yakından alakalı olup Firtına tanrısının vasfı olarak her ikisine, sihillipi ve ehellipi'ye ⁶⁾ raslanmaktadır. Bizim metnimizde Arinna gehrine ait bir Firtına tanrısının vasfı olarak sihillipi vazih bir şekilde görülmektedir.

Bundan sonra sıklıkla Firtına tanrısının hurca vasfı olan suhuripi kelimesinde ki šuhr elemanının manası henüz belli değildir, Güterbock Siegel II s.19 da Hur tanrılarının sıklıkla bir metni vermektedir ki bu metnin sü. IV 7 v.d. başında ^DU -up šu -hu-ur-ri- ui geliyor. Nuzi şahıs adlarında da ⁷⁾ aynı šuhr - kökünü buluyoruz. Bu adlarda manası henüz belli olmayan suhur elemanı gene Firtına tanrısının hurca adı olan Tešup'a bağlı olarak šu-gur-te-šup, šuk-ri-te-šup, šu-uk-ri-te-šup, šu-gur-te-eš-šup adlarında görüldüğü. Aynı köke KBo II 18 deki kurban metninde Vs 20 de rastlıyoruz. Burada šu- hur-ri den evvelki kısım kırık, fakat šu-hur-ri kelimesini Nam-ni ve Haš-si dağları takip ettiğine göre bu kelimeden evvel Firtına tanrısının adını gösteren U veya İm ideogramının gelmesi çok muhtemeldir. Aynı kökü XV 11 Vs 2 II 25 de geçen ^{URU} šu-hu-ri-ia gehir adında da buluyoruz.

1) AOf XIII , (1939) s.58 v.not 3 -5 , ZA NF 12 (1940) s.93 nt.3 ve s.94.

2) Güterbock, Siegel II s.19

3) Güterbock, ibid. s.19 nr.38; MDOG 75 s.56 sek. 35

4) I.Gelb, P.Purves, A.A.MacRae, Nuzi s. 254 .

5) loc.cit. s. 208 v.d.

6) Güterbock, Siegel II, s.19

7) I.Gelb, P.Purves, A.A.MacRae, ibid. s.137 ve 259

A I 40 ve B I 7 de Šamuha Hépát'ının zevci olarak ^D U HĪ.HĪ görülmektedir. Bundan sonraki paragrafta ise Arinna'nın Güneş tanrıçasının eşi olarak ^D U pīhaššaššīš gelmektedir. ¹) Friedrich, ^D U HĪ.HĪ -aššīš'in ^D U pīhaššaššīš'in ideografik yazılışı olduğunu ortaya atar. Bu tanrı Muwatalliš'in şahsi hami tanrısı olarak görülür. Metnimizde sikrettiğimiz paragraflarda ideografik yazılışı fonetik yazılış takip etmektedir. Alak. muahedesinin yemin tanrıları listesinde semanın ve Arinna'nın Güneş tanrıçasından sonra - (IV 2) ^D U pīhaššaššīš gelir, aynı listenin IV.3' üncü satırında ise ideografik yazılışını buluyoruz. KBo IV 10'daki Ulmi-Tešup muahedesinde yemin tanrılarının birincisi olarak bu tanrı görülürse (Vs 48 - 49) de bu muahedenin Muwatalliš tarafından akdedildiğine bir delil teşkil etmez. Müteakip tanrılarının sırası Muwatalliš'in tetkik ettiğimiz ritualindeki ve muahedesindeki tanrılara uymamaktadır. Bu muahede kral ile kraliçanın sikredilişi (Vs 41 - 42) dahi gayanı dikkattir. Kral ile devlet işlerine iştirak eden kraliçanın Hattušiliš III. ün zevcesi olduğunu biliyoruz. Buna göre bu muahedenin gerek tanrı listesinden, gerek verdiğimiz kısımdan Muwatalliš tarafından yapılmayıp, Hattušiliš III tarafından akdedildiği kanaatindeyiz. Muahedenin yemin tanrılarının listesinin birinci paragrafında çağırılan ^D U URU Nerik, ^D ištār URU Šamuha ve ^D ištār URU Levasantia Hattušiliš III 'ün baş tanrılarıdır. XXXIV 87 ritual bir metin parçasıdır. Karık olacağı için tam bir mana çıkarmak güçtür. Burada muhtelif formla kaplarla yapılan libasyonlardan bahsedilmektedir. Bu tekette ^D U HĪ.HĪ - aš-šī ' e ^D i -IB-BU UR.MAH ile libasyon yapıldığı anlaşılmaktadır. Aynı metinde Kumarpi ve ištār LĪL geçmekte ve bunlara da ^D i -IB-BU UR.MAH ile libasyon yapılmaktadır. ^D U HĪ.HĪ - aš-šī 'nin bir nevi Fırtına tanrısı olduğu düşünülecek olursa, ona yapılacak libasyonların Fırtına tanrısının hayvanı olan boğa şeklinde kapla yapılması düşünülmüştür.

Fırtına tanrısının epitet'lerinden gine pīha- elemanını A I 66 da Šanahuitta şehrinin Fırtına tanrısının epitet'i olan pīhamiš'te buluyoruz. KBo II 16 Vs 6 ^D Pī-ha-am-mi-iš şeklinde raslıyoruz ki bu ^D U ile aynıdır. Bidayette ki epitetlerin sonra tanrı adlarına münkalip olması artık isbat edilmiştir. ²) ^D U pīhamiš'in ^D U pīhaššaššīš'in başka bir şekli olduğu muhtemeldir.

Metnimizin (A III 4 - B III, 4) de-aššīš ile nihayetlenen bir epitet taşıyan diğer bir fırtına tanrısı ^D U hulaššaššīš'dir. Metnimize göre bu tanrı Tavananna'ya yani Ana kraliçaya bizzat aittir. Forrer ZDMG NF L.219 da bu tanrının Hulašša şehrinin kave Fırtına tanrısı ile birliğini beyan etmektedir. Sommer ise bu fikre iştirak etmez ve bu gibi tanrı adlarının şehirlerle ve coğrafyaya asla bağlı olmayup daha ziyade etimoloji bakımından appellativa branşına dahil olduklarını ileri sürer. ³) Sarıh bir araştırmada ^D U hulaššaššīš, ^D U URU Hulašša ve ^D Hullaš adlarında aynı kelimenin kökü görülmüyor. ^D Hullaš'in Fırtına tanrısı ailesine mensubiyeti düşünülecek olursa, insan gayri ihtiyar aynı kökten müştak adlar taşıyan bu üç tanrıyı bir tanrıya irca etmeyi ister. Kanaatımızca bu adlar aynı bir Fırtına tanrısının adlarının muhtelif te-

1) Friedrich, Vert. II 85. ^D U HĪ.HĪ - aššīš hakkında Bossert, Königs. s.208 vd.
2) Sommer, AF s. 84 v.d.
3) Sommer, ibid. s.86.

zahûratıdır.

Firtina tanrısının diğer bir vasfı NİR.GÁL = kudretli, muktedir, azametli manasına gelmektedir. ^DU NİR.GÁL 'e metinlerde fevkalâde çok raslanmaktadır. Bu tanrı Mursiliş'in baş ve hamî tanrısıdır. Forrer'e göre ^DU NİR.GÁL (dolaysıyla ^DU MULTARRIHU) ^DMuṣatalliş'e identiktir. ¹⁾ Götze ^DU muṣanuṣ'la bir olacağını kabul eder. Bütün bunlardan bu beş adın aynı tanrıya gösterdiği neticesine varılır. Metnimizde ^DU NİR.GÁL olmayup ^DNİR.GÁL (B II 11) olarak görülür. Yani Firtina tanrısının epiteti burada bizzat tanrı olarak suhur etmektedirki, manası tamamen ^DU NİR.GÁL ile aynıdır. KBo IV 10 Vs. 53 de ^DU NİR.GÁL ^DU piḥsimāš ve ^DU Hİ.Hİ aššiš'in bir arada görülmesi, bu son iki vasfın kudretli Firtina tanrısının vasıfları olduğunu düşünmeye sevk ediyor. Kudretli Firtina tanrısı kültünde Kaneşli şarkıcılar şarkı söyler. ²⁾ Metnimizde (A I 59 = B II 24) de zikredilen ^DU KARAS, burada Firtina tanrısının oğlu olarak anlaşılabılır. Çünkü bundan sonra ^DUMU ^DU gelmektedirki, bunu şöyle tercüme ettik: ordugâhın Firtina tanrısı, oğlu. Buna mücabiḥ bir konstrüksiyon KBo IV 10 Rs 27 de geçer: ^DLUḠAL - ma - aš ^DUMU ^DU = ^DŠarumaš, Firtina tanrısının oğlu. Šarumaš'ın Firtina tanrısının oğlu olduğu gerek filolojik gerek arkeolojik delillerle isbat edilmiştir. Buna göre bu metin yerini de göz önünde tutarak ^DU Karas'ın Firtina tanrısının oğlu olduğunu kat'iyetle söyleyebiliriz. Aynı zamanda ^DU Karas'ın adının ^DŠarumaš olması dahi insanın aklına geliyor. Brandenstein'a göre ^DU KARAS, ^DMARDUK 'la bir tutulmaktadır ki bu da ordugâhın Firtina tanrısının harpçi karakterine uymaktadır. ³⁾

Metnimizde (A I 48 = B II 13) ^DU šar-di-ia -aš ⁴⁾ gibi bir Firtina tanrısı ile karşılaşırız. Bunu şöyle tercüme ediyoruz: Kurtarıcı, yardımcı Firtina tanrısı. Bu suretle ^DU šardijaš muahede metinlerinde rastlanan ^DU A:-DAH (kurtarıcı Firtina tanrısı) ve ^DU EN RI-IZ-ZU-Tİ (KBo I 1 Rs.41; II Rs 18, Firtina tanrısı yardımın efendisi) nin hititçe mukabili oluyor. ⁵⁾

Nadir raslanan bir Firtina tanrısı tipi metnimizin A 72 de ve ^DMi-ia -an-na-aš olarak da B III 36 da görülmektedir. Burada da gene epitet olan bir kelimenin tanrı olarak gözüktüğünü buluyoruz. ⁶⁾ ^{Mi-ia-an-na-aš} kelimesinin, bereket, bolluk, feyiz, hasat manalarına geldiği tesbit edilmiştir. Buna göre ^DU ^{Mi-ia-na-aš} 'ı " hasadın Firtina tanrısı " olarak tercüme ediyoruz. Metnimize göre ^DU ^{Mi-ia-na-aš} ile ^DMi-ia-an-na-aš aynı olduğundan burada bir nevi nebatat Firtina tanrısı ile karşılaşmış oluyoruz. Bu tip Firtina tanrısı mevcudiyete şaşılabacak bir nokta değildir, çünkü bizzat Firtina tanrısının oğlu ^DTeliṣinu bir nebatat tanrısıdır. ⁶⁾

1) Forrer, Forsch. I s.18.

2) Bossert, Königs. s.46.

3) v. Brandenstein, Heth. Götter. Text 2 I 1 ve s.98.

4) Sar-ti-ia-aš tercümesi için bk. Sturtevant, Eti dili söz. s.164 ve deliller. Hrozny, S H s.28 de bu kelimeyi " bandit " olarak tercüme ediyor.

5) tercümesi için bk. Sturtevant, Eti dili sözlüğü s.116 ve deliller; Otten, TM. s.25; Götze - Pedersen, M.S. s.31; Ebelolf, ZA NF IX s.182 not 3.

6) Götze, Kl. s. 134.

Metnimizin Kumanni tanrılarının zikredildiği paragrafında (A I 62 v.d. = B II 27 v.d.) Hepat ^{GIS} Sinapsi'nin eşi olarak ^{DU} sinapsi görülmüyor. Bu tanrı tipik bir Kumanni tanrısıdır. Verdiğimiz metin yerine göre Sinapsi tahtada n bir alet veya bir ağaç olmalıdır. Manası henüz tamamiyle tesbit edilememiştir. Kumanni'li rahip Papanikri ritualinde Sinapsi bir mahalli göstermektedir. Metnimizden de anlaşıldığı gibi Firtina tanrısı ve Hepat mühim bir mahal olan - doğum evi olması ihtimali kuvvetli - sinapsi'nin koruyucu tanrısıdır.

Gine Kumanni memleketinde taksim edilen diğer bir Firtina tanrısı, Manuzia dağının Firtina tanrısı. Metnimiz (A I 63) in duplikatında (B II 28) de "Manuzia gebri dağının Firtina tanrısı" terkibi vardır ki, bundan da aynı isimli şehir ve dağın mevcudiyeti anlaşılıyor, çok muhtemel olarak dağ ve şehir hemen birbirinin yanındadır, bu suretle ^{HUR.SAL} manuzia ile ^{URU} ^{HUR.SAL} manuzia arasında manaca bir fark gösterilmemiştir. Kommentar'da verdiğimiz metin yerlerinde görüldüğü gibi "manuzia" çok defa, şehir ve dağ determinatifi olmaksızın Firtina tanrısının yanında bir vasıf olarak görülmüyor. XX 52'deki ritual metinde Manuzia Firtina tanrısının mabedinde bir bayram geçmektedir. Bu Firtina tanrısının hurca şekline ^{DU} -up- Ma-nu-su-hi XII 12 V 30' da raslıyoruz. ²⁾ manuzu-hi, ma-nu-si 'nin "hi" suffiksi ile teşkil edilmiş bir sıfat şeklidir. Kelime manası ve mevkii henüz tesbit edilememiştir.

Bu sikrettiğimiz muhtelif epitetli muhtelif Firtina tanrılarının başka metnimiz içinde 53 ayrı mahalle beraber çağırılan Firtina tanrısı mevcuttur. Şimdilik bu tanrılarının hususiyetleri hakkında hiç bir şey söylenemez. Ait oldukları mahallelerin çoğunun bu günkü mevkii henüz tesbit edilememiştir. Yeni metinler ve istikbalin hafriyatlarından bunu bekliyoruz.

3. Tanrıça Hepat ve kült şehirleri

Hitit panteonunun baş tanrıçası olan Arinna'nın Güneş tanrıçası ile bir tutulan Hepat çok defa bu tanrının yanında müstakil bir kadın tanrı olarak görülmektedir. ³⁾ Onun için Hepat sık sık metinlerde Arinna'nın Güneş tanrıçasından sonra zikredilir.

Hepat'ın en eski kati sikrini Babilin 1.ci sülâlesi zamanına ait bir mührde Istar ile beraber zikredilmektedir. ²⁾ Bundan maada Hur tanrılarının sık sık raslandığı Tusratta mektubunda Hepattan bahis yoktur. Aynı zamanda Supp-Matt. muahedesinde Hepat'ın Hur tanrıları arasında geçmeyip hitit tanrıları arasında zikredilişi bir tesadüf eseri olamaz. Huzi'de geçen tabletlerde Hur şahıs adlarına çok miktarda ve pek karakteristik gruplar halinde rastlanmasına rağmen, Hepat pek nadir zikredilmektedir. Eğer Hepat hakikaten bir hur ilâhesi olsaydı muhakkak ki binlerce Huzi şahıs ismi arasında sık sık bulun-

1) Sommer, - Ehelolf, BoSt X s.11 v.d. ; Bossert GIS.Sinapsi'yi doğum iskelesi olarak tercüme der.

2) Güte, Kizsuwatna s.56

3) Güte, Kl. s.124,129

4) G. Gelb, Hur.and Sub. s.106

Anadolu çivi yazısı metinlerinde Hapat adına çok raslanır. Ekseri yazılışı ^DHepat (KBo V 1 II 16, 21 Vs) dir. ^DHe⁴pa-du-us (XXVII 42 Rs 11) ^DHe-pat -us (XXIV 8 III 47) yazılışlarına tektük raslanır. ^Di-pa-du-us (IX 6 II 6) şekline luvca bir metinde ^Du ve ^Dutu dan sonra raslaması ¹⁾ ^Di-pa-du-sun Hapatın luvcalastırılmış şekli olabileceği akla gelebilir. ²⁾ ³⁾ Hapat kültüründe gerek hur ²⁾ gerek protohatti'li şarkıcı ve Kanejli şarkıcı şarkı söylemektedir. Bu söylediklerimizin Hapat'ın menşeiini tesbite kâfi gelmezse de bu güne kadar kabul edilen hur menşeiili olması meselesinin Gelb 'le beraber ⁷⁾ Anadolu olduğu kanaatindeyiz. Fakat bu meseleyi bu gün için isbat etmek için henüz kâfi deliller mevcut değildir. Güneş ve Fırtına tanrıları gibi muhtelif metinlerin Hapatları tanınmaktadır. Metnimizde (A I 40 = B II 7) Samuha (A I 40) Halap (A I 43), Kadapa (A I 46), Hatti (A I 51) Kummanni (A I 62) Hurma (A I 75), Uasudunandea (A II 41) ve Apziana (A II 72) şehirlerinin Hapatları zikredilmiştir. Bundan maada A I 78 de UDA şehrinin Hapat'ı görüldüğü ki burada tanrıça adlarında Hepa t-Sarumas'ı taşımaktadır. Kummanni paragrafında şehrin Hapat'ından maada bir de Sinapsi Fırtına tanrısının eşi olan ^{GIS} sinapsi Hapat'ı sayılmaktadır. Bütün bu paragraflarda sayılan tanrılar bariz hur tanrılarıdır. Manası henüz kat'ı tesbit edilmemiş olan sinapsi - nin bir hur kelimesi olması muhtemeldir ⁵⁾ Metnimizde muhtelif şehir adları ile beraber zikredilen Hapat'ların o şehirlerin Fırtına tanrısının eşi oldukları anlaşılmaktadır. Samuha Hepa - tının eşi ^DU Hİ.Hİ olarak görüldüğü (A I 60) Gene Samuha şehrindeki Halap Fırtına tanrısının eşi de Halap 'ın Hapatı'dır. Kadapa şehrindeki Hapat ise kudretli Fırtına tanrısının eşi olarak görülmektedir. Arinna şehrinin Fırtına tanrısının eşi gene Hurma şehrinin Hapat'ı ve Uda şehrinin Fırtına tanrısının eşi olarak da Hapat Sarumas görüldüğü. Bütün bu mevzî Hapat 'lar esas tanrısının muhtelif yerlerdeki tezahüratlarıdır, ve bu saydığımız mevkiilerin çoğu Hatti memleketinin cenubuna raslamaktadır.

4. İstar ve kült şehirleri

Halet panteonunun mühim tanrıçalarından biri Mezopotamya menşeli tanrıça İstar'dır. Hititler İstar'ı Fırtına tanrısının hemşiresi olarak kabul ederler. 7) Bütün hitit tanrıları gibi İstar'ın 20 den fazla muhtelif formu vardır. İstar'lar da Fırtına tanrıları gibi mevkilerle ve taşıdıkları epitetlerle birbirinden tefrik edilirse de , bütün bunlar esasında bu tanrıçasının muhtelif cephelerinin tezahüratından başka bir şey değildir. Tanrıçasının

1) Bossert, KSnigs. s.96

2) Bossert, KSnigs. s.45

3) Bossert, ibid. s.39-41

4) loc.cit. s.46

5) Gelb, Hur.and Sub. s.106 vd.

6) BoSt X 11 vd. ; XXX 31 I 5 vd. ; Güterbock, Kezsuwatna s.6 n.22

7) Güterbock, Kurnarpi s. 47 VBoT 120 II 10,11.

adını gösteren İSDAR ideogramı yerine basen GASAN ideogramı kullanılmaktadır. ¹⁾ Tanrıçanın Hitit adı henüz tanınmamaktadır. Muhtelif fonetik komplemanlarla yazılış şekli ²⁾ tanrıçanın hititçe müteaddid adları taşıdığını düşündürür. Muhtelif memleketlerin ve muhtelif epitetler taşıyan İstar'ın da Fırtına tanrıları, koruyucu tanrılar gibi hititçe muhtelif adlar taşıdığı çok muhtemeldir. Hurca adı Sausza'dır. Hitit İstar'ının Mezopotamya'daki karakterinin tipikisine sahip olup olmadığını bilmiyoruz. Muhtemelen, Hitit İstar'ının muharip karakterini muhafaza etmiş olmasıdır, bunu ^DİSDAR LİL olarak gösterilen tezahüratı açıklamaktadır. LİL ideogramı'nın manası burada tarla veya kırdan ziyade muharebe arazisi olmalıdır. Buna göre ^DİSDAR LİL 'i' muharebe meydanının İğdari " olarak tercüme ediyoruz. Hemen bununla aynı mahiyette olan diğer bir İğdar tipi vardır : ^DİSDAR MB XV 20 III 4, fakat bu ancak müstesna hallerde görülür, yemin tanrıları listesinde yoktur. Metnimiz (A I 43) bilhassa Samuha'nın tarla İstar'ını zikrediyor. Bu tanrıçanın Hattusilis III ün baş tanrısı olduğunu biliyoruz. XXVIII 1 Hattusilis III tarafından yazdırılmış , Samuha'nın muharebe İstar'ına ait bir bayram ritüel metnidir. Bu metinden ^DİSDAR LİL 'in hurcası avarını Sausza olduğu anlaşılmıştır. ³⁾ Aynı metnin IV 22 den İstar LİL'ye altından arslan şeklinde bir ritonla libasyon yapılmaktadır. İğdar baş tanrılardan olduğu için kültürde proto-hattice ve hurca çarkı söylenir. ⁴⁾ KBo III 8 III 14 v.d. göre İstar , at tanrıları olan İlinia , Kanulsepa ve Mallia ile bir arada geçmektedir. Muharip karaktere sahip olan İstar'ın muhitinde atlı tanrıların bulunması tabiidir. Metnimizde (A I 54) Haddarina çehrinin İstar'ından sonra at tanrıları olan Pirua ve Ashasipas geçmektedir. Götze ⁵⁾ muahade metinlerinin yemin listelerindeki İstar ve Pirua'nın münasebetlerini göz önünde tutarak Riruua'nın bir tanrıça olup, İstar'ın, sabah yıldızı olarak tezahür eden bir formu olduğunu tahmin eder. Metnimizde sıra ile muhtelif mevkilerin İstar'ları zikredilmektedir: Samuha (A I 43), (A I 53) Haddarina (A I 54) , bu son iki tipi metinde Hatti paragrafında geçtiğine göre, bu tanrıların mekkûr yerde kültürleri olduğuna işaret eder. Uasuduanda (A II 41), İ Iuita (A II 42), Suullana (A II 64) ..Bastaki üç mevkînin cennapta hur mantıkasında o duğu tesbit edilmiştir. Keza Sullana İsuua'da olmak dolayısıyla hur mantıkasında Uasuduanda'nın etimolojiko proto-hatti'mantıkasında, yani Orta Anadolu'da bir çehir olmasını hatırlatıyor. ⁶⁾

1) Muhtelif yazılışları: ^DİSDAR-is XII 61 Vs II 3 Rs III 6 ; ^DİSD AR-li-is bk. Kom.; ^DİSDAR -at-ti KBo II 6 Vs II 37,43,50, Rs. III 32 ;

3) KUB XXVIII On s. s. III

4) Bossert, Künig. s. 26, 27, 29

5) Götze Kl. s. 136

6) Forrer, Forsch. I 1 s. 10 n. 2

Bildiğimize göre Innuuita'nın yeri henüz tesbir edilememiştir.

5. Koruyucu tanrılar ve kült çehirleri .

Hitit Panteonunun önemli tanrı topluluklarından biri olan koruyucu tanrılar grubu, yemin tanrıları listesinde Güneş tanrıları ve Fırtına tanrılarından sonraki yeri işgal eder Koruyucu tanrının işareti olarak KAL/LAMA ideogramı kullanılmaktadır. Fakat bu ideogramın değişik fonetik komplemanlarla ni hayattandığı görüldüğü, II I 45 ^DLAMA - ri, VIII 75 II 6 ^DLAMA - ia. Bundan da bu ideogramın altında muhtelif telâffuzların gizlendiği anlaşıyor. Bunlardan biri - ras ile nihayetleniyordu. Forrer ¹⁾ bu nihayetlenişe dayanarak, koruyucu tanrılardan birini İnaran olarak okur. Bu izahla ^DLAMA 'ya ^DInar(a) ile identifiye etmeye çalışmıştır. Sommer ²⁾ bu fikre karşı gelmektedir, çünkü ^DInar'ın cinsiyeti tamamiyle tesbit edilememiştir. İlluvianlılar afsanesinde Fırtına tanrısının yardımcısı olarak gözüken İnaran'ın fani bir şahısla olan münasebatını bir kadına daha ziyade yakıştırmaktadır. ³⁾ ^DLAMA'nın cinsiyetini, yani koruyucu tanrının cinsiyetini, Mezopotamya'dakinin aksine (Babilde LAMASSU'dur) olarak, erkek olduğunu II I I 42 ve d. dahi ^DLAMA listesinden anlaşılmaktadır. Bu listedeki ifade tarzına göre (III 25) 112 koruyucu tanrı mevcuttur. Bu listede ^DLAMA 'nın eşi olan ^DAla zikrediliyor. Bu tanrı bir kaç defa ^DLAMA ile münasebet halinde zikredilmiştir. Metnimizde (B II 48) Garahua çehrinin koruyucu tanrısından sonra geçmektedir ki, işgal ettiği yer onun eşi olduğuna delâlet eder. Burada tanrı determinatifine bir de dişilik (^DSAL ilave edilmiştir. Esasen ^DAla'nın dişi olan cinsiyetini II I deki listeden anlaşılar. III 26 da ^DAla için GOD.AB - inek, ve I 42 'de ^DLAMA için GUD.GAL - büyük öküz (boğa) kurban hayvanı olarak kullanılmıştır. Bundan da ^DLAMA'nın erkek sığır kurban olarak kullanılmıştır. Bundan da ^DLAMA'nın erkek cinsiyeti istidlal olunur. Bo 2383 den ^DLAMA 'nın erkek olduğu anlaşılmaktadır. ⁴⁾

Şu halde Babilonya Panteonuna aykırı olarak bu tanrı Hitit panteonunda erkek olarak telâkki ediliyordu.

112 tane ad olarak sayılan ^DLAMA 'larını, muhtelif fonetik komplemanların da gösterdiği gibi, Hititçe aynı adı taşımadıkları muhakkaktır. Ebelolf ⁵⁾ ^DLAMA - ^DTe- a s ras olarak hititçe okunuşunu tesbit etmiştir. Ve bu

1) Forrer, Forsch. I 1 s. 90 n.2

2) Sommer, A V s.21 ve not 2

3) Sommer, A V s. 382

4) Sommer, ibid. s.381

5) Ebelolf, OLZ 1934 s. 721 v.d.

suretle ^DLAMA - ^Dİnar(a) okunmasının doğru olmadığı anlaşılmaktadır. Bossert Asia s.160 v.d. ^DLAMA - ^Dİnar müsavatına tekrar temas etmekte ve Forrer'den farklı bir yoldan bunu tesbit etmektedir.

KUS II 1'deki 112 koruyucu tanrı sayılan listede ^DLAMA - ri ile ^DHahanta hila arasında ^DKarziş geçer. Metnimizde de (A I 55,56) bu ikitanrı birbirini takip eder. Forrer ^DHapentalila'yi, proto-hatti hami tanrısı olarak ve Karziş ise bir luv hava tanrısı olarak tahmin eder. ^DKarziş'in ^DLama ve proto-hatti koruyucu tanrısı ^DHapentalila ile zi rediliği onun koruyucu tanrılar muhitine mensup olduğuna delildir. Karziş'in etnik mebaubiyeti henüz belli değildir.

Metnimizde muhtelif şehirlerle zikredilen koruyucu tanrılar sayılmaktadır. Bunlar arasında Hattinin (A I 51) koruyucu tanrısı en çok zühur edenidir. Çok revaçta olan diğer diğer bir koruyucu tanrı, Sarahu'nun ^DLAMA'sıdır. (A II 5) . Bunların yanında Hatensuua (A I 71) , ve Kalasnutta (A III 1) koruyucu tanrıları dahi sayılmaktadır. Bildiğimizce göre bu iki şehir protohatti mntikasına dahildir.

Lokal koruyucu tanrılardan başka, bir de muhtelif epitetler taşıyan koruyucu tanrılar görüldüğü, metnimizde bunlardan ^DL.LIL (A II 56) , ^DL.LUGAL (A II 56) ve ^DLAMA ^{KUS} pensas sayılmaktadır. Bunlardan " tarlaların koruyucu tanrısı" olan ^DLAMA LIL pek revaçtadır. Bu tanrı hakkında gerek heykel tasviri yapan metinler, gerek arkeolojik vesikalardan bir hayli fikir ediniliyor.¹⁾

^DL.LUGAL ise " kralın hami tanrısı " olarak tercüme ediyoruz. Nisbeten nadiren raslanan bir koruyucu tanrı tipidir. Metinlerinden anladığımıza göre, bizzat kralların hami tanrıları, ^DLAMA' lardan olmayup, diğer tanrı tiplerine aittir. Meselâ Muuntallia'sın hami tanrısı ^DU P. , Fırtına tanrılar grubuna, keza hami tanrısı ^DU NIR.GAL keza Fırtına tanrıları grubuna dahildir. Koruyucu tanrılardan birinin bizzat krallardan birinin hami ve baş tanrısı olduğuna bilmiyoruz.

^DLAMA ^{HOS} Hursas, kalke nin hami tanrısıdır. Çok defa bir koruyucu tanrı ^DLAMA hursas olarak, yani din determinatifi olmadan - görüldür. Bunun yanında bizzat kalkan tanrı determinatifile ^DKUS kur-sa-as (II 33 III 14) olarak görülmektedir. Burada yine bir epitettir, tanrı olarak zühuriyle karşılaşmış oluyoruz. Bizce ^DLAMA ^{KUS} Hursas ile , ^DHUS paisas arasında mana bakımından bir fark yoktur. Burada mevzu bahis olan bir silah - Tanrı'dır. Kalkana kurban yapıldığını bir çok ritüeller isbat eder.²⁾ Bo 2363'daki ^Dala şehrinin koruyucu tanrısının tasvirine göre ⁴⁾ , tanrı sol elinde bir kalkan tutmaktadır, sağ elinde ise bir mızrak. Bu tasvire göre koruyucu tanrı aynı zamanda, muharip bir tanrıdır. Çünkü gerek müdafaa ve gerek tanrular silâhlarına sahiptir. Kalkan, Boğazköy

1) Forrer, Klio XXX 1937 s.143 n.4

2) Geyikle münaşabati için bk. Brandenstein, Heth. Götter s.14 vd. ve s.78 v.d.G., terbock, Bell. 26 s.290 v.d.; Nihal Ongunsu, Doktora tezi. Bu tanrı üzerinde bizzat araştırmalarda bulunmuştur. Götterbock, Siegel II s.15vd., s.16 vd. n.56

motiflerinde hep din determinatifi ile gösterilmiştir. Bazen kadın da olabilir.¹⁾ Dini tasvirde kullanılan kalkanların bidayette din olması lâzımdır.

KUB XI 33 III 14 den Hartapaha gehrinde bir ^{D.KUB}ian-sas kültü olduğu anlaşılmaktadır.

6. Zababa ve kült şehirleri .

Hitit Panteonunun muharip tanrılarında biri olan Zababa'nın vatani bidayette Babilonyanın Kiş şehri idi. Zababa'nın Hititçe okunuşunu bilmediğimiz gibi, kelimenin yazılış şekli ideogram mıdır ? veya yabancı bir kelime mi dir bilmiyoruz. Hititçe okunuşunun -as ile nihayetlendiğini KUB XXVIII 6 Vs. 20 b 'den biliyoruz, bir de - an'lı bir accusatif KUB XXV 32 III 1'de görüldüğü. Protohatti adı ^DURU -ru kat-te (XVIII 6 Rs.1 a ve 3 a), hurca okunuşu ise ^DAs-ta-hi'dir.²⁾ Kült âyinlerinde Zababa'ya hurca şarkı söylenirse de hur panteonunda büyük bir rolü yoktur. Bu tanrının menşei meselesi henüz hali edilememiştir. Hitit devrinden evvel KHKÜK Asya'da yerleşmiş olup, buradan Hur' lara ve Ön Asyaya geçmiş olması muhtemeldir.³⁾ Zababa ekseriya bir mevkiye bağlı olmadan görüldüğü gibi, bazen da şehir ismiyle beraber çağırılmaktadır. Metninizde Arziia, Hupisna, Hatti illaia şehirlerinin Zababa'sı zikredilmektedir. KUB XV 1 Vs. II 1 de Urihina şehriyle birlikte anılmaktadır. Hattusasastahi Zababa kültü ikinci derecede kalmaktadır.⁴⁾ En mühim Zababa kült şehri Arziia ve illaia olduğunu müşedelerin yemin tanrıları listesi göstermektedir.⁵⁾ Saydığımız bütün bu şehirlerin - Hatti hariç - "aşağı semlekette" Kanis ve Punishanda'dan uzakta kâim olmadıkları anlaşıyor.⁶⁾

Zababa'nın bir mukaddes mahalli bulunduğu anlaşılan Kammash şehri de K Kasha mitikasında Palhuissa yakınında kâimdir. 7)

Eti Panteonunda Zababa'nın ne derece mühim bir rolü vardır ? Buna kat'ı tesbit edemiyoruz. Rituallerde muhtelif ilahlarla birlikte, en çok Partina tanrısı, Güneş tanrısı ve Keruyucu tanrı ile birlikte zikir eder.

Zababa şu tanrı gruplarında görüldüğü : ^DU ^{URU}RA - ti ^DLAMA ^{URU}P.

^DZABABA ^{URU}P. XVIII 25 I 12

^DU ^{URU}P. ^DLAMA ^{URU}P. ^DZababa ^{URU}P. XX 2 Rs. IV 11.

^DIM ^DZababa XXVI 41 Vs 7.

1) Brandenstein, ibid. s. 40 vd.

2) v.Brandenstein, ibid. s.46

3) Götze, Kl. s.126

4) ^DU ^{URU}Hatti XVI 82 Vs. I 2 ; XV III 25 I 12

5) Friedrich, Vert. II s.16,78,112.

6) Götze, Kl. s.126

7) Brandenstein, Heth.Götter s. 6 v.d.

Harp ilâhı olarak KUB IV 1 III 8 v.d. den tanılmaktadır. Zababa'nın yalnız bir çenk tanrısı olmadığına, ve Urihva şehrinin Zababa'sının hastaların iyileşmesine yardım etti'ini KUB XIV 1 II 2 vd. den anlaşıyor.

Zababanın kutlu hayvanının arslan olduğu bilinmektedir. Dini âyinlerde kendisine tıpkı İstar LIL (yani muharip İstara yapıldığı) gibi, BIERU GUSKIN UR.MAH (altından arslan riton) ile libasyon yapıyorlardı.

Brandenstein'in¹⁾ nerettiği heykel tasviri yapan metinler arasında Zababa da tarif edilmektedir. Bu tarife göre Zababa haiz olduğu silâhları bakımından koruyucu tanrıya çok benzer. Bu zahiri benzerliklerin, bu iki ayrı gruba mensup tanrıların rollerinin birbirine karıştığına delâlet eder zannediyoruz. Harp ilâhısalrı serisine protchatti ilâhı²⁾ U.GUR - NERGAL - Suhuihatte dahil olmalıdır. Abat tanrılar panteonunun muharip tanrısı olan NERGAL'in de kutlu hayvanı arslandır.

Metnimizde II 15 vd. Hupisna paragrafında ,Fartina tanrısından sonra ilâla paragrafında II 20 vd. ise keza Fartina tanrısından sonra zikredilir. II 24 vd. Hiziia paragrafında ise ilk sayılan tanrı Arzila şehrinin Zababa'sıdır. Bundan sonra gelen tanrılar kolektif şekilde sayılmakta olduğundan, bur şehrin bilhassa Zababa kültü bakımından mühim olduğu anlaşıyor.

7. Piruas ve Kult şehirleri.

Kültüel âyinler esnasında kanlı³⁾ çarkıcıların çarkı söylediği tanrıların en mühimlerinden biri de tanrıca Pirua dır. Sen bir kaç senelerde yapılan neşriyatlar⁴⁾ bu tanrıçanın mahiyetini ve karakterini meydana çıkarmıştır. Pirua'nın bir tanrıca⁵⁾ olduğunu Bo 64 83 den istidlal etmek kabildir. Burada kendisine GABAN - IA " benim hanımın " diye hitap edilmektedir. Bu güne kadar tanınan çivi yazısı metinlerinde Pirua SAL.LUGAL - kraliçe olarak da gösterilmiştir. Pirua adına Kapadokya metinleri devrinden geç antik devre kadar raslanmak mümkündür.⁵⁾ Bilhassa Kapadokya tabletleri devrinde bu ad erkek adı olarak çok görülmektedir. Bu da tanrıçanın pek revaçta olduğunu gösterir. Pirua'nın sengei Anadolu olan bir hiyeroglif hitit tanrıçası olduğu Nihal Ongunsu tarafından isbat edilmiştir. Pirua' hem tanrı olarak, hem de tanrı determinatifi olmadan geçmektedir ki bu en iyi olarak şu şekilde açıklanabilir: Pirua'nın pirua ile beraberinde gider - bidayette profan bir manası olup kaya desekti, fakat sonraları tıpkı dağlar - bütün tabiat unsurları-gibi tazime mazhab olmuştur.

- 1) Bu dile hititçe adı verilmiştir.
- 2) v.Brandenstein, Heth.Sttter, s.22 ve 58 vd.; Bossert Königs, s.52-59, 65 ; Bossert Asia s.163
- 3) ilâhının edennes cinsiyeti v.Brandenstein, ZDMG 91 (1937) s.563 n.1 de işaret edilmiştir.
- 4) Bossert, KÖnigs, s. 65

At ile olan ilgisini Brandenstein 1) negrettiği Bo 3693 ile göstermiştir. Pirua burada bir at üzerinde durmaktadır. At tanrısı olan Maliia ve Kasmusipa tanrılarıyla İstar starındaki bir muhite sutturler. 2) KBo II 13 deki kurban listesinde V 20 ve VI 9 da Pirua Ashasipa, SAL-LUGAL ve Maliia dan önce zikredilmektedir. Kaneç şarkısı bu saraya göre söyler. KUB X 92 V 15 vd. da Pirua ile Ashasipa Telipinu'dan önce zikredilir.

VAT 13005 III 1 vd. 'dan " Pirua ", Asturipa SAL-LUGAL-ri ve Maliia için kaneçli şarkıcılar şarkı söyler. 3) Bu tanrıların , zikredilen metin yerlerine göre kaneçli tanrılar grubuna dahil olduğuna şüphesizdir. Kaneçli baştanrılar üzerinde yapılan araştırmalardan elde edilen netice şudur : Hititlerin muhtelif halklarının baş tanrılarına sadece " ana dilden ", değil; Hitit kültüründe mutad olan dillerde de şarkı söyleniyordu. Bo 3153 I 9 da Pirua ve Ashasipaya luva şarkı söyleniyordu. 4)

Hitit tanrılarının bir çoğu Suryeden, Mısır Panteonuna nüfuz etmiştir. Pirua da Mısır panteonuna nüfuz eden tanrılardandır. Bugüne kadar Anadoluda at üzerinde oturan veya muharebe sahasına giden Pirua tasviri henüz bulunmamıştır. 5) Mısırdaki ise bu ilâhenin tasvirleri bulunmuştur. 6)

Sippa'dan asada hilananta şehrinde de Pirua kültürünün mevcudiyetini KBo II 7 Vs. 18-19 den anlaşılmaktadır. Bu metne göre, Koruyucu tanrı, Güneş tanrısı, Hurta şehrinin Fırtına tanrısı ve Pirua aynı mabdede taze ediliyordu.

Metnimize göre Menisa(n)kuua, Durua durua, İksuna/nua da tanrıca Pirua taze ediliyordu. Bütün Hattuşas kültürlerinin sayıldığını kabul ettiğimiz paragrafta (A I 54 - 56) Haddarına İstar'ından sonra Pirua ve Ashasipa gelmektedir (A I 54) Dupl. olan B II 13 da da aynılarına görülmüştür.

Metnimizde geçen, yukarıda zikrettiğimiz bu üç şehrin mevkiini tam tesbit etmek imkânsız olmakla beraber bazı teklifler de bulunmak mümkündür. A II 62-63 (B III 29-30) Pirua kült şehirlerine tahsis edilen paragraftır. Bundan hemen evvelki paragraf da (A II 60-61) Anhuu tanrıları sayılmaktadır. Anhuu - Alişar ayniyeti bugün kabul edilmiştir. Anhuu, Kapadokya metinlerinde tesbit edilmiş olup, -s eklentisiyle yapılmış yer adları 7) grubuna dahildir. Aynı s- eklentisinin Menisa(u)huu, Duruaduruu ve İksuna/nua da buluyoruz. Bildiğimize göre bu üç yer adına Kapadokya metinlerinde henüz tesadüf edilmemiştir. Durua-

1) V. Brandenstein, Heth. Götter s. 72

2) KBo III 8 III 14 vdd.

3) Hrozný, BoSt V s. 42

4) Bossert, Künigs. s. 61

5) Güterbock, (Bell. 26 (1943) s. 289) a göre Zincirli'de bulunan iki atlı kaidesi atlı tanrıya aittir.

6) Bossert, ibid. s. 59 res. 4 , s. 60 res. 5 , s. 61 res. 6

7) bk. BoSt Bilgiç, AUDFOD II 1 (aynı basım) s. 37

Kapadokya metinlerinde tesbit edilen yerli katlama () adlarla aynı teşekkül gösterir. Muis-an hana şehir adı ise iki addan müteşkil, mürekkep bir isimdir. İkinci unsur ayrı bir şehir adı olarak Anhuu - Aligar da buluyoruz. Birinci unsur ise gene Kap. metinlerinde yerli yer adlarında görülen -es- ekini ihtiva eden Nenassa şehir adında da buluyoruz. Bünye bakımından bu şehir adı Malli- Tashurila adıyla aynı teşekkül gösterir.

Bu Bilgi, Moto eti olarak adlandırdığı -a ekiyle yapılmış yer adlarını bunların çoğu Hitit metinlerinde de görüldü - umumiyetle Orta Anadolu'da aramaktadır. ¹⁾ Kanaatımızca Pirua kültürü ihtiva eden bu üç şehir, esasta Hitit şehirleri olmaktan ziyade birer Protohatti şehri olup, bunları Orta Anadolu'da Anhuu - Aligar civarında aramak lâzımdır. Metninizdeki sıradahi bunu teyid etmektedir, yukarıda da söylediğimiz gibi Anhuu şehrine ait paragraftan hemen sonra Pirua kültürüne ait bu üç şehri ihtiva eden paragraf gelir. Metnin bu kısmından da coğrafi bir sıra takip edildiğini müteakip paragraftan da anlaşılıyor. Zaten Kapadokya tabletleri devrinden beri meşud, Kaneş panteonunun esas tanrılarında biri olan tanrıça Pirua'nın başlıca kült şehirlerinin protohatti sınırlarında (Orta Anadolu) bulunması pek tabiidir.

8. Telipinu ve Kült şehirleri

Hitit metinlerinde sık rastlanan tanrı Telipinu'ya ait efsane metinleri toplanmış ve neşredilmiş ²⁾ olduğundan, bu tanrıya ait oldukça bilgi edinilebilmiştir. Fartina tanrısının oğlu olan Telipinu bir nebatat tanrısıdır. Yemin ilâhları listesinde ³⁾ E. 'A ve DAM, KI. NA 'dan sonra sayılması, bu çiftin oğlu olan Babilonya nebatat tanrısı Tarrus ile bir tutulduğunu gösterir. Telipinus'ta ilâ gibi kışın kaybolur, ilkbaharda yeniden doğar. Telipinus'la bir araya konması icab eden tanrılara ait pek fazla bir şey söylenemez. ³⁾ Tuhaf olan tarafı, Te ipinu'nun babası olarak gösterilen Fartina tanrısının muhitinde görülmemesidir.

Protohatti metinlerinde Telipinu yerine Talipinu yazılış şeklini buluyoruz. Protohattice metinlerde tanrı determinatifi olmadan bu ad görüldü. Telipinu'nun karısı olarak tanrıça Hatepinu görüldü. ⁵⁾ Her iki tanrı adlarına göre Proto-Hatti gibi güzükürler. - pinu protohattice "çocuk, oğul" manasına gelir. ⁶⁾ KBo IV 13 Rs. VI 13 ve XXXIV 128 Rs. 10 ^DTe-li-pi-lus yazılış formu görüldü. ⁷⁾ Neşredilmemiş Bo 5728 5 de ^DTE-li-pi-^{HA} - "Telipi tanrıları" zikredilmektedir. ⁸⁾

1) BRIS-BİLGİ, KUDTCFD II 1 (ayrı basım) s. 37

2) Otten, Die Über..

3) Friedrich, Vert. II s. 14 Manap. muahedesinde AL.LA.TU ^DTelipinus ^DPeruas ; s. 76 Alab. muahedesinde ^DAL.LA.TO ^DA-a-as ^DTelipinus ^DXXX; Eub. muahedesi tanrı listesinde zikredilmemiştir.

4) Bossert, KSnigsa. s. 279

5) Güttge, Kl.s. 126 v.n. 17

KBo IV 13 ritual metninin IV 17-18 den kral ve kraliçenin ^DTelipinu'yu BİBRU GUD - Şküz şeklinde riton ile etikleri anlaşılmaktadır. Buradan da Telipinu'ya ait hayvanın Şküz olduğu tesbit edilmiş oluyor. Şimdiye kadar yalnız Fırtına tanrısının kutlu hayvanı olarak bilinen boğanın ¹⁾ mezkûr tanrıdan maada Telipinu ve Güneş tanrısıyla alâkasını tesbit etmiş bulunuyoruz. Telipinu'nun boğa ile alâkası her halde babasının Fırtına tanrısı olmasından ileri gelmektedir. ²⁾ Demekki Telipinu, babasının kutlu hayvanı olan (sığır) boğa ile ilgilidir. Binaenaleyh boğa Telipinu'nun Fırtına tanrısı muhitine mensubiyetini bir kere daha göstermiş oluyor. Bütün bunlar insanı, Telipinu'nun muayyen bir yerin Fırtına tanrısının adı olabileceğini düşünmeye sevk ediyor. Tapkı Fırtına Güneş tanrıları, Zababa ve Hepat'lar gibi, Telipinu da muhtelif yer adları ile anılır.

VBo T 83 7, Hattusas'ın Telipinus'unu zikretmektedir. Metninde (A I 68-70) Gastana şehrinin tanrılarını sayıldığı paragrafta Telipinus (I 68) ^DZahupanas'dan evvel zikredilmektedir. Bundan maada A II 10, Dursitta, II 43 Ha(u) hana, II 46 Tauriua şehirlerinin Telipinus'u görüldüğü. Aynı şekilde Suppi-ı Matt, muahedesindeki yemin tanrıları listesinde mezkûr şehirlerin Telipinu'ları sayılmaktadır. Bu suretle bu üç şehrin Telipinu kültürünün mühim merkezleri olduğu anlaşılmış oluyor.

Metninde geçen Astana, Dursitta, Ha(u)hana ve Tauriua şehir adlarını Esin Bilgiç'in araştırma noticelerine dayanarak Protohatti şehirleri olarak Orta Anadolu'da mevkiilendiriyoruz. Bildiğimize göre şimdiye kadar Gastana muayyen bir mevki ile birleştirilmemiştir. Bilgiç'e göre Kap. Turhumit - Hitit Dursitta - bugünkü Darende dir. Tauriua şehir adı Kap. metinlerinde de görüldü. Tip-ua ekiyle yapılmış bir addır (benzer teşekkül : uashana). Götze'ye göre ³⁾ bu şehrin mevki Hattusas dan şimala uzanan bir yol üzerinde Alacaküyükle müsvi tutmak istemektedirki, Götzenin bu teklifine yukarıda s . deki sebeplerden dolayı iştirak edemeyeceğiz. Esasında bir Protohatti tanrısının kült merkezi olup bir proto-hatti şehri olan Tauriua'yı Boğazköy - Hattusas civarında başka bir mevkiide aramak lâzımdır.

1) Her hangi bir hayvanı muayyen bir tanrı veya bir tanrı grubuna atfetmenin isabetsizliği meydana çıkıyor. boğa, geyik ve aralan bir tanrının değil, muayyen zamanlarda muhtelif tanrılarla beraber görüldüğü. Bu husus için bk. Nihal Ongunsu Doktora tezi.

2) Tanrı ailelerinde muayyen bir grubun çocuğu olan tanrı, annesinin kutlu hayvanını alır. M.: Hepatin oğlu Sarrinna, annesinin hayvanı olan arelanı alır.

3) Götze, R H A I s. 27.

9. Muhtelif tanrılar ve Kült yerleri

Metnimizin tanrılar listesini ihtiva eden kısımda yukarıda gözden geçirdiğimiz belli başlı tanrı gruplarından maada, muhtelif yer adlarıyla beraber bir çok tanrı zikredilmiştir. Bunların bir çoklarının mahiyetinin tesbite gerek bu metin gerek neşredilmemiş hititçe metinler üzerindeki araştırmalarımız henüz imkân vermemektedir. Bu tanrılar arasında ^DA-as ^DMAH, ^DAL.LA.TU₄, DINGIR MES Lu-la-hi-la-as gibi metinlerde pek çok raslanan tanrılarla, adını ancak bir metin yerinden bildiğimiz nadir tanrılara da raslanmaktadır. Maalesef bu tanrılarının cinsiyetini dahi tesbite imkân yoktur. Bu kısımda daha ziyade bu nadir tanrıları ele alıp, çok tanılan tanrılar hakkında ise umumî bir fikir vermeğe çalışacağız.

Tanrılar listesinde ilk sayılan kült merkezlerinden biri olan Hattusas da (A I 50-56) ^DDAM.KI.IN.NA-as, ^DA-a-as ^DAL-LA-TU₄ gibi Mezopotamya Panteonuna has tanrıları bulmamız, Hattusas'ta mezkûr tanrıların kültleri bulunduğuna delâlet eder. ^DE.A'nın Hititçe yazılışı olan ^DA-a-as'ının yanında eşi ^DDAM.KI.IN.NA-as, Hititçe nominatif edadı ile yazılmış olarak görüldür. Mezopotamya'nın " bilgi " tabrisi olan ^DE.A ise Hititçe ^DA-a-as şeklini almıştır. Bu tanrı adının transkripsiyonu dahi henüz kat'iyetle tesbit edilmemiştir. Götze ^DA-a-as Friedrich ise ^DA.A-as olarak transkripsiyon yapmaktadır. Muahedelerde Alah. muahedesindeki tanrı listesinde (A IV 11) ^DALLA.TOG²⁾ den sonra, ^DTelipinus'dan evvel, Dupl. muahedesinde ise (I 50) ^DLAMA^{HUS} hursas ile ^Dİstar arasında geçmektedir. Birinci muahede Allata'nın, metnimizde ise Damluna'nın eşi olarak görüldür. Hattusas tanrılara ait olan bu paragrafın Mezopotamya tanrıları'nın zikredildiği bu kısımda (A I 52-53) ^DAllatu, tipik bir Mezopotamya tanrıçası olan Ninua İstar'ından evvel zikredilmektedir. Bu tanrıça v. Brandenstein'in ³⁾ verdiği malumata göre Arinna'nın Güneş tabriçası ve Hepat'a muvazidir.

Gine aynı paragrafta Mezopotamya Panteonuna da nüfuz etmiş olan DINGIR. MES hu-la-hi-la-as ⁵⁾ i de buluyoruz, muahedelerde ekseriyetle Habiru tanrısından evvel zikredilir. Alah. A IV 20 ve Man. B IV 19 da Hupisna şehri tanrısı Gazbad'dan sonra görülmektedir. Nahli I 56 ise Duuna şehrinin tanrısı Hallasas'tan sonra gelir. Bu tanrı ekseriya plural olarak görüldür. IX 31 Vs. II 24 de ^DLu-la-hi-im, sing. yani tek tanrı olarak görüldür. Lulahhi tanrıları, mevkimizde de görüldüğü gibi tek olarak da geçer. tanrıları ise ancak Lulahhi ile beraber geçer, Lulahhu ve Hahiri rutanni dilinden ahınan bir eleman olup,

¹⁾ bk. K. Tallquist, Akkad. Götterepitheta s. 280. ²⁾ bk. ibid. s. 259. ³⁾ v. Brandenstein, Heth. Götter s. 72 seçene listesi n. 18, 19, 20. ⁴⁾ Friedrich, Vert. II s. 220 ⁵⁾ Bu tanrı üze rine etüdler: Hrozny, BoSt V s. 38, A. Jirku H D c. 24 def. 2; Weidner, BoSt. III s. 30; Landsberger cilt. I s. 32 l.

aşağılık, vahşî sonradan gelme bir sınıfı gösterir.¹⁾ Bu iki sınıf insanlar, aynı zamanda tanrılar âline dahil edilmektedir. Bu tanrılara büyük bir m - na atf etmemek lâzımdır. Bunların tanrı listesinin en sonunda geçmesi mevii bakımından küçüklüğünü, yani tanrılara aşağı bir seviyesini göstermektedir.

Aynı paragrafta görülen tanrıça Kupapas ise, çivi yazısı Hitit panteonunda mühim bir rol oynamaz. Albright²⁾, Kupapa'nın bidayette bir Sümer tanrıçası olup, Akkad. sülalesi devrinde Za. babanın eşi olarak Anadoluya geçtiğini isbata çalışır. Hitit metinlerinde Zababa ile ve onun eşi olarak görülmez. Kap. metinlerinde ilâhe bir çok kerreler zikredilmiştir. Kupapa hiyerog. Etitlerinin baş tanrıçasıdır.³⁾

Zithara şehrinin baş tanrısı olup, mensup olduğu şehirleşmeyi adı taşıyan ^DZithariias, Götze tarafından protohatti tanrısı olarak kabul edilmektedir.⁴⁾ Bu tanrının cinsiyeti de henüz tebit edilmemiştir.⁵⁾ Man. B IV 7 ve Hulih. I 48 muahedelerinin yemin tanrılarında, koruyucu tanrılar arasında - şu sıra : ^DLAMA ^{URU}Haatti, ^Dei, ^DKarsis, ^DHapandalia, ^DLAMA ^{URU}Kara - hua - görülmesi, bu tanrının muhtelif LAMA'lerden birinin adı olabileceğini - bilhassa ^DLAMA-la yazılışına göre - düşündürüyor. Zithara şehrin adı, -ra ekiyle yapılmış, - Gazima, Musara gibi - tipik bir proto-hatti şehir adıdır. HT 4 10 de ^{URU}Zithara dan sonra, diğer proto-hatti şehir adları zikredilmektedir. Bu şehrin Proto-hatti muntakası olan Orta Anadoluda olması lâzımdır.

Gastama şehrinin tanrıları sayıldığı paragrafta (A I 68 - 70) ^DTelipinustan sonra ^DZahapunas görülüyor. v.Brandenstein⁶⁾, a göre Zahapuna bir proto-hitit adıdır. Sommer ve Melolf, Fırtına tanrısının etice adı olarak göstermek istemşelerse de, KBo III 7 IV 16 de karısı olarak Zahinnias'ın zikredilmesi buna imkân bırakmaz.⁷⁾ Muahede yemin tanrılarında bu tanrı adına raslanamaz. Metnimizde ait olduğu Gastama şehri de Telipinu bahsinde bahsettiğimiz gibi, bir proto-hatti şehri olup Orta Anadoluda aranması lâzımdır.

Lauasantia şehri tanrılarının sayıldığı paragrafta (A I 76 -77) ilk tanrı ^DHasizans na-ua-ansa dır. Bu tanrı adına çok yakın bir tanrı adını ^DHa.s- sa-u-ua-an-za Bo 4998 deki Pala metninde buluyoruz. Bunlara mümasil diğer bir tanrı adı ^DHa-sa-ua-an-za II 4 III 10'da ^DHa-sa-u-ua-an-za HT 26 2 de buluyoruz. KBo IV 13 Ve I 37 de ise ^{URU}Ha-as-si-ih-ha -as-na-u-ua-an-da şehir adı zikredilmektedir ki s(t değişmesi göz önünde tutulacak olursa, metnimizdeki tanrı adı ile aynı adı taşıyan bir şehirle karşılaşılmış oluyoruz. Bu

1) Landsberger, Alf I s. 326

2) BASOR 8 (1940) s.26 ve n.21

3) Bossert, Santos ve Kupapa s.

4) Götze, Kl. s.127

5) KBo V 7 Rs.24 (muh.KBo IV 13 II 15, III 21). Kadın şahıs adında görülmesi müennes cinsiyetine delil sayılmağa kâfi değildir. Muahede listelerinde ve ritüallerde Reperbeli tanrılar arasında görülür.

6) v.Brandenstein, Keth.Götter s.31 n.2

7) Götze, Kl. s.130 n.9

şehir adı metinde Arsila H. Samuha sırasında görüldüğüne göre, cenupta Hur muhitinde olmalıdır. Kanaatımızca Pala metinlerindeki Haasuanza ile Haasigas- uuanza aynı tanrı olup Pala tanrıları camiasına dahil olmalıdır.

Lauuasantiia şehrinin Kapadokya tabletlerinden bilinen Luhuatusa 'nın aynı olduğuna ekseriyet hemfikirdir. XXII 68 de Kisuwatna'da bir mevkii ola- rak görülen bir şehir Götze, Anti-Torosun şarkında, Kumanni ve Fırat arasında koymaktadır. ¹⁾ Metnimizde bu şehir tanrıları arasında ^DMu-ul-li-ia -ra-a s adlı bir tanrı buluyoruz. Aynı adı AIV 1 Rs. 84 ve Madd.Rs.55 de (^IMu-ul-li-ia-ra) erkek şahıs adı olarak görüyoruz. Cinsiyeti hakkında sadece zikredilen metin yerlerine dayanarak hüküm vermenin doğru olmayacağı kanaatindeyiz. Hi- titlerde tanrı adlarının, şahıs adları olarak kullanıldığı bilinmektedir. ²⁾

Samuha şehir tanrılarının sayıldığı paragrafta (A I 43-45) Bechatsiak- ki adını taşıyan bir tanrı buluyoruz. Bu tanrı adı, samî iki unsurundan mü- rekkeptir, akadça belat = "hanım", "alahku" = "mukaddes mahal, mabet" manasına gelir. Kelimelerin manasına göre tanrının adı "mukaddes mahalin veya mabedin hanımı" demektir. Metnimizde fnetik olarak yazılmıştır, metindeki yeri Samu- haya ait bir tanrı olduğunu gösteriyor. Hitit metinlerinde çok nadir geçen, bildiğimize göre bir de Matt.-Supp. muahedesinde ³⁾ (KBo I 3 rs.20) ^DBELAT I.İA.AK.Kİ olarak ^DDAM.E.GAL ile ^DIshara arasında zikredilmektedir. Assur me- tinlerinde de bu tanrı görüldür. ³⁾

Supp.-Matt. muahedesinde (KBo I 1 RS 58) ^DDAM.E.GAL ile ^DIshara arasın- da ^DDAM.Kİ.NA geçmektedir. Yukarıda zikrettiğimiz Matt.-Supp. muahedesinde ise ^DDAM.E.GAL ile ^DIshara arasında ^DBelatiahhi bulunuyordu. Bu iki muahede yerine dayanarak ^DBelataiakki'nin ^DDAM.Kİ.NA 'nın bir vasfı veya onunla mü- savi tutulan bir tanrıça olduğu düşünülür.

Hitit Panteonunda bu gibi, komşu devletlerde mal edilen tanrılar nadir değildir. Bizzat metnimizin Hattusas tanrılarına tahsis edilen paragrafta bu gibi Mezopotamya tanrılarına işaret ettik.

Samuha şehir tanrılarında biri metnimizde ^DBelataiahhi'den sonra zikredilen ^DApaaras tir. Bu tanrının meskûr şehir tanrılarında olduğunu mu- ahede yemin tanrıları listesi de teyit eder. Dupp. D IV 4 de Hurmann 23 Hantidassusu ve Anhuua'nın Katahhası, Man. B IV 16 da ^DZappanas ve Hurma'nın Hantidassusu'u, Hubk. I 54 de Hupiana'nın Huuasannas'ı ve Hurma'nın Hantidassas ı Alah. A IV 17 de ^DZapras ve Hurma'nın Hantidassas'ı, Matt.Supp. rs.20 de Hurma'nın Hantidassas'ı ve Anhuua'nın Katahhası, Supp.Matt. 48 de gene aynı tanrılar arasında zikredilmiştir. Muvail Anallerinde Kalasma'lı bir şahıs ^IA-par-ne-us adını taşımaktadır. ⁴⁾ Bu din meskûr tanrı diyle aynı köke ait olması lâzımdır.

1) Götze, Kisuwatna, s.71 . 2) Sommer, AV s.294 2) Weidner, PD s.54 ve n.3 Bo 5664 de URU A-is-ah-ki zikredilmektedir. 3) Schroeder, U L Z 1915 sp.266 4) Götze, A M s. 322 de şahıs adları listesinde.

Hattuşas'daki Mezopotamya kültlerinin sayıldığı kısımda (A I 52) ^DZababa ile ^DAllatu arasında ^DDAG-is görülür. ^DDZG Mezopotamya panteonunda mühim bir rol oynamaz, Hitit ritüallerinde ise ^DDAG = "taht" tanrısı kültü ve bu tanrıya yapılan âyinlerâ pek çok görülür. ^DDAG. in hititçesi ^DHalma s-suttas dır. ¹⁾ Bu tanrıya Eski İmparatorluk metinlerinde kral "Anitta'nın tabletlerinde" (KBo III 23) raslanmaktadır. Bu metin vs. 57 de ^DHalmasuttas in mabedinden bahsedilir, bundan da bu tanrının kültürün bir hayli eski olduğunu Hitit Eski İmparatorluk devrinde dahi mevcudiyeti tesbit edilmiş oluyor. KBo IV 9 AN.TAB.SUM bayramına ait bir metindir. Burada sık sık ^DDAG-is'den bahsedilmektedir. Bayrama ait dinî âyinler Zababa mabedinde de yapılır. Bu mabed de ^DZababa, ^DIama ve ^DDag-is âyinler yapılmaktadır. Âyinler esnasında evvel ^DDAG-ti sonra ^DZababa'ya libasyon yapılır (Vs III 1 - 3, 17 de hititçe yazı lıdır ^DHalmasuttu vardır aynı sıra Vs. II 45-46).

Habana şehri tanrılarının sayıldığı paragrafta (A II 43-45) ^DAm-na-ma-as Habana şehrine ait bir tanrı olarak görülür. Bu tanrı adı ^DHanama olarak da görülmektedir. ³⁾ Muahede tanrı listesinde Tahuipa'nın tanrısı olarak Dupp. D IV 6, Nan. B IV 18, Alah. A IV 19 da Katapa'nın kraliçesi ve Duuna'ı Rukh. I 55 de ise Anhuua'nın hatahhası ve Katapa'nın kraliçesi arasında zikredilmektedir. Supp. Tekste muahedesinde (Weidner, P.D. s. 68) Katapa'nı kraliçesi ile Duunana'nın Halla'rası arasında Tahuipanu'nun ilâhesi olarak ^DLUGAL.SAL.NUN.ME geçmektedir ki bu yere dayananak ^DAmmanas'ın meşhûr tanrıça ile aynıyeti teklif edilebilir.

Bu tanrıçanın Tahuipadan sonra Hanhana tasim edilmekteydi. Ha(n)hanu şehir adı, hakkındaki mülahazalarımızı yukarıda Telipinu'nun kült şehirleri den bahsederken söylemiştik. Kanaatımızca bu şehirde ProteHatti mintikası olan Orta Anadolu'da aranmalıdır. I 6 II 42 de geçer ^{SAL}as-na-al-li rahibe adı ile bu tanrıçanın rabitesi olup olmadığını tesbit edemiyorum. ⁴⁾

A I 48 de Katapa'nın tanrıçası olarak bir unvan, SAL.LUGAL = kraliçe zikredilmektedir. Muahede tanrı listelerinde aynı şekilde geçer, yalnız Mat Supp. muahedesinde KBo I 3 Rs 3 de Katapa'nın tanrıçası olan SAL.LUGAL yerine Ha- ile başlayan - sonu kırık - bir ad geçer. Bu Ha- ile başlayan ad ^DHa-as-sa-sa-ra olarak tamamlamak lâzımdır. Çünkü SAL.LUGAL 'in hititçesi bu Hassusara- dır ve ^DSAL.LUGAL, ekseriya -ri fonetik komplemanı ile görülür KBo I 3 Rs 3 deki Ha- ... başlangıcı ve ^DSAL.LUGAL-ri yakınlıklarından, bu tanrıçanın hititçe yazılığını ^DHassusara olduğunu istidlal ediyorum. Bildiğimize göre metinlerde henüz ^DHassusara yazılışına raslanmamıştır. Kappadokya metinlerinde kadın şahıs adı olarak Hassusar isbat edilmiştir. ⁶⁾ Buna mümasil tanrı adları ^DIs-ha-as-sa-ra (= Hamm. ; Bo 936 II 18, ideografik

1) Hethitler, ZA NF 2 s. 312 ; Friedrich, ZA NF 3 s. 181 ve n. 5. 2) Weidner : s. 68 n. 2 3) muk. et. D Huuassannas ve SAL. huassanalli ile. 4) KBo IV 1: 5) E. Bilgiç, AÜDTCPD II s. 41 6) Muhtelif yazılışları için bk. KLF I (1930) s. 92 v. d. ve n. 1 ; Couvreur De hettitische H (1937) s. 51 ve 53.

GASAN ve metnimizde (A II 18) Tuuanuua şehrinin tanrıçası olan ^DSahhas dir. sahha - kökünün manası tanınmıyor. Tananuua şehri tanrılarının sayıldığı bu paragrafta (A III 8 = B II 58) ^DSahhasara'nın zikredilmesi, Tuuanuua 'nın baş tanrıçası ve Tuuanuua Fırtına tanrısının eşi olduğunu düşündürüyor. -sara ile nihayetlenen diğer bir tanrı ^DDam-na-as-sa-ra (Bo 3083 III 12, 30) dir.

Anhuua (Ahsar) tanrı kültlerinin başında (A II 60) ^DKatahhas ¹⁾ gelir. Kattah proto-hattice " kraliçe" demektir. Tanrı determinatifi ile bir proto-hatti metninde (XXVII 72 Vs. 4) görülür. Hititçede ekseriya -as nominatif edatile ^DKakali-as olarak görülür. A II 46/47 den Tuuinia da da ^DKatahhas kültü olduğu anlaşılıyor. Buradaki yerine göre Tuuinia şehrinin Telipinus'unun eşi olması lâzımdır. Tuuinia şehri tanrılarının sayıldığı bu paragrafta esas tanrı olarak yalnız bu iki tanrı sayılmıştır. Tuuinia da, Anhuua gibi Proto-hatti mülklerinde mevkilendirilen bir şehirdir. (bk. yukarıda s.) A II 15 - 17 de Hupisna tanrılarının başında ^DGAL.BA.LA gelmektedir. Bu tanrının hititçe mukabili ^DHuassanas dir. ¹⁾Muabede yasin tanrıları listesinde Hupisna şehrinin tanrısı olarak zukur eder. Dupp. D IV 7, Alak. A IV 20, Rom. B. IV 19 da ifeodrafik ^DGAL.RA,s-as Huhh. I 53/54 hititçe ^DHuassannas yazılışıyla geçmektedir. A II 15 de Huhuna Fırtına tanrısından evvel, ilk tanrı olarak zikredilmesi bu şehrin baş ve en çok hürmet göre tanrısı olduğuna delildir. Bu şehrindeki Fırtına tanrısı kültü ikinci dereceden kalmaktaydı. Bu tanrı edindeki huua- unsurunun ^{URU}Huuarasanassa (Gese A M s.40 VI. II 32) ^{HUR.SAG}Hu-ua-at-nu-ua-an-da (A II 38 = B III 7) ^{URU}Huuallusia, ^{URU}Huuanara XVII 19 Rs. 10 , yer adlarında ve ^{SAL}Huuanasall: (VBo T 61 , 9 ; XXVII 55 II 3, III 5, 7, 13,14) rahibe adında buluyoruz. KuB XXVII 49 - 66 daki metinlerden bu rahibenin ismini aldığı tanrıça Huuasauas'in kültüne mensup olduğunu gösterir. XXIII 75 Ms.IV 11 de ^{URU}Hupisn ^DHuuaas geçmektedir ki buradan ^DHuuaas in ^DHuuaasannus'un kısaltılmış bir yazılışı olduğunu tesbit ediyoruz. Tanrı adlarında bu gibi kısa yazılığa yukarıda s. da ^DTe-li-pi 'yi misal vererek göstermiştik. Bana mümasil kısaltmaları kral adlarında ³⁾ ve şehir adlarında da tesbit ediyoruz. A II 12 de ^{URU}Henassa Duplikati B II 54 de ^{URU}Ne-na olarak kısa şekli, gine aynı şekilde A II 40 KUR.SAP-LI-TI Dupl. B III 8 KUR SAP görülüyor. Bu gibi kısaltmalar diğer kelimelerde de raslıyoruz; A III 10 ne-pi-is Dupl. B III 48 ne yazılmıştı.

A I 53-54 de kalimuna şehrinin tanrılarının başında ^DKarmahis gelmektedir. Çok muhtemel olarak ^DKarmahis XI 34 V 51 ve X 89 II 2 de zikredilen ^DKarmahis de aynıdır. ^DKarmahis X 89 II 12 vd. deki zikredilen ilahlar:

1) Güttze, Kl. s. 123

2) Bossert, Königs. s.136 da kral adlarındaki kısaltılmış yazılışları tesbit etmiştir. I Tu LUGAL.GAL (XX 63 I 6) I Tuthahiat yerine, I Kau-li (XXX 10 Vs.3) Kantuzili yerine,

göre bu tanrının menşei proto-hatti dil ve kültür muhitindedir. v. Brandensyein'in neşrettiği heykel tasviri yapan metinlerinden ^DKarmahilis'in elinde silah tutan erkek bir tanrı olduğu anlaşılıyor. ¹⁾ Metnimizde geçen ^DKarmahisin mehsup olduğu Kalimuna'nın mevki, bildiğimize göre henüz meşhurdur. Kalimuna adı -na ile teşkil edilen protohatti yer adlarıyla mûşahebet gösterir. Proto-Hatti menşei bir tanrının proto-hatti mntıkasında kâin bir mevkiide tazim edilmesi pek tabiidir. Kalimuna şehri tanrılardan bir evvelki paragrafta hattina şehri tanrıları (A II 51) ve bir sonraki paragrafta ise Hahpi şehri tanrıları (A II 55) zikredilmiştir. Gerek Hahpi (= Anasya) ve gerek hattina (Hatt. II 58 ve KBo VI 29 I 27 ye göre) kasha mntıkasında kâindir. Metnin bu hususunda dahi coğrafi bir sıra takip edilmişse Kalimunanın hattinasın şimalinde Hahpi yakınlarında aranması icab eder.

A II 22 - 23 ü ihtiva eden paragrafta Suuansana tanrıları sayılmaktadır. Bunların başında ait olduğu şehirle aynı adı taşıyan ^DSuuansipa gelmektedir. Bu tanrının adını metnimizin ikinci bir Dupl. olan KUB XII 35 'de de buluyoruz. Tanrı adının nihayetindeki - sipa unsurunun, aidiyet gösteren bir suffiks olduğunu, aynı eklentiye ihtiva eden şu tanrı adlarını gösterir :

^DHu - u - ri - ia - an - zi - pa - as V 7 Vs.17; XX 4 Vs.I 12,14,16

^DHi - ia - da - an - zi - pa - as Bo 2527 / u VS () 3 ; VII 10 II 31 + XXXIII 1,5 3)

^DHi - la - an - zi - pi } Do 84 Rs 17

^DHi - la - an - zi - pa - as } Bo 84 Rs 17

Dağ adı olarak : HU .SAG Ha - la - a - la - zi - pa - as Bo 2316 VS 23.

Substanfiğler é : da - ka - an - zi - pa - as " toprak " , " yer altı " .

ta - ar - sa - an - zi - pa - as " mabet içinde bir yer " ⁴⁾ Forrer ⁵⁾ -sipa eklentisi ile ^ISipa - IU - ia , ^DAska - sipa ve ^DKammu - sipa adlarındaki -sipa yi bir tutmasına iştirak etmiyoruz. Bu alardaki -sipa 'nın manası "at"dır. ^DMiladanzipa 'nın miatar "bolluk, bereket, hasad, feyiz" den ^DHulanzipa sında ^Epila - 'dan müstak bir ad olduğu açıkça görülüyor. ^DMilanzipa metinlerde daima ^DHallis, ^DTelipinu, gemras, ^DLANA gibi hububat, nebatat, tarla tanrileriyle geçmektedir. ⁶⁾

Forrer ⁷⁾ Suuansanayı Nevşehirin 40 km. garbinda bugünkü Luvassa köyü ile aynı olduğunu beyan ederken hiç bir delil göstermez. Metnimizdeki

1) Götze, H H A I s. 27 2) loc.cit. s.29 ve s.67 3) Bossert, KÖnigs s.55
4) bk.deliller için: S.Alp, Beamtenschaft s.42,53,85,58 5) Forrer, Forsch. I s. 38 6) Otten, T M s.12 n.3 ve s.37 7) Forrer, ibid. s.38

sikredilmiş sırasını göz önünde tutarak Suansana'nın mevki hakkında bir teklifte bulunamayacağız. Çünkü, bu gahirden evvel ve sonra sikredilen şehirlerin dahi yerleri kat'i tesbit edilememiştir.¹⁾ Suansana'nın -na ekiyle yapılan proto-hatti yer adları camiasına dahil olup olmadığını kestiremiyoruz.²⁾ Keza - sipa eklentisinin de hangi dile (proto-hatti veya hititçe) ait olduğu dahi kat'iyetle tesbit edilmemiştir.

Bir Pala tanrısı olan ^DHı-la-an-si-pa'da dahi aynı -sipa unsurunun bulunması şayanı dikkattir.

A II 30 - 31 de Sahhanıa şehrinin tanrıların başında, ^DMAH ondan sonra Sahhanıa'nın Fırtına tanrısı sikredilmiştir. Bu sıraya göre, Sahhanıa şehrinde birinci derecede mühim tanrıça MAH, ondan sonra Fırtına tanrısı kültü geliyordu. Hitit metinlerinde ^DMAH, hitit metinlerinde en çok sikredilen tanrılardan biridir. Hemen daima ideografik ve ^DGUL ses ile birlikte geçer. Tanrılar listesindeki mevkiileri bunların aşağı tanrılar olduğuna kâfi değildir. Bu iki tanrı ekseriya nebatat ve ev tanrılarıyla alâkalı olarak görülür.³⁾ GUL - pek nadiren (ing. (yalnız omnia metinlerinde) kullanılışına rağmen, ^DMAH'a sing. olarak çok raslanır. ^DMAH ve ^DNIN.TU aynı tanrıça için kullanılan iki ayrı ideogramdır.⁴⁾ KUB XXXIII 5 II 4 de bu ideogramların değişmesine şahadet eder. Forrer⁵⁾ bu değişmeyi ve her iki halde de -mas fonetik komplemanının göz önünde tutarak aynı tanrı için muhtel ideogramlar olduğu neticesine varmıştır. Götze, Tunn. s. 114 de bu tanrı ideogramının hititçe okunupunun henüz meçhul gösterir. Otten bu adının hititçe okunmasının ^DHausahauasal olduğunu tesbit etmiştir ki ⁶⁾ hititçe henna büyük anne'nin tekrirdünden ibarettir.

Mezopotamya tanrı mazarıyesine göre ^DMAH yaratma ve doğumla ilgili tanrıça Belir- ile 'nin mukabilidir.⁷⁾ ^DMAH Hitit Panteonunda isgal ettiği yer mühimdir, nebatat, ev ve -umarpi efsanesinden ⁸⁾ unlaşıldığı gibi, doğus ve çocuk bakımı ile yakından ilgilidir. (XXXIII 93 t XVII 17 III 10 11). ^DHut. aus ve ^DHutelluuanın ^DMAH ve ^DGUL-ses müşahabetine v. Brandenstein EDMG (1937) s. 563 gösterir.

EBo V 2 deki Keszatna'lı rahip Annihatua ritualinde ^DGİL ses ve ^DMAH, bir hur tanrıları listesini kaparlar (III 22) Keza Kumarpi efsanesinin de (XXXIII 93 III 27) Hur muhitiyle irtibattadırlar.

Muhtelif yer adlarıyla ^DMAH 'ın sikredildiğini metnimizdeki yerden başka misal de bilmiyoruz. ^DLAMA İD ve ^DLAMA LİL ile mukayese edilebilir "uappa'nın ^DMAH-ı " ve hu-u-us-si-li-as ^DMAH (XII 33 10), terkipleri tanınmaktadır.

1) Samanşauadan bir evvelki paragrafta sikredilen ^{URU} Illaia'yi Forrer (Forscl I 37 - 38) Konya civarına koyar.

2) s. Bilgiç, Anad. Kav. etüdündeki -sipa ekiyle teşkil edilmiş adlara raslanmaz. - sipa proto-hattidilinden değildir. 3) Götze, Tunn. s. 56 4) Hitit malzemesi dışında K. Tallquist, Akkad. Götterepitheta s. 361 ve s. 419

5) Forrer RHA I s. 157 6) Otten T M s. 9 n. 1 ; mub. et. OZ 1941 Sp. 18.

7) K. Tallquist, ibid. s. 273 ve 361. 8) Götterboek, Kumarpi, s. 19 47

Metnimizde zikredilen tanrıça MAH 'ın kült şehri olan Sahhanisa'nın mevki, bildiğimize göre meçhuldür. Bu şehir adı hakkında herhangi bir mevkiin teklifi dahi güçtür. Çünkü bu şehre ait paragraftan (A IV 30-3) evvel ve sonra zikredilen şehirlerin mevkiileri de bilinmiyor.

Metnimizin Lihaina şehri tanrıları sayıldığı (A II 8 - 9) da bu şehrin Firtina tanrısından sonra ^DTasimis zikredilmektedir. Ehelolf ¹⁾ bu ad tanrı adı altında bir tanrıça bulunduğunu kanaatindedir. Muhtelif yazılış şekillerini komentarda verdik. Bo 2405 III 7 de ^DTa-si-is-me-ti ve ibid. 9 da protohatti muhitinde ^DTa-si-is-me-it ve Bo 2421 IV ? 16 da hemen Firtina tanrısından sonra ^DTAS-SE-TU bulunması Ehelolf'u bu tanrı adının Babilonyalı tanrıçası Tasmetum ile aynı olduğunu düşündürmeğe sevk etmiştir. Kanaatimizce ^DTasimis ile ^DTasimati, I ^DTasimait 'i iki ayrı tanrıdır. İkinci Babilonya tanrıçasının Hititçeleştirilmiş şekli olabilir. Fakat ^DTasimis metnimizde işgal ettiği yere göre Lihaina şehrinin Firtina tanrıçasıyla aynı mertebede olup ve büyük bir ihtimalle Lihaina şehrinin Firtina tanrısının hususî adıdır. Bundan bir evvelki paragrafı (A II 7) Isugassia şehri Firtina tanrısından sonra zikredilen ^DZunliss ve (A II 17) de Nennassa şehri Firtina tanrısından sonra zikredilen ^DLusitis'i aynı şekilde yani mezkûr şehirlerin Firtina tanrıalarının hususî adı olarak düşünyoruz. Ehelolf un bu tanrıyı kadın olarak kabul etmek için gösterdiği deliller kâfi değildir. ²⁾ Kesa Hrosny, ³⁾ Bo 2527 III 15 deki ^DDa-as-si-su-us yazılışın babil tanrıçası ^DTasmatu(u) un bir yazılış şekli olduğunu kabul etmektedir. ^DTasimis in diğer bir yazılış şekli olarak ^DTasmisu'yu Tumarpi efsanesi metinlerinde buluyoruz. ⁴⁾ Bu efsanede tanrılar babasının doğduğu üç çocuktan biri ^DTasmusu dur. Bu efsanede ^DTasmusu Firtina tanrısının yardımcısı ve peyki rolündedir. Metindeki faaliyeti de gös önünde tutulacak olursa, ^DTasmisu bir tanrıça olmaktan ziyade bir tanrı olmalıdır. Firtina tanrısının maiyetinde mühim bir rol oynayan ^DTasmisu'nun aynı zamanda bir mevkiinin Firtina tanrısı olması pek muhtemeldir. A III 2 deki repihha şehrinin tanrısı olan ^DTa-si-si-la-as in dahi mezkûr tanrının bir varyantı olduğu akla geliyor.

^DTasimis'in kült şehri olan Lihaina nin mevki henüz kat'iyetle tesbit edilmemişse de aşağı yukarı bir yer tayin edilebilir. Muahede metinlerinde Halap ile Samuha, Alak. A IV 7 de Saissa ile Uda, Hukk. I 46 da Hirma ile ^{URU}TIL '(= harabeser şehri) arasında zikredilmektedir. Muahedeler müttetfikan bu şehri cennapta hur mantikasında mevkiilendiriyorlar.

1) Ehelolf , OLZ 1933 Sp 4

2) loc.cit. sp. 4

3) Hrosny , AOr VI (1934) s.370

4) Güterbock, Kumarpi metin a st. I 33 ve s. 48

Metninin tanrılar listesinde Ay tanrısının adı geçmektedir. 68'te⁴⁾ de ay tanrısının adını Arans olarak tesbit etmiştir. Bunu Ay tanrısının ideogramı ile (^DSIN ID XXX) yapılmış teofor adlar ve Hititçe Arans, Aranti, Arantallia, Arantausas gibi şahıs adları da göstermektedir.

Arı - "ay" dan müştak iki stymon, metninin St III 68 ve 69 uncu satırlarında geçmektedir. 68 inci satırda geçen arauualashas bir substantif olup, 69 uncu satırda aynı kökü gösteren arauualai verbal forma vardır. Metnin bu kısmı (III 60-70) Fırtına tanrısı pihasassas's'a yapılab bir dua kısmıdır. III 68 -70 de bir paralel isimus membrorum mevcuttur; ve bu kısmın tercümesi de bu noktayı nazarı itibare alarak şöyle tercüme etmiştik : (s.82) " Fırtına Tanrısı p. efendim, sen beni ay gibi aydınlat, Güneş gibi ısıt.

Burada geçen arauualashas "ay" kelimesinin unkaabilî olduğunu ve aynı kökten müştak arauuala 1 verbal formunun "aydınlatmak" manasına geldiğini anlıyoruz. Arauualashas - ay olduğunu XXII nr, 41 de geçen hurca bir context'de göstermektedir. Bu metnin Vs.5 de arauualashas ve satır 6 da ay tanrısının hurca adı olan ^DKusuli geçer. Gerek bu metin ve gerek bizim metnimizde işaret ettiğimiz kısım "ay" ın hititçe adının arauualashas olduğunu tesbit etmeye kâfidir.

Garstang, Lihzinayi Petrie ile beraber ,Halpa (= Halebin) cennubunda raslayan ,Firat üzerindeki Ahu - Hanay ile bir tutuşa meyyeldir. 1) Metnimizde (A II 8) Lihzina şehri, Sugazzia ve Durmitta şehirleri arasında sikredilmektedir. Birinci şehrin mevkiî bilindiğine göre, meçhuldür. Durmitta ise E. Bilgiç'e göre Lapadokya metinlerindeki Turhumit ile aynı olup, benzerliği de gösteren Darende yakınında aranmalıdır. 2) Ötse ye göre Durmitta şimalinde Larusun istikamatinde aranmaktadır. 3) Lihzina tanrıları paragrafından sonra (A II 8 - 9) gelen şekiller şu sıraya göre sikredilmiştir: Durmitta (A II 10 - 11) , Nenassa (A II 12 - 14) , Nupiana (A II 15 - 17) Tuuanuua (A II 18 -19). Bu son üç şehrin mevkiîlerini bugün için biliyoruz. Bu üç şehirde kısılmamak havsinin cennubundaki saha ile Torosların şimal sirtları üzerindeki sahalara isbaat eder. Şu halde bunlardan evvel sikredilen Durmitta = Darende veya Durmitta-Samsun ciheti, tamamıyla bu sıraya aykırıdır. Aynı şekilde müşahedelerden cennupta kâin olduğu tesbit edilmiş olan Lihzina da, buraya uymamaktadır. Netice olarak şunu söyleyebiliriz: A II 8 - 12 ye kadar sayılan şehirler coğrafi mevkiîleri nazarı itibare alınmadan sikredilmişlerdir, mezkûr kısmadaki ilk şehir olan Lihzina cennupta, Durmitta şimalde, veya Cennubugarkıdır, Nenassa Orta Anadoludadır. Bu son şehirden sonra gene coğrafi sıra takip edilmiş gibi görünmüyor. Çünkü Nenassa (= Aksaray) nupiana (= Ereğli) , Tuuanuua (= Niğde) aynı muntakaya Orta Anadoluya raslanmaktadırlar.

1) Index ş. 32

2) E. Bilgiç AÜDTCPD s. 38

3) Ötse, R H A I (1930) s. 26

N e t i c e

Bu bahiye bundan evvelki kısımlarda teferruatile tenas edilenn meselelerin ve elde edilen sonuçların bir hülfası verilmektedir.

Araştırmalarımızın temelini teşkil eden VI 45 ve Dup.46 daki metin muhtevasına göre üç kısma ayırabiliriz :

1. - Dua kısmı
2. - Tanrı listesi (Tanrı adları ve kült şehirleri)
3. - Tanrılara ifa edilen kurban kısmı.

Bu üç kısım tetkik edildikte şu sonuçlar elde edilir: Tesbit ettiğimiz bu üç kısımda tanrıların zikrediliş sırası birbirine uymamaktadır. A I 10 - 19 daki dua kısmında tanrılarda, kurban kısmında (A IV 1 - 58) zikir edilen tanrıların sırası birbirine uyar. Her iki kısımda da evvelâ esas tanrılar çağırılmış, sonra memleketin diğer tanrıları " erkek ve dişi tanrılar" dağlar, nehirler " topluluğu altında sayılmaktadır. Yukarıda ikinci kısım olarak ayırdığımız tanrı listesi en mühim kısımdır. Aşağı yukarı 55 yer adını ihtiva eden bu listeden Muwatallis zamanında revaçta olan tanrı kültürlerinin hangi şehirde bulunduğunu tesbit etmiş oluyoruz.

Bundan evvelki bahislerde muhtelif tanrılardan bahsederken, ait oldukları kült şehirlerinin mevkiilendirilmesi hakkında bazı tekliflerde de bulunmuşuk.

Bu tanrı listesinin başlarında sayılan şehirlerin, ilk nazarda coğrafi sıraya göre tertiplendirilmemiş olduğu görülür. İlk sayılan şehir Güneş tanrığının kült merkezi Arinna - Alacahöyük ¹⁾, ikinci şehir Şimali Suriye'de bir mevki olan Şasuha, ²⁾ üçüncü şehir olarak da Hatti devletinin şimalinde kâin olduğu ³⁾ kabul edilebilen Kadapa geçmektedir. Bundan sonra arka araya henüz mevki tesbit edilmemiş olan Zippalanda ve Hatti (Bogazköy) gelmektedir. Bu şehirlerin başının da birbirinden tamamiyle ayrı muntakalarda olduğu görüldüğü. Demekki tanrı listesinin başında coğrafi prensibe ehemmiyet verilmemiştir. Fa at başta Arinna olmak üzere bu baş şehir Hatti devletinin mühim kült merkezleri olduğu bilinmektedir. Listenin bu kısmında coğrafi sıraya bakılmamış, kült şehirlerinin ehemmiyetine göre sıralanmıştır. Mütenkip Zithara ⁴⁾ ve Urauna şehirlerinin mevkiini kat'i olarak tesbit edemiyorsak, her iki şehir adının proto-hatti yer adlarındaki

1) bk. yukarıda s.

2) Meyer-Garstang, Index s.40

3) Götze, R H A (1920) s.22/28

4) Zithara ve Urauna 'nın adlarının da görülen -ra ve -na unsurlarına göre bunlar da proto-hatti çarşasına dahil olmalıdır.

-ra ve -na eklentisini göz önünde tutarak Orta Anadolu'nun iç kısımlarında bulundukları düşünülebilir. Kummuni'nin Kapadokya Romanesi (- Sar) ile aynıyeti çoktan bilinmektedir. Kummuni'den sonra gelen Sauahuitta, Gastama, Tehupsa şehirlerinin mevkiileri ise Battusasu şimalinde aranmalıdır. Bu mevkiilerden sonra gelen paragraflarda da aynıyetle Cennubu-Şarki Anadolu'da, kabul edilen Sarissa, Hurma, Lauaxantiia, Uda şehirleri zikredilmektedir. Bunlardan sonra Cennubu-garbi Anadolu'da mevkiilendirilmiş Ussa şehri görülmüyor. Hajes-tenin sarayının tanrıları sayıldıktan sonra gelen Karahua ve Lugaxsila'nın mevkiileri kat'i bilinmiyor. Bu yerlerden sonra gelen Lihaisa ise aynıyetle cennupta Hurma ile Halap arasında, yani Şimali Suriye'de aranmalıdır. Lihaisa'yi takip eden Durmitta, Menassu, Hapissa ve Tuuanusa mevkiileri bilinmiyor. Durmitta - Daranda, diğer Uç şehrinin Aksaray, Kırşehir ve Niğde yakınlarında olduğu tesbit edilmiştir. Muteakip 3 paragrafta gelen İllia, Sauanzana ve Arzila'nın mevkiî hakkında yukarıda s. de söylediklerimizi tekrarlıyoruz. Mezkûr Uç şehir adında ve onlardan sonra gelen Hurma, Sarissa, Sahbaniia, Pantinia, Sahhuulia, Malistashurila, Harziuna şehir adlarının da proto-hatti şehir adlarında tesbit edilen eklerin ¹⁾ (-nia, -a, -sa, -ria) bulunması bunların proto-hatti mantıkasında, yani Orta Anadolu'da kâin olduklarını gösterir. A II 12 ' de Menassa ile başlayıp s. 34 de Harziuna ile nihayetlenen şehirlerin hepsinin Orta Anadolu'da bulundukları anlaşıyor. Metnin zikrettiği bir kısımda (A II 12-34) şehirler coğrafi prensibe göre tanımlanmış oldukları açıkça görülmüyor. Bu şehirlerden sonra gelen muteakip paragraflarda Sallapa ve aşağı melekete ait yer adları görülmüyor. Sallapa şehri ile aşağı melekette, yani meleketein cennubundaki Kült yerleri bağliyor. Sallapa cennupta bulunan Arzana meleketi yakınlarında - Luv mantıkasında - bulunan bir mahaldir. Muteakip paragraf doğrudan doğruya aşağı meleketein yerleri ve kültürleri saymaktadır. Bu kısımdan Ussa, Parashunta, Huuatnuunda dağı ve Halala nehrinin aşağı melekette kâin oldukları anlaşıyor. Hatti, İli ve Arnuuanda zamanında (XXVI 9 1 6) ²⁾ aşağı meleketein bir hitit mantıkası olduğu bilinmektedir. Huuatallis'e ait bir ritual'da aşağı meleketein tanrıların ve kültürlerin sayılması, bu devirden de aşağı melekete Hititlerin o düşünce delildir. Aşağı meleketein kültürlerinin sayıldığı kısımdan sonra İstar ve Hepat kültürlerinin sayıldığı paragraftaki (II 41 - 43) Ussuduunda ve İnuuta yer adlarını da cennupta luv arazisinde aramak lâzım geldiğini, Ussuduunda şehir adında görülen -anda - unsuru açıkça gösteriyor. Muteakip paragraflarda (II 43-41) zikredilen Ha(an)hama, Tuuinia, Uashaniia, Lanta ve Hattina. Şehir adları yeniden Orta Anadolu'ya işaret etmektedir

1) Götze, Nadd.s. 152; Götze, Kizzuwatna s. 57 ; 2) Götze ibid.s. 23 ;

Mezkûr şehirlerin mevkiilerinin mübâkâşesini tanrılar bahsinde yaptığımız için burada tekrar ele almıyoruz. Landa şehrinin, Kataoniadeli Leandis ile aynıyeti ¹⁾ gayri mümkün değildir. Metinler Landa 'ya Hupisna = Ereğli) civarında gösterirler. (KBo I 1 Rs 50 de Hupisnadan sonra gelir) ki, bu da Landa - Leandis aynıyetini destekler. Bu kısımdan sonra gelen (II 52 - 54) Harpisa ve Kalimuna şehirleridir. Bu paragrafa göre Harpisa, Kalimuna memleketine dahil bir şehir olarak görüldüğüdür. Bu iki şehir de , onları takip eder (II 55) , Hahpissa (-Anasya) yakınlarına mevkiilendiriyoruz. (bk. yukarıda s. 114) . Müteakip paragraflarda (II 59 - 63) zikredilen Gazsimara, Anhuua, Henisanhuua, Duruadurua ve İksunua şehirleri ise Orta Anadolu'ya gösterir. Bu şehirlerin Ankuua - Alişar civarında aramaların lâzım geldiğini (bk. yukarıda s. . .) zannediyorum. Bu şehirlerden sonra İsuua ²⁾ , Tegarana (- Assur) Tigarimma (Halatya civarında) ve Palia mevkiileri ise Şarkı Anadolu'ya gösterir. Bu sonuncunun mevkiî bilinememekle beraber ondan evvel gelen mevkiileri tesbir edilmiş İsuua ve Tegarana ile aynı mntıkaya koyuyoruz. Tegarana'nın cenubunda olması muhtemeldir. Hatti devletinin Şarkına rastlayan bu şehirlerden sonra gelen Tuupazziia (II 69-70) Kariunna (II 71) şehirlerinin mevkiileri hakkında hiç bir teklifte bulunmuyoruz. Bildiğimize göre her iki şehir adına da metinlerde nadir rastlanır. (bk. yer adları kommentarı s. . . ve s. . .) (II 72 - 73) de Hepat'ın bir kült şehri olarak gösterilen Apzişna 'nın tam mevkiini bilmiyoruz, cenupta Hur mntıkasında kâin Hurma, Halap, Uda gibi Hepat şehirleriyle beraber sayılması, Hatti'nin cenubundaki bir mevkiî olduğunu gösterir.

Tanrıların listesinin son şehirleri olan Kalasmitta ve Tapikka metinlerde beraber geçer. VBo T 68 Rs III 7 de Hahnussa (- Anasya) dan sonra Tapikka ³⁾ görüldüğüdür, aynı metin s.9 da Karasmitta şehri geçer. Bu son ad, Kalasna ile aynıdır, VBo T 68 ve KBo IV 13 deki şehir adları listesinde Kalasmitta ve Tapikka bir arada olarak Hahais - (Anasya) ile beraber sayılmaktadır, bu metinler Kalasmitta ve Tapikka'nın Hatti'nin şimalinde kâin olduklarını göstermeğe kâfidir.

Metnin tanrı listesi kısmında geçen yer adları üzerinde yaptığımız araştırmaları yukarıda toplu bir halde sunulur. Bu araştırmalarımızdan çıkan netice şudur: tanrı listesinin tertibinde, kısmen coğrafi prensibe tabi olunmuştur. Listenin başlangıcında (I 37) Arinna'dan Zippalan-

1) Meyer-Garstang, Index s.31

2) İsuua'nın mevkiî için bk. Bossert, Asia s.

3) KBo I 58,3 de Sarisa ve Samuhadan sonra gelir.

4) Hrozný, A.Or.VI s.161 de ileri sürdüğü Tapikka'nın antik ve modern Döbuk (Kiliziin Şarkı) ile aynıyeti tamamiyle yanlıştır.

daya kadar coğrafi prensip görülmaz. Burada sayılan şehirler kült mevkii-
letinin ehemmiyetine göre sıralanmıştır. Zippalanda'dan sonra gelen Bit-
hara ve Urauna'nın mevkilerini kat'iyetle bilmez. Bunlara mühim
kült merkezleri olduğu, başka metinlerde tevaik edilmediğine göre, metni-
sire dayanarak söylenemez. Bu iki şehirden sonra gelen Kummuni (bugünkü
kar) Hatti'nin cenubunu gösterir.

Müteakip Samahuitta, Gastasa ve Tahupsa şehirleri ise cenuptan ziyade
Hattusas'ın gimalinde aranmalıdır. Bu üç şehrin kat'i mevkilerini tay-
in etmek henüz imkânsızdır. Bunlardan sonra gelen Larissa, Hurra, Lauazanti-
tiia, Uda mevkilerinin hepsi cenubu şarki gösterdiklerine göre bu kısım-
da coğrafi tertibin mevcud olduğu anlaşıyor. Kummuni ile bağliyan Ce-
nup şehirlerin arasına Samahuitta, Gastasa ve Tahupsa gibi Hattusas'ın
gimalini gösteren şehirlerin girmesi insanı şaşırtıyor. Acaba mevkileri
kat'i tesbit edilmemiş bu üç şehir de Hatti'nin cenubunda mı kâindiler ?
Eğer bu üç şehir cenupta farzedilecek olursa Kummuniden, Udaya (I)
kadar coğrafi sıra takip edilmiştir. Mammafi son dört şehrin (Larissa ,
Hurra, Lauazantiia, Uda) coğrafi sıraya göre sayıldığı muhakkaktır. Cen-
bu-şarkda kâin olan bu mevkilerden sonra zikredilen Massa (Luw milti-
si) Karahua (mevkii meghul) , Sugazziia (mevkii meghul), (Lihisina (cenupta
Hurra ile Halap arası) Duraitta (Darendi) şehirleri ise tamamıyla bir-
birinden farklı mevkilerde kâin olduklarına göre bu kısımda coğrafi sı-
ra takip edilmemiştir. Müteakip paragraflarda zikredilen Neassas, Hupissa,
Tumunusa, illaia, Samanzana, Arziia, Hurra, Zaraisa, Sahhanaiin, Pahtina,
Sahhuuila, Halitashuriiia- Harziuna şehirlerinin hepsi Orta Anadolu (Pro-
to Hatti) mintikasında kâindirler ve metnin bu kısımda Orta Anadolu'nun
kültleri sayılırken coğrafi sıra takip edilmiştir. Orta Anadolu kültürleri-
nden sonra, Aşağı meileketindeki şehirler gelmektedir. Bunların başında
Sallapa (Arava' yakınlarında, Hatti'nin cenubu, Luw mintikası) olmak üze-
ri, Ussu, Parashunta, Huastnuuanda dağı, Kulari nehri gelmektedir. Müte-
akip bu metinler Hatti'nin cenubunda ve cenubu şarkına düşer. Mezkûr yer ad-
larından sonra gelen Hasuduunda ve Innuuuta 'unda, aşağı meilekete dahil-
dir. Bu suretle Sallapa'dan, Innuuuta'ya kadar devam eden yer adları coğrafi
sıraya göre tanzim edilmiştir. Innuuuta ile nihayetlenen aşağı meileket
yer adlarından sonra , başta Ha(u)hama olmak üzere, Taurinila, Uashanila,
Larita, Hattina yer adlarının hepsinin Orta Anadolu'da kâin olduklarına göre
ve bu şehirlerin coğrafi sıraya göre tanzim edildiği anlaşıyor. Bunları
takip eden Halpisa, Kalimuna ise kendilerinden hemen sonra gelen Halapis
(- Amasya) yakınlarında kabul edilecek olursa, bu iki şehir Hattusasui
gimalinde olmalıdır ve bu kısımda da coğrafi sıra mevcuttur. Bunları takip

- 3) I 43 - 45 de Sasuha şehri tanrıları arasında zikredilen ^DBelataiakki'nin ^DDAH.KI.NA 'nın bir epiteti olduğu metin yerleriyle yapılan mukayeseler meydana çıkarmıştır (bk. ednakafası için yukarıda s.111)
- 4) Bu güne kadar yalnız bir tanrıya, Fırtına tanrısına ait olduğu tesbit edilmiş olan boğanın Güneş tanrısı ve Telipinu'ya ait olduğu metin yerleri gösterilerek tesbir edilmiştir. (bk. s.92,108)
- 5) Arinna'nın Alacahöyük'le ayniyeti ve Alacahöyükte bulunan olan boğa ve panterli Güneş kurslarının Fırtına tanrısına ait olmayıp, Arinna'nın Güneş tanrıçasına ait olduğu ispat edilmiştir. (bk. s. 91 v.d.)
- 6) Götze, Tunn. s.79 ve d. da 9 çam kozalağı olarak tesbit ettiği, glossen çivisi ile işaretlenmiş hunallis / hullis 'in hititçe mukabilinin kutru - şahit olduğu isbat edilmiştir. (s. 87 v.d.)
- 7) arnuualashas nomen'in ay ve arnuuala i Verb'in - aydınlatmak manasına geldiği tesbit edilmiştir (bk. s.)